

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 708.

Aggasztó tünetek.

Budapest, december 15.

Ami szent, hogy amikor a kormány és a háta mögött meghuzódó többség házaselete megindult, senki sem gondolta, hogy a pár életét csakhamar élénk disputák fogják fölvern. Oly gyönyörű pár volt, annyira látszottak egymást szeretni, hogy egyenesen istenkáromlás lett volna feltételezni, hogy turbekolásuk néhány hónap múlva érdes feleseléssé idomul át. Igaz, hogy Andrassy Gyula szinte látnoki jóslással mondotta nyomban a választások megajtése után: a menyasszony tulságosan szép — már mint hogy a többség nagyon is szép, nagyon is „többség“. Azt akarta ezzel jelezni, hogy az olyan házasság, ahol a menyecske borzasztóan szép, vagy levekőztetve a hasonlatot: ahol a többség tulságosan szép, vagy tulságosan nagy: ott a harmónia soká nem lehet ur. Mikor a belügyminiszter e szellemes mondása szájról-szájra röpt, azt mondták a politikusok, hogy Andrassyban az államférfiúi óvatosság tulságosan kifinomodott és rózsaszínű pesszimizmusa annak rovására irandó.

A ma közénk csapott események matematikai pontossággal igazolják Andrassy aggodalmait. A többség és a kormány nem bírnak többé egy uton haladni — legalább ma ugylátszik, hogy

nem bírnak. Az elébük tornyosuló akadályok pillanatnyiak-e vagy komolyabb természetűek-e: ez az, amit még ma nem tudunk s ez az, aminek tisztázása a kormány kötelessége. A kormány ugyanis abban a véghetetlenül kényes helyzetben van, hogy az ellenzéki támadások sem elülről, hanem hátulról érik. Az efafta helyzet annyira tele van rakva aknákkal, hogy ritka kormány tudja azokat kikerülni. Egyetlenegy mód vezet ártalmatlanná tételükhez s ez az, ha a kormány a lehető legnagyobb nyíltsággal veti oda: aki nincs velem, ellenem van. Ki a homályból, ki a kétértelműségből, ki a fullasztó levegőből, ki, ki a szabadba, ki a nyers világosságba, ki az őszinteségbe! A kormánynak meg kell mondania: ezt és ezt fogom tenni, így és így, mert az adott helyzetben másképen nem cselekedhetem; aki azt gondolja, hogy cselekedeteim az ország érdekében lévők, támogasson; kinek más a meggyőződése, álljon velem szembe és ne a hátam mögött mutasson fűgét a zsebében.

Mert a mostani állapot igazán türehtetlen. Egy óra tiz perczkor hatalmas, tömör többség fanatikus és lelkes tapsal jelzi, hogy tűzbe-vizbe elmegy ezért a kormányért; egy óra negyven perczkor majdnem ugyanazon majoritás, valamelyik ügyes intrikus beszédének hatása alatt a kormány ellen fordul s

olyasfélét makog, hogyha nem veti magát alá követelésének, akkor kész ledőfni. Hát ilyen erkölcstelenségnek még nem volt tanuja a magyar parlament; s akinek még hite van ez institució hatékonyságában, annak követelnie kell, hogy szűnjék meg ez az erkölcstelenség, mely alkalmas egész közéletünk megmérgezésére.

Nem szabad elfelejteni, hogy az országgyűlés most nem hétköznapi napokat él. Korszakalkotó reform megvalósítását bízta reá a sors, mely reform talpköve lesz históriánk legalább egy századának. A kormány tehát nem abban a helyzetben van, melybe a világ minden kormánya többé-kevésbé belesüpped s ahonnan pártok szeszélye vagy kirántja, vagy még mélyebben belegyömszőli s amely a nemzet életére nagy befolyást nem gyakorolhat; — ennek a kormánynak a nemzet adott bizonyos megbízatásokat, melyeket ha megvalósítani nem tud, ismét a nemzet elé kell mennie. Nem tud kormányozni, nem tudja a parlamentet vezetni, nem tudja a magára vállalt föladatokat megvalósítani? . . . oszlassa föl az országgyűlést s kérdezze meg az országot, az ő politikáját óhajtja-e a követni vagy pedig a lesipuskásokét?!

Annyi bizonyos, hogy a helyzetnek illetén való alakulásán mélységes aggodalom kell, hogy eltöltse a jószán-

Oroszország mai helyzete.

Irta: Dr. Nagyiványi Fekete Gyula.

Oroszország a politikai és a szocziális forradalmak ösházája, a fennálló jogrend ott állandó veszedelemben forog; már I. Sándor uralkodása idején megkezdődtek a katonai és néplázadások; 1825-ben I. Miklós trónraléptekor egy már régóta előkészített katonai lázadás tört ki, melynek elnyomása igen nehezen ment és 1879-ben, április 13-án, vagyis 55 év múlva mondhatta Hohenlohe herceg, hogy az oroszoknál általános a forradalmi mozgalom és hogy: „le peuple russe est frémissant“. Megtörtént, hogy elfogott gyilkosok kivégzésénél a tiszték így nyilatkoztak: „ezen emberek azért hálnak meg, mit mindnyáján akarunk — ez az alkotmány.“ Hogy azonban Oroszország sötét benső helyzetével tisztába juthassunk, a mai állapotokra döntő befolyást gyakorolt előzményekkel kell megösmernednünk.

Ezek közt a legfontosabbak egyike az autokrácia mikénti keletkezése. A XII. századig e földön igen széles demokratikus alapokon nyugvó városi köztársaságok vitték a politikai életet. A kormányzást a szabad terület polgárainak gyűlése vezette, rabszolgák csak a hadifoglyok valának. A Rurik-házból származott fejedelmek csupán választott tisztviselők voltak, kik a honvédelmet intézték s a városi alkotmányára esküt tettek. Kiew és Novgorod voltak a legnevezetesebb városi republikák. De ezen demokratikus intézményeket csakhamar megölte az egyház, mely saját uralmi érdekében a fejedelmi mindenhatóságot támogatta, aztán következett Nagy oroszország meghódítása azon elemekkel együtt, melyeknek politikai szabadságról fogal-

muk sem volt. Az eddigi fejedelmek köré a „druzsina“, vagyis a katonák osztálya csatlakozván, ezentul a druzsinából a bojárok, vagyis az új nagybirtokosok osztálya lett.

Ezalatt nyugaton Szurdal, Nisnij-Novgorod, Ryazan és Moszkva városok, ugy számos állam keletkezett. Az 1147-ben alapított Moszkva átvette a vezérszerepet. Miután pedig 1238—1480-ig a mongolok uralma következett, mely alatt a lengyelekkel, litvánakkal és a fejedelmek egymás közti harcrai folytak, — a mongol uralom mély nyomokat hagyott az orosz nép élete és gondolkodása mezején. A mongol uralom alatt a kánok által megalázott fejedelmek tekintélye csökkent, ellenben a bojárok emelkedett. A bojárok tanácsa, a дума, — mely ma népképviselői intézmény, — oly hatalommá lön, mely nélkül törvényesen kormányozni nem lehetett. Csak IV. Iván, a grozni (kegyetlen) 1533—84-ig borzasztó üldözések után megtörte a дума hatalmát, melynek helyébe az Opricsinát (házi hatalom) behozta. Most már könnyen ment az autokráta uralom meghonosítása, melynek a nemeség volt segédeszköze, miután 1597-ben a parasztság röghözköttsége hozatott be a nemesek javára. Ezen percztől a mai napig boldogtalanná lett az orosz paraszt s ezen helyzetnek köszöni Oroszország gyöngeségét.

Azután igen nehéz idők következtek. Már Borisz Godunow alatt betörték a lengyelek, kik a parasztok és kisiparosok által támogatott Demetriuszt ültették a trónra, akit Vaszili Suszkij megölvén, a nép gyilkos lázadásban tört ki, gyilkolva és gyujtogatva az egész országot, mely viszonyok közt nem volt nehéz Moszkvának a lengyelek által való meghódítása. E nehéz pillanatokban a hazát a városok mentették meg, szerveztek egységes hadsereget és összehívták

után a Szobor czárrá választotta Romanoff Miha Szobort (nemzetgyűlés). Az 1612-iki győzelem hályt a bojárok ellenkezése dacára. Miután pedig a parasztok leveretése és tehetetlenné tétele föladataul tekintik, a Szobor újból 1648-ban meghozta a parasztok rabszolgátságát kimondó törvényt. Ez ismét rettenetes parasztlázadások okozója lön.

Az alkotmányos testület (Szobor) I. Péter (veliki) uralmáig fennállott, ez azonban azt megszüntetvén, helyébe az általa kinevezett tagokból álló szenátust szervezte. Ezzel eltemették az oly jeles sikerrel működött népképviselő testületet, hogy mi következett azon tul — köztudomásu. Egyszersmind kimondhatjuk, hogy az ekkép keletkezett autokrácia a mai forradalmi szellem keletkezésének egyik legnagyobb oka vala.

De nem kevésbbé élesztette a mai mozgalmat a nagy vissza-visszatérő agrárlázadás egész sorozata. Itt ugyanis a röghözköttségek eltörlése után egy kommunisztikus alapon nyugvó községi rendszert (mir) szerveztek, mely intézmény magában hordta a betegséget azáltal, hogy a községnek jogot adtak a városokba menekült falusi munkásnépet hármely pillanatban visszahívhatni, továbbá végzetes helyzetbe jutott ezen „mir“ azáltal, hogy az eredetileg a férfi lakosság száma szerint kiosztott községi birtok a lakosság szaporodásával elégtelenné lett, miután a földterület nem nagyobbodott. A korona és a nemesek elnyelték az orosz földet, a parasztnak nem maradt annyi, hogy mint szabad ember megélhetett volna. A parasztok felszabadulása után (1861.) az egész orosz föld 40%-a az állam kezén maradt. Nem csoda, hogy a felszabadulás nem hálát hozott, hanem oka lett a további rettenetes népharcoknak. A parasztok

déku embereket. Akár sor kerül a Ház feloszlására, akár nem, mindenképen előmered újból a nagy kérdőjel: hova megyünk, merre megyünk? Azt hittük, hogy az ország függetlensége előfeltételeinek kidolgozása simán fog megtörténhetni, s hogy minden erő koncentrálnálható lesz a nagy harc, a nagy csata napjára, amikor a nemzetnek évszázados ellenségével szembe fog kellene szállnia. Ez a reménység most foszladóban van. A kormány többségének nincs meg a többségi erénye: az egységesség, a türelem, a magabírás és a másokban való hit. Az első szírhangra rögtön hegyezi füleit és képes eltárodni attól, kivel közösen fogadalmat tett közös cél elérésére.

Minden nagy többségnek ez lenne a sajátossága? Nem hinnők. Az azonban bizonyos, hogy olyan idők előtt állunk, amikor a magyar képviselőháznak hatalmas egységességre van szüksége. Vagy, ha jobban tetszik a metafora, a házastársaknak meg kell békülniük akkor, amikor közös kincsükről, gyermekükről van szó. Nem a kormányról, nem is ilyen vagy olyan többségről van most szó; hanem a nagy, közös kincsről, a nemzet nagy érdekéről. De természetesen, ha még ez sem kapja meg lelkiüket, akkor nincs más hátra, mint a válás, azaz, hogy a feloszlás. Az új többség talán úgy formálódik, hogy nem fog ráilleni Andrassy mondása: la mariée est trop belle — de annál jobb és tisztességesebb lesz.

Budapest, december 15.

A képviselőház holnap délelőtt tíz órakor ülést tart, amelyen folytatják az appropriáció részletes tárgyalását. Az ülés napirendjén ezenkívül a külkereskedelmi és forgalmi viszonyok ideiglenes rendezéséről szóló törvényjavaslat van.

azt hitték, hogy a földesurak összes birtokait köztük osztják fel s a czár a nemeseket évi járadékkal kielégíti. A „szvata zemlja“ (szentföld) azonban ma sem a paraszté, aki fázik, éhezik, rongyokban jár és ma is az ur szolgája, kinek apró munkabérére rászorul. A parasztokat továbbá az hozta ki sodrúkból, hogy a felszabadulás után megváltási pénzt (obrok) kellett volt uraiknak fizetniük. A lengyel forradalom leverése után a kormánynál s a társadalom széles körében a legsötétebb reakció következett be, ennek dacára 1874-ben a külföldről szított agitáció a parasztság nagy tömegénél megteremtette a lázadás szellemét, de ezen lázadást a rendőrség kegyetlen eljárása, a kozákok patái s az akasztófa, ki tudja hányadszor már elnyomott. De a nép nem aludt el. 1879-ben, bár terrorisztikus harcmodorban keletkezett a „Narodnaja Wolja“ nevű forradalmi szervezet, mely az általános népi forradalom előkészítője lön. Ekkor Loris Melikoff kapta a megbízást a forradalmi elemek leverésére és a haladópartí békésebb elemekkel való tárgyalásra. Mivel azonban időközben II. Sándor czárt megölték, újra beállott a reakció és a represszáliák korszaka. Mivel azonban az állandóan nyomorgó és nyugtalanuló parasztságnak tenni kellett valamit, bérlényi területeket bocsátottak rendelkezésükre. Egyben 1880 óta nagyobb szabású telepítéshez is folyamodott a kormány, még pedig oly feltétellel, hogy az európai területen, ha 12 éven át bért fizettek, a terület tulajdonukba megy át, ellenben Szibériában örök bér fizetése mellett a területnek csak haszonélvezőkké maradnak. Mivel azonban a szabad terület hamar elfogyott és Amur vidéke a rengeteg erdőségek és mocsarak miatt nehezen javítható: 1902-ben körrendeletileg betiltotta a kormány a további kiván-

Gróf Andrassy Gyula Bécsben. Gróf Andrassy Gyula belügyminiszter, mint a „Budapesti Tudósító“ értesül, ma délután öt órakor Bécsbe utazott. A belügyminiszter csütörtökön este szándékozik visszatérni Budapestre.

Küldöttség a képviselőházban. Hajdunánás, Hajdúbozsórmény és Tiszapolgári községek küldöttsége járt ma délelőtt a képviselőházban Pap Zoltán képviselő vezetésével. A küldöttség, amelyben Rákosi Viktor, Benedek János és Luby Géza képviselők is résztvettek, Sztéryny József államtitkárnál tisztelgett, aki előtt M. Molnár József, a tiszapolgári függetlenségi párt elnöke fejtette ki a küldöttség kérelmét, hogy építsék ki a törvényhatósági közlekedési utakat és hozzák összeköttetésbe ezeket a községeket Szabolcs, Borsod és Hajdu vármegyékkel. Sztéryny József államtitkár válaszában kijelentette, hogy a kérést meg fogja vizsgálni és amennyiben a pénzügyi helyzet megengedi, eleget is tesz annak. Ezután Tiszapolgári község küldöttsége gróf Andrassy belügyminisztert kereste fel, akitől a község számára még egy patika-engedélyt kértek. A miniszter megígérte, hogy kérésüket megvizsgálja és a lehetőség szerint teljesíteni is fogja.

Gróf Zichy Aladár Bécsben. Gróf Zichy Aladár, ő felsége személye körüli miniszter, néhány napi tartózkodásra Bécsbe utazott.

A főrendiház bizottságából. A főrendiház közjogi és törvénykezési bizottsága december hó 18-án, pénteken délután négy órakor ülést tart. Tárgyak: 1. A pestis és kolera ellen való védekezés tárgyában Párisban 1903. december 3-án kötött nemzetközi egyezmény bezzikkelyezéséről szóló törvényjavaslat. 2. A Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyei Kiskunmajsza községhez tartozó Mérges pusztának Csongrád vármegyébe történt átkebelezéséről szóló belügyminiszteri jelentés. — A főrendiház közgazdasági és közlekedési bizottsága december hó 18-án, pénteken délután félöt órakor ülést tart. Tárgyai: 1. A magyar szent korona országainak az ipari tulajdon védelmére alakult nemzetközi unió kötelekbe való belépéséről; 2. az iparban alkalmazott nők éjjeli munkájának tilalma iránt Bernben 1906. évi szeptember hó 26-án kötött nemzetközi egyezmény bezzikkelyezéséről; 3. a német birodalommal az ipari tulajdonjogok kölcsönös oltalma iránt 1908. évi november hó 17-én kötött egyezmény bezzikkelyezéséről; 4. a kölcsönös kereskedelmi és forgalmi viszonyoknak az ő felsége uralkodása alatt álló többi országokkal való szabályozása tárgyában létrejött pótszerződés bezzikkelyezéséről és esetleg 5. a külkereskedelmi és forgalmi

dorlást. A nagy telepítési akció tehát gyenge eredménnyel járt.

A parasztság helyzete pedig az, hogy a jómódu tíz tagból álló család évi jövedelme 340 rubel, tehát egy tagra 34 rubel (84 korona!) jut; ellenben a szegény négy tagú család évi jövedelme 112 rubel, vagyis 28 rubel jut egy tagra. A parasztok 1/3 része koldul, lop, öl, stb.

Ezekből látjuk, hogy a sok veszély közt, mely Oroszországot fenyegeti, legveszélyesebb az agrárkérdés. A politikai és a szociálisztikus nyugtalanság talaját a városok képezik ugyan, de 20 év óta a szociálizmus óriás területet hódított a vidéki népesség körében is. Aztán figyelmeztetek a következőkre. Oroszország nagy gyengeségét képezik a jól szervezett politikai pártok, melyek a békés, egységes, célhoz vezető kormányzást lehetetlenné teszik. Ott van három lengyel, két litvániai, egy kis-orosz, finn, mohamedán, egy zsidó, vagyis összesen tizenhat politikai párt, melyekhez a nem teljesen szervezett pártokat hozzáadva, harminczkét párt intézi a forradalmi mozgalmat. A lengyel, a 24 millió rutén, a litván, a mohamedán és a finn ősi hazája és nemzeti függetlensége kivívásáért küzd. A lengyel addig fog titkon és nyíltan harcolni, míg újra nem uralkodik a „fehér sas“ Varsó vára fölött. Oroszország 125 1/2 millió lakosa közt csak ázsiai és kaukázusi 23 millió halálos ellenség szórja a „közös haza“ ellen az átok és a gyűlölet mérgeit. A lengyel forradalmár ma így beszél: „készítsd a fegyvert és sok golyóval, melyen töltsd meg, kardod az apád sarkóvén fenjed élésre! Czélozz a homlokra, vagy a szívre. Eljött a fizetés napja a testvéreink könyvéért, özvegyeink és anyáink sóhajaiért! Irtsuk ki a muszka hordákat a föld színéről, vagy pedig a lenvelek istene pusztítsa el egy szál a len-

viszonyoknak ideiglenes rendezéséről szóló törvényjavaslatok.

A fuzló mellett. Zemplénmegye mai közgyűlése Buza Barna indítványára elhatározta, hogy feliratot intéz a kormányhoz, igyekezzék az ország érdekében a pártok fuziójával egységes kormány-pártot alakítani. A kormánynak köszönetet mondanak az elmúlt évben alkotott hasznos törvényekért.

A karánsebesi püspöki szék. A karánsebesi konzistorium október 4-ikén Muszta Filáret káptalani helynököt választotta püspökké, aki azonban a püspöki széket nem foglalhatja el, mert a kormány a választást még mindig nem terjesztette fel ő felségének jóváhagyás végett. Popea Miklós halála óta már több mint három hónap telt el, már pedig a gör. kel. egyház statútumai értelmében a püspöki szék három hó alatt okvetlenül betöltendő. Brediceanu lapja, a Drapelul, mely a fenti hírt közli, azt írja, hogy a kormány azért huzakodik a királyi jóváhagyással, mert azt követeli a karánsebesi káptalantól, hogy előbb bizonyos „harakirit“ hajtson magán végre. Hogy ez a harakiri miből állana, azt a nevezett lap elhallgatja. De a sorokból kivehető, hogy a kormány magyar nemzeti szempontból bizonyos garancziákat kér. A „Tribuna“ azt írja, hogy a kormány ezzel az eljárással az egyház autonómiáját fenyegeti, miéért is azt indítványozza, hogy sürgősen rendkívüli zsinatot hívjanak egybe tiltakozás végett.

A török parlament üdvözlése. Megírtuk, hogy Kmetty Károly azt az eszmét vetette fel, hogy a magyar parlament üdvözölje az új török parlamentet, mely csütörtökön fog összeülni. Az idea a parlament pártjaiban élénk viszhangot talált, sőt Justh Gyula, a képviselőház elnöke, amint maga mondotta, a csütörtöki ülésen maga fogja a javaslatot megtenni, mely így sokkal imponzansabb lesz, mintha valamelyik képviselő nyujtaná be az indítványt.

Magyar áruk bojkottja Romániában. Bukarestből jelentik, hogy a kormánypartí „Secolul“ szerint hétfőn mintegy hatvan nagybirtokos gyűlést tartott, melyen kimondták, hogy magyar gyártmányú gazdasági gépeket és eszközöket többé nem vásárolnak. Ezt az eljárásukat azzal indokolják, hogy a magyar kormány az erdélyi románokat elnyomja. A bojkott egyelőre a Fehér Miklós és társa (a magyar államvasutak gégyárának főigényelője) czég ellen, melynek hét városban vannak fiókjai, továbbá a Ganz és Társa czég ellen és a Kóbrák-féle cipőgyár ellen irányul, amely utóbbi czégnek tíz nagy városban vannak fiókjai. E három czég mintegy 40 millió frank értékű árut exportál Romániába.

gyel nemzetet.“ Ez a kétségbeesés és a nemzeti boszu félelmetes hangja. Így érez ott hat előkelő nagy nemzet, melyet a muszka hazugság, rablás és kegyetlenség sohasem fog kibékíteni. De nem csekély jelentőségű az 5 millió meggyalázott zsidó tábora sem, mely az összes forradalmi pártokkal összetart. A zsidókat 1772-től 1881-ig védte a törvény, a többi polgárokkal egyenlő jogokat élveztek, de 1881-ben Ignatiev gróf kormányra lépve, azóta mai napig szakadatlan üldözéseknek vannak kitéve. Aztán következett a japán győzelem, melynek morális és anyagi következményét mindenki ismeri.

Nos, a II. Katalin óta folyó pánszlávizmus hova vezette Oroszországot? Oda, hogy Lengyelországot sem volt képes mai napig a szláv eszmének meghódítani. A bolgár, lengyel, rutén és cseh sohasem lesz orosz, ellenkezőleg ősi faji egyenlőségének visszahódítása imáinak és napi törekvésének anyakérdése. Dehogyan is lehetne ez másképp. A japán és a kínai nép sohasem fog egyesülni, a 70 milliónyi latin népfaj soha sem lesz egygyé, a germán népek, melyeknek száma 245 millió egyes törzsekre osztva, soha sem fognak egységes néppé olvadni. És mindezek dacára az orosz дума és a pánszláv idálisták ma a keleti kérdés napirendre tűzésével az összes szlávok egyesülésének zászlaját fogták kezükbe! Száz éves hóbort és száz éves hazugság. A rutén és lengyel nép hóhéjának Isten jogot sem adott arra, hogy szlavofil apostolkodásban gyönyörködhesse. Az embertelen jogtiprónak, a katonailag, erkölcsileg és gazdaságilag agyon-sújtott muszka fajnak ma nem a fenyegetés és támadás, de meghunyászkodás és hosszú erőgyűjtés egyedüli feladata.

A politika világából.

Budapest, december 15.

Forrongás a bank miatt.

A képviselőház üléstermében ma, ha csak átmenetileg is, a válság szele érzett. A politikai világ atmoszférájában ismét tulnag a feszültség és egy kis viharra volt már szükség, hogy a levegő kissé megtisztuljon. A feszültséget a bankkérdés okozza, amely miatt a függetlenségi párt egy része erősen nyugtalanodik. Ezt a nyugtalanodást erről az oldalról úgy magyarázzák, hogy míg a függetlenségi pártnak egész reputációja, törekvéseinek egész jövője hozzá van kötve a bankkérdéshez, amelynek sikeres megoldása nélkül hozzá sem foghat az ország gazdasági felszabadulásának nagy munkájához, a sikeres megoldásra sehonnán biztatást, reményt nem nyer, ellenben látja azt az óriási erőfeszítést, mely a külön magyar bank ügyének elbuktatására irányul. És ez a hangulat az illetékes férfiak minden erőlködése daczára, minden megnyugtatósi törekvése ellenére, ma már jellemzi a függetlenségi pártot, amely ezzel az állásfoglalásával időelőtti komoly helyzetet is tud teremteni.

Az appropriációt ugyan a mai ülés elején már általánosságban megszavazták, a részletes tárgyalás még megkezdése előtt újabb általános vitává szélesült. Még mielőtt az ülést megnyitotta Justh Gyula, a Duna felé eső folyosón Gaál Gasztonnal beszélget Wekerle Sándor és fanyar mosolyal vette tudomásul, hogy Gaál ma ismét föl fog szólni a bank ügyében. Föl is szólalt rögtön a megnyitás után, hogy kifejezze azt a meggyőződését, hogy a függetlenségi pártot a politikai becsület kötelezi a bankkérdés megoldására. Utána másfél óra hosszat Polónyi Géza foglalta le a Ház türelmét, hogy kedve szerint támadja a miniszterelnököt. Igaz ugyan, hogy nem sokkal később aztán alázatosan bocsánatot kért személyi támadásaiért. Közben pedig gróf Apponyi Albert szólalt föl, hogy a függetlenségi pártnak beteg elnöke és vezére helyett válaszoljon Polónyi Géza támadásaira. Célja az volt, hogy a pártnak láthatóan ingadozó tagjait ismét föllekessesse, azonban míg beszédének azt a részét, amelyet Polónyi Gézához adreszált, csaknem osztatlan tetszéssel fogadták, az önálló bankról tett nyilatkozata sokkal kevésbé hatott a függetlenségi pártra. Csupán akkor melegegett föl újra a függetlenségi párt, amikor Apponyi maga és a függetlenségi párti miniszterek számára őszinte és gyanakodás nélkül való bizalmat kért. Beszéde végét azonban, ahol a függetlenségi párt felelősségéről és fontos hivatásáról szólt, szenzációs jelenet zavarta meg, amely a függetlenségi párt kedvét meglehetősen lehűtötte. Justh Gyula, a Ház elnöke ugyanis az első padosorból hallgatta meg a beszédet s amikor Apponyi a függetlenségi párt jövő feladatait aposztrofálta, halkán megjegyzést tett a szomszédjának. Apponyi megakadt és megkérdezte Justhtól, hogy mi az ellenvetése.

— Nem szóltam közbe — felelte Justh — csak ezt a megjegyzést tettem: A nemzeti bankból nem engedünk. A felelősséget vállaljuk. Ennyit mondtam, de nem a miniszter urnak, hanem a szomszédoknak.

A Ház elnökének ez a kijelentése egyenesen frappáns hatással volt. A függetlenségi párt egy része tapsolt és éljenzett neki, gróf Apponyi beszédének hatása pedig elenyészett. Ő, aki úgy a pártját, mint az egész Házat mindig le tudta bilincselni szónoklatával, kénytelen volt szünetet

tartani s csak később nyerte vissza ismét anynyira a hidegvérét, hogy néhány mondattal befejezze beszédét. Ez alkalommal megismételte azt a nyilatkozatát, hogy a gyanakvó támogatásból nem kér s minden gesztusa azt látszott mondani, hogy szavait Justh Gyulához intézi. A beszéd végén az incidens miatt nem hallatszott föl az a meleg, őszinte taps, amely Apponyi minden parlamenti beszédét követni szokta. A függetlenségi pártnak csak egy része üdvözölte Apponyit, Justh Gyula pedig — miután Návay alelnök szünetet adott — megkérdezte tőle, hogy rá értette-e a gyanakvó támogatást.

— Nem, — felelte Apponyi, — általánosságban értettem.

— Akkor jól van, rendben van, — mondotta Justh és a folyosóra ment, ahol nagyobb függetlenségi csoport előtt így szólott:

— Én halkán tettem azt a megjegyzést a szomszédoknak, hogy a felelősséget álljuk és vállaljuk, de az önálló bankot meg kell csinálni. Apponyinak nem kellett volna fönnakadnia és kérdőre venni engem. De ha megtette, én nem árulok zsákban macskát és igenis követtem az önálló bankot. Apponyi most azt mondotta nekem, hogy nem reám értette a gyanakvó támogatást. Ha reám értette volna, akkor nyomban feleltem volna. Beszédem nem tartott volna tovább öt percnél, de ez elég lett volna.

Ez idő alatt a teremben gróf Apponyi Albert körül csoportosultak a képviselők, akiknek sorából Gaál Gaszton így nyilatkozott:

— Én nem támadok, az én álláspontom lényege az, nyilatkozzék a kormány határozottan, akarja-e a nemzeti bankot, — igen vagy nem?

Erre pedig rögtön válaszolt Apponyi:

— Kérlek, arra, hogy Wekerle akarja-e a nemzeti bankot vagy nem, én nem tehetek nyilatkozatot, mert nem is tudom. De azt határozottan állítom és tudom, hogy Wekerle az önálló bank föllállításához szükséges előmunkálatokban minden tehetségével és készségével részt fog venni és részt kíván venni. Hogy áttérünk-e a nemzeti bankra, az már aztán a függetlenségi párt dolga.

Amikor aztán az appropriációs vita tovább folyt és Farkasházy Zsigmond beszélt, Wekerle Sándor miniszterelnök igen érdekes kijelentést tett. Farkasházy ugyanis beszéde során a többi között azt is mondotta, hogy az önálló bankot komolyan csak a balpárt akarja, mire a miniszterelnök, aki ebben a pillanatban a terem közepén egy csoport képviselővel beszélgetett, egészen hangosan így szólott:

— Senki sincs, aki az önálló bankot nálam komolyabban akarja. De éppen mert mint pénzügyi ember, komolyan akarom, nem mehetek bele abba, hogy az önálló bank helyett jelentőség nélkül való és értéktelen papirbankógyárat állítsunk.

A folyosón ezalatt a függetlenségi bankról vitatkoztak s azt hangoztatták, hogy a bank dolgában nem lehet taktikázni. Feltűnő nagy volt a kedvetlenség, ami a helyzet komolyságát teljesen nyilvánvalóvá tette. Mutatja ezt az is, hogy a Ház fölőslatásáról és válságról beszéltek a Ház higgadtabb tagjai is. Justh Gyula később Wekerle Sándor miniszterelnökhöz ment és hosszasan tanácskozott vele.

A bankbizottság összehívásáról gróf Bathányi Tivadar ma így nyilatkozott:

— Mihelyt a pénzügyi bizottság befejezte tanácskozását, azonnal tanácskozásra hívom össze a bizottságot. Lehetséges azonban, hogy a

pénzügyi bizottság a karácsonyi parlamenti szünet alatt félbeszakítja a tanácskozásait; ebben az esetben még a közbeeső időben ki fogom tűzni a bizottság ülésének idejét.

Apponyi a függetlenségi pártkörben.

A délelőtt izgalmas eseményeinek viszhangja volt este a pártkörökben is. A függetlenségi pártkörbe, amelyet az utóbbi időben feltűnően gyöngén látogattak a párttagok, ma este föllátogatott gróf Apponyi Albert kultuszminiszter is. A társalgóteremben a jelenlevő tagok kis csoportja vette körül a minisztert, akinek társaságában Sztérenyi József, Mezőssy Béla és Meskó László államtitkárok is ott voltak. A társalgás természetesen a bankkérdés körül forgott. Gróf Apponyi Albert nagy erőfeszítéseket tett, hogy a délelőtti képviselőházi események jelentőségét a minimumra csökkentse.

— Nem értem, hogy mit akart Justh, — mondta. — Egyáltalában nem volt célom őt támadni s ő mégis olyan tragikusan fogta föl a helyzetet.

A bankkérdés részleteibe mélyedve különösen Holló Lajossal folytatott Apponyi hosszabb eszmecsere, amelyben Sztérenyi József államtitkár is részt vett. Holló szótvetette a megoldásra irányuló különböző kompromisszum-híreket és valamennyi ellen foglalt állást. Az est igen vegyes hangulatban folyt le.

Nagy érdeklődést keltett egy fiatal, de igen lelkiismeretes képviselőnek előadása, aki elmondta, hogy ő, miután nem szakember, Popovics pénzügyi államtitkárt kérte föl, ismertesse előtte a bankkérdés lényegét. Popovics a kérelemnek olyan módon tett eleget, hogy az önálló magyar jegybank föllállítását a legnagyobb veszedelemnek tüntette föl. A képviselő most elment Justh Gyulához és elmondta neki, hogy mi Popovics véleménye. Justh erősen fölindulva hallgatta az előadást, majd így szólott:

— Nos és te ezek alapján nem fogsz kilépni a pártból, ha a bankot nem akarják megcsinálni? . . .

Ezen az alapon tovább folytatva az eszmecsere, a jelenvoltak körülbelül 130—140 főre becsülték azt a csoportot, amely föltétlenül követeli az önálló jegybank haladéktalan föllállítását és amely mindent el fog követni, hogy az ellenzőket kiugrassa.

Justh az önálló bankról.

Justh Gyula, a képviselőház elnöke, a bécsi „Zeit“ tudósítója előtt így nyilatkozott az önálló bankról:

— Nem tudok eléggé csodálkozni afelett, hogy olyan gondolatokat és tervekkel imputálnak nekem, amire sohasem gondoltam s ami sohasem terveztem. Azt nem kell külön hangsúlyoznom, hogy az önálló bank hiva vagyok. Tudott dolog, hogy a magyar önálló jegybank a függetlenségi párt programjának egyik sarkalatos pontja s miután mindig ennek a pártnak voltam tagja, ma is az vagyok s az is maradok; magától értődik, hogy az önálló bank hiva voltam, vagyok és leszek. Többször kijelentettem, hogy teljes erőmmel az önálló bank mellett fogok harcolni s ezt az álláspontomat már régebben kifejezésre juttattam ama beszélgetések során, amelyeket e tárgyban a „Zeit“ tudósítójával folytattam. Ezekről abban az időben sok szó esett, annyi, hogy tulajdonképpen azokhoz most már nincs is mit hozzátennem.

— Kívánom, hogy Magyarországnak legyen az önálló jegybankja és pedig már 1911. január 1-én, tudniillik, amikor az Osztrák-Magyar Bank szabadalma lejár. A leghatározottabban ellenzek mindenféle provizóriumot, amely 1917-ig terjedne, aminek tulajdonképpen nem is volna értelme és amiről nem is lehet komolyan beszélni.

— Éppen ilyen határozottsággal tiltakozom ama merész állítás ellen, mintha én a Wekerle-kabinetnek nehézségeket akarnék okozni. Teljes bizalommal viseltetem a kormány iránt, s azok, akik azt állítják, hogy gróf Andrássy Gyula és a választói jogról szóló törvényjavaslat ellen agitálók, nem ismerik a köztem és Andrássy között levő viszonyt. Andrássyt én nagyra-becsülöm és nagy súlyt helyezek arra, hogy ez a talentumos és jellemes államférfiu megmaradjon a kabinetben.

— Az, amit én akarok, nem egyéb annál, hogy a függetlenségi párt az önálló bank létesítésére irányuló követelését megvalósítsa és pedig a jelenlegi koalíciós kormány segítségével. Nézetem szerint az lenne a leghelyesebb, ha a bankkérdés és a választói reform egy időben nyerne elintézését.

— Jól ismerem az Osztrák-Magyar Banknak Magyarországon kifejtett működését s meg is tudom becsülni a jegybank eddigi tevékenységét. Lehetséges, hogy az Osztrák-Magyar Bank a bankintézmény ujjaszervezésében is nagy és üdvös működést végezhet, sőt reményelem, hogy sikerülni fog minden illetékes tényezőt arra a célra egyesíteni, hogy a bankkérdésben olyan megoldást találjanak, amely a függetlenségi párt politikai programjának minden tekintetben megfelel.

— Ismétlem azt, amit már többször mondtam: a függetlenségi párt nem mondhat le az önálló bankról, nem akar lemondani és nem is fog lemondani.

Az osztrákok és a bank-kérdés.

A bécsi lapok természetesen nagyon élénken foglalkoznak a nemzeti bank fölállítására érdekében folyó mozgalommal, amely éppen nincsen kedvükre.

A „N. Fr. Presse” értesülései szerint a tárgyalások arra irányulnak, hogy az Osztrák-Magyar Bank alapszabályaiban olyan változások történjenek, amelyek Magyarország önállóságát élesebben domborítanak ki. Többször volt szó a kartel-bankról is, azonban ez a terv megvalósíthatatlannak látszik. Egyéb javaslatok pedig a bank alapszabályainak megváltoztatását tartalmazzák. Jelestől olyképp változnék meg a bank czime, hogy ebben kifejezést nyerne az, hogy a bank szabadalmát két egymástól független állam adja. A két alkormányzót kineveznék kormányzóvá s hatáskörüket kibővítenék, az intézet legfőbb vezetőjének czime pedig főkormányzó lenne. A bank közgyűlését felváltva Budapesten és Bécsben tartanák meg. Ha azonban a bankközösség fenntartása nem volna lehetséges, valószínűleg felmerül majd a terv, hogy a jelenlegi bankaktát évről-évre meghosszabbítsák. Azokról a feltételekről is beszélnek, amelyeknek teljesítésétől tennék függővé a bank szabadalmának esetleges meghosszabbítását. Valószínű, hogy a két kormány az állam adósságából tíz millió koronának leírását fogja sürgetni. A „N. Fr. Presse” ezeken kívül még a bankvezetőségnek tervbe vett intézkedéseiről ír, amelyek a devizák szaporítására, a záloglevelek kontingenseinek és a bankjegyek felemelésére vonatkoznak.

A „Reichspost”, az osztrák keresztény-szociálisták lapja, abból indulva ki, hogy ők nemcsak osztrákok, hanem egyben nagyosiztrákok (Grossösterreicher) s nekik ebből a szempontból kell a dolgot nézniük, így okoskodik:

A bankközösség nem előfeltétele az értékközösségnek. Egy értéktérületnek egészen jól lehet két vagy több jegybankja, csak hogy ezeknek közös akaratuknak kell lenniük s mindig úgy kel cselekedniük, mintha csak egy bank volna. Mert különben nincs értékegyeség. Már pedig az értékközösség a legfőbb kifejezője a gazdasági közösségnek. Mivel mi, osztrákok, ezt ösztönszerűleg érezzük, védelmezzük a bankközösséget, amely nekünk „a monarchia szimbóluma”. A közös bankot most nagyobb veszély fenyegeti, mint a nyílt szétválás. T. i. egy kompromisszum. E kompromisszum értelmében Magyarország külön bankkormányzót és külön főtanácsot kapna. Ez a „formális” engedmény elfogadhatatlan. A második koncesszió az volna, hogy a magyar bankjegy külső formájában az osztráktól különbözne és csak magyar szövege volna. Ez csak a függetlenségi pártnak válnék hasznára, mert ez a bank-

jegyet mutogatva azt mondhatná a választó parasztságnak, hogy ime, kivivta Magyarország önállóságát. Ezt a pártot pedig nem lehet érdeke Ausztriának ily módon táplálnia... Tehát ez a koncesszió is elfogadhatatlan. A harmadik az az állítólag szintén „formális” koncesszió volna, hogy az aranykincset (a hadi kincset) is eloszszák a két állam között. Hát ha ebbe belemennék, akkor vajon miért tiltakozunk a hadsereg kettéosztása ellen? Föltétlen szükségesség szerintünk, hogy az aranykincs egységes maradjon, amikor a hadsereg egységes s a hadüzenet egy személytől függ. Ez a koncesszió tehát nem volna formális s az osztrák kormánynak és népnek egyhangulag kell ellene „hands off”-ot kiáltania.

Az osztrák kormánynak meg kell értetnie a magyar kormánynyal, hogy a bankkérdésben sem „formális”, sem egyéb koncesszióról nem lehet szó.

Polónyi megint támad.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, december 15.

Polónyi ma megint támadt, újra feszegette a paktumot és a paktum történetét. Erről a bombáról már az első attentátum után kiderült, hogy fűrészporral van megtöltve, Polónyi azonban újabb kísérletet tett arra, hogy a Wekerle tegnapi támadására ríposztozva, az affér élet ismét a kormány ellen fordítsa. Apponyi Albert gróf azonban — nyomban válaszolva Polónyinak — kiszedte a hosszú beszéd összes fulánkjait.

A nagy mérközést Gaál Gaszton rövid felszólalása vezette be, aki multkori beszédét kommentálta, melyben azt fejtegette, hogy a kvótaemelés az önálló bank fölállításának ellenértéke volt. Ezt a felszólalást is izgalmas érdeklődés kísérte, amikor Gaál Gaszton az önálló bankot emlegette, többször éljenzés hangzott föl. Egészen véve a kezdet alkalmas bevezetése volt az ezután következőknek.

Gaál Gaszton után következett Polónyi Géza. Erős kirohanással kezdte Wekerle ellen:

— Az, amit a miniszterelnök ur elmondott, annyira nem igaz — hogy még az ellenkezője sem igaz!

Ezt a furcsa paradoxont zajos derűtség kísérte. A Ház Polónyi szigorú vagdalkozását nem látszott túlságosan komolyan venni.

Polónyi Géza ezután pontonként sorra vette Wekerle beszédét s egyenként igyekezett meggyengíteni azokat az állításokat, amelyekkel a miniszterelnök az ő minapi támadásait czáfolta. Szóba hozta a manifesztumot, azután részletesen elmondotta, hogy mi része volt neki a paktum létrehozatalában. Ő Fejérvárytól a meg egyezés kész pontozatait kapta, ez volt a paktum eredeti terve, azt Wekerle is elfogadta, mielőtt az még módosított, tehát Wekerle elvállalta volna a kormányt az eredeti paktumterv alapján. Később, Apponyi kívánságára vették bele a paktumba azt, hogy a létszámemeléssel kapcsolatban a nemzeti jogok is biztosítottassanak.

Polónyi ezután folytonos zajban az általános, egyenlő, titkos választói jogot reklamálta a függetlenségi párton.

— Itt az elvőladás! — kiáltozta Molnár Jenő.

Polónyi még a bankkérdésről és az annexióról beszélt, folytonos zaj és ellentmondások között, majd tüzelve a személyét ért támadásokat, így fejezte be a beszédét:

— Ezek a tények, amelyeket alaposan elferdített a miniszterelnök ur, aki rég elvesztette a jogát ahhoz, hogy mások fölött erkölcsbírói ítéletet gyakoroljon.

Ezt az éles, disszonáns befejező akkordot nagy zaj és egy pillanatnyi megdöbbenés fogadta. Az elnök rövid szünetet rendelt el és

szünet után gróf Apponyi Albert emelkedett szólásra, hogy azonnal megfeleljen a Polónyi vádjaira.

Finom elmésséggel fejtette ki, hogy Wekerlének nem volt szándéka az, hogy Polónyi személyét kisebbitse. Az, amit Polónyi az annexióról mondott, nem felel meg a tényeknek. Majd a bankkérdésről szólott, arról, hogy a függetlenségi párt nagy érdekekért viseli a felelősséget, de az önálló bank tekintetében ma is sértetlen a cselekvési szabadsága.

Justh Gyula, aki helyett ma Návay elnököt, ebben a pillanatban a mellette ülő Burgyán Aladár felé fordult és egy pár szót kiáltott feleje.

— Mi volt a közbeszólás?

— Nem szóltam közbe — felelte Justh — csak ezt a megjegyzést tettem: A nemzeti bankból nem engedünk. A felelősséget vállaljuk. Ennyit mondtam, de nem a miniszter urnak, hanem a szomszédomnak.

Nagy zaj és izgalom keletkezett erre. Apponyi röviden befejezte beszédét, a képviselők része hangosan éljenzte, de a másik rész viszont a Justh Gyula üdvözlésére sietett.

Az elnök szünetet rendelt el. A képviselők kitódultak a folyosóra, ahol az eseményeket élénken kommentálták.

Szünet után még Polónyi arra való tekintettel, hogy Wekerle őt sérteni nem akarta, a miniszterelnök ellen használt kifejezéseiért bocsánatot kért, azután Parkasházy Zsigmond beszélt a bankkérdésről.

Részletes tudósításunk a következő:

A képviselőház ülése.

— Az ülés kezdete délelőtt tíz órakor. —

Elnök: Justh Gyula, majd pedig Návay Lajos. A Ház jelentések meghallgatása után gróf Batthyány Tivadar indítványára a bankbizottsághoz utasítja Bozóky Árpád határozati javaslatát s az appropriációs javaslatot általánosságban elfogadja.

A javaslat cziménél Gaál Gaszton kijelenti, hogy minapi felszólalásával kizárólag az volt a célja, hogy tisztázza a helyzetet, mert a függetlenségi miniszterek határozatlan az önálló bank mellett nyilatkoztak, a többi kormányférfiak részéről pedig semmi nyilatkozat sem történt. Azt tartotta, hogy a miniszterelnöknek is kell nyilatkoznia, hogy megszűnethessék ezt a hazug helyzetet, melyet ő nem kevésbé sark utálatosnak, mint a koalíció egyik pártjának vezére.

Polónyi újra támad.

Polónyi Géza: A sajtót, amelynek áldásdus működéséből neki bőven kijutott, arra kéri, hogy közölje azt is, a mit védelmére elmond. Ha egy miniszterelnök azzal védekezik, hogy politikai reputációjában megtámadja a volt igazságügyminisztert, akkor kiteszi magát annak, hogy a volt igazságügyminiszter viszont azt mutatja majd meg, hogy minő volt a miniszterelnök. (Nagy zaj, tartós mozgás.) Mikor a minap felszólalt, intenciója nem más volt, mint a mit Gaál Gaszton kifejezett. A küszöbön álló fuzióról beszélt, nem rejtett czéllal, hanem világosan megmondva, hogy a bank elejtésével kombinált fuziónak ellensége. A miniszterelnök nem záravart, hanem tisztázza helyzetet akar maga után hagyni. De mitől várható a tiszta helyzet: Gaál Gaszton kívánságának teljesítésétől-e vagy pedig attól, hogy a miniszterelnök a bankügyben nem akar nyilatkozni? Hiszen ez az utóbbi nem is olyan nagyjelentőségű, mert Wekerle — a szóló tudtával — nem hive az önálló banknak; azt nem bánja, ha más megcsinálja, de ő megcsinálni nem akarja. Ezt mondta bizonyára Wekerle tavaly a tizenegy függetlenségi vezérnek is, de méltán elvárható volna, hogy elmondja a Háznak s az országnak is. Ha a miniszterelnököt követné a minisztertanácsi dolgok föltárásában, majd azt mondanák: látjátok, ez az ember így őrzi a hivatali titkot. Wekerle úgy látszik, azt az elvet követi, hogy a hivatali titok csak azt a minisztert kötelezi, akinek hivatala már megszűnt, de nem köti az aktív minisztert. Tény, hogy a szóló indignációját fejezte ki egyszer, mikor egy lap súlyos indiszkrétciót követett el. De nem a paktumról volt akkor szó, hanem egészen másról. Az esetet magát a hivatali titokra való tekintetből nem mondhatja el; akkor történt a dolog, amikor a szóló egyszer Andrássyval Bécsbe utazott és a darabontok elintézéséről volt szó. (Mozgás.) Akkor olyat követeltek a szótól, a mire becsülethelyi kötelességből nem vállalkozhatott. (Moz-

gás, derűtlenség.) Ha a miniszterelnök engedelmet esz- közöl ki a királytól, hogy a szülő az esetét elmondja, büszkén fog róla vallomást tenni az országnak. (Moz- gás.) A manifesztum dolgában a miniszterelnök szent- rint az új minisztérium megállapodott abban, hogy manifesztumot nem bocsát ki, mert álláspontja benne van a trónbeszédben s a pártvezérek nyilat- koztatában. Csak hogy minden országgyűlés trónbe- széddel kezdődik és ahhoz királyi hozzájárulás nem kell, hogy valaki elveit föntartsa.

A paktum egyenesen arról szól, hogy a mi- niszterelnök előterjesztést tesz a királynak egy nem-zeti jogainkat kidomborító manifesztum kibocsátá- sára. Az a manifesztum eddigelé nem készült el, tehát a paktum e pontja nincs végrehajtva. Hogy a szülő nem vette volna bele a paktumba a magyar vezényszót, erre nézve be fogja most bizonyítani az ellenkezőt, úgy, hogy a miniszterelnök nem véde- kezhetik majd többé azzal, hogy amit Polónyi mond, nem igaz, mert Polónyi mondja. (Élénk derűtlenség.) No, mert ő így szokott beszélni; az ő kabinetjének ilyen igazságügyminisztere volt — az ő kijelölése mellett. (Élénk derűtlenség.) Elmondja a negyedik pont keletkezésének történetét. A bécsi tárgyalással a szót bízta meg, mikor az alkotmánypárt és nép- párt az előtt a helyzet előtt állt, hogy nem vehet részt a kormányalakításban. A vezérlőbizottság a szót bízta meg, hogy tisztázza, igaz-e, hogy a király köti magát a két párt mellőzéséhez? Viszont a függetlenségi párt azzal bízta meg, hogy tájékozást szerezzen, milyen kabinet alakítható s mily feltétel- lel? Az első megbízásban tüstént eljár s táviratilag közölte Bécsből, hogy a híresztelés nem igaz. A feltételeket Fejérváry közölte a szóval, ezek közt volt a negyedik pont is, amelyről a szülő azt hitte, hogy ez az a megállapodás, amelyet báró Fejérváry Géza Kossuth Ferenczel még Budapesten megtár- gyalta. Mikor Fejérvárytól a pontozatokat megkapta, telefonon nem adhatta le Budapestre Kossuthnak, mert a telefon rossz volt, táviratilag sem közölte, mert sürgönyeit visszatartották. (Mozgás.) De meg- tudta a pontozatokat még Kossuth Ferencz előtt Wekerle Sándor (Élénk derűtlenség.), mert a szülő megkérte Lenkey Gusztáv hírlapírót, hogy Hertzka Tivadar utján juttassa a pontokat Wekerle s az ő révén Kossuth Ferencz tudomására. Wekerle Sán- dor azután a tervezet alapján, mielőtt ki nem já- vittatott, már elvállalta a kabinetalakítást; a szülő azonban csak a kijavítás után vállalta el az igazság- ügyi tárczát. A kijavítás — a nemzeti jog fölveté- lét — Apponyi követelte. A szülő föladata volt a Wekerle-kormány megalakítása, mikor sokan ezt meg akarták akadályozni, egy Széll-kabinet utjának egyengyete végett. Mikor Fejérváry az első minisz- teri listát átadta a szólnak, tizenegy név volt rajta, köztük Tisza István is, de csak két olyan nevet tartalmazott, amelyet komolyan kombinációba lehet- tett venni. Végre is Wekerle megkapta a megbízást a kabinetalakításra. Mikor ő Apponyit fölkérte tár- cza-válásra, Apponyi akkor sürgette ki a vezényszó fölvetését. Tehát a miniszterelnök állításai nem felel- nek meg a valóságnak. (Nagy zaj, mozgás.)

Aztán a választói jog kérdésében polemizál We- kerlel. Teljességgel valótlannak mondja a minisz- terelnöknek azt az állítását, hogy a szülő kezdettől fogva ismerte gróf Andrássy Gyula álláspontját, hogy tudniillik neki titkosság és egyenlő jog nem kell. A szólnak soha sem jutott eszébe, hogy in- korrektséggel vádolja meg Andrássyt. (Élénk derűtl- ség), azt bizonyította, hogy Andrássy javaslatával a függetlenségi párt programjából semmi sem fog megvalósulni. (Élénk helyeslés a függetlenségi párt egy részén.) A párt programja az általános, egyenlő és titkos választói jog volt, azt hirdette a párt 1896-ban az Ujvástartéren tartott népgyűlésen is. (Helyeslés, nagy zaj.) Egy tanácskozásban...

Wekerle Sándor miniszterelnök: Csak beszél- getés volt!

Molnár Jenő: Csak jelekkel értették meg egy- mást. (Élénk derűtlenség.)

Polónyi Géza: A miniszterelnöknek az emlé- kezőképesség kérdésében azt válaszolja, hogy sok emlékezőképességet ismer, de hogy valamely emlé- kezőképesség abban excelláljon, hogy csupa olyan dologra emlékezzék, ami sohasem történt meg, az mégis csak rendkívüli dolog. (Derűtlenség.) Andrássy nyilatkozatáról, hogy tudniillik nem híve az álta- lános választói jognak, a szülő mitsem tud, de ha igaz, amit erről Wekerle mond, akkor, hogy vállal- hatott Andrássy belügyi tárczát olyan kabinetben, amely az általános választói jog alapján alakult? (Mozgás, nagy zaj.) Egyszer, miniszteri tanácsko- záson, már jóval a kormány megalakítása után, Kossuth vagy Apponyi megkérdezte Andrássyt, milyen lesz a reform? Andrássy ekkor azt mondta, hogy plurális lesz. Erre a szülő az ablak- ülésekből közbekiáltott: „Azt próbálja meg!” (Nagy nozgás, zaj.)

A nemzetközi helyzet kérdésében a miniszter- elnök azt mondotta, hogy a szülő az ország ellensé- geivel egyenlő állást foglal el. Hogyan? Magyaror- szágnak csak egy ellensége van: Bécs. (Zajos hely- eslés a függetlenségi párt egy részén.) Az annexió lsszbirodalmi érdek; csak szabad megmondani róla a függetlenségi párt régi álláspontját? A független-

ségi párt lobogója alatt lehet itt támogatni olyan politikát, amely háboruba keverhet bennünket a testvér török nemzettel csak azért, hogy egy össz- birodalmi tartomány legyen alakítható? (Nagy zaj.) Mikor egyszer Boszniában lázadás volt, a magyar képviselőházban Irányi, Thaly Kálmán, Szilágyi Dezső és gróf Apponyi Albert megtagadta a hadi- operációk költségeit. Az árulás volt? (Nagy zaj.) Lehet, hogy mindezekben végre mégis csak Wekerle- nek lesz igaza. Senkinek sem adatott olyan fizikum, ha lekierje lenne is, hogy a támadások ilyen töme- gét elviselni tudja. Évekig tartó botrányos hajszá után most baráti kéz, Wekerle keze akarja a szótól politikai reputációjától megfosztani. (Mozgás, We- kerle tagadólag int a fejével.) De igen, azzal akart legyőzni, hogy reputációjában akart letiporni. A harcokért talán enyém lesz a pálma, a földön tul. A bankról csak annyit, hogy a tárgyalások során 1.6 százalékos kért az osztrák a szerződési formuláért, a többi négytized százalékos a bankért kapta meg. A miniszterelnök azt a jogot, hogy fölöttem erkölcs- bíráskodást gyakoroljon, nem tegnap veszette el.

Az elnök tíz perc szünetet ad.

Szünet után.

Elnök az ülést újból megnyitotta.

Apponyi válasza.

Gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter: Nem fogok Polónyi Géza t. képviselő ur mai beszédének részleteivel foglalkozni. Csak beszé- dének végpasszusára akarok mindenekelőtt meg- jegyzést tenni, arra, amelyben ő a miniszterelnök tegnapi beszédével szemben úgy áll oda, mint akit politikai reputációjában orvul megtámadtak, mint akinek megsemmítésére törekszik a miniszterelnök, vagy másvalaki.

Megvallom, hogy egy régi parlamenti harczo- nak részéről ezeknek a huroknak a megpendítése reám nézve minden körülmények között meglepő lett volna, de különösen meglepő egy olyan beszéd után, mint aminőt a t. képviselő ur az általános vita alkalmával elmondott. (Élénk helyeslés.) amelyben, ha nem is volt czélzata — ezt neki el kell hinnem — de amelynek eredménye, hogy ha szavai termé- keny talajra találtak, nem lehet más, mint a jelenlegi politikai helyzetnek a felborítása. (Élénk helyeslés.) a jelenlegi kormánynak a lehetetlenné tétele. (Igaz! Ugy van!) Bocsánatot kérek, én személyeskedést a miniszterelnök ur beszédében a képviselő urral szemben nem találtam. Tisztán a politikai téren, a politikai tényeknek különböző aprecziációjára, az azokra való különböző megemlékezés körül forgott a vita.

Polónyi egy hatásos hivatkozással fordul a füg- getlenségi párthoz és azt mondja, hogy mégis csak furcsa dolog volna, ha a függetlenségi pártnak a zászlaja alatt vonulnánk be Boszniába, hogy abból Reichslandot csináljunk a birodalmi egység megerősítésére és létesítésére és háboruba keveredjünk Törökországgal és nem tudom miféle más orszá- gokkal.

Hogy amiket a boszniai annexióról, annak vo- natkozásait illetőleg elmondott a t. képviselő ur, ma ismét elmondja, csak öszintén sajnálom. Nem fogom ezekért őt a hazafiatlanság vádjával illetni, csak ki kell emelnem, hogy amikor valamely kül- ügyi akció van folyamatban, mikor, megengedem, bizonyos nehézségek elhárításáról tárgyalások foly- nak, minden bevett parlamenti szokás szerint, a leg- élesebb ellenzék is tartózkodni szokott olyan nyilatkozatoktól, (Igaz! Ugy van!) amelyek a saját ál- lamával szemben álló valamely tényező felfogásá- nak fegyvert szolgáltatnának. (Igaz! Ugy van!) A kritika joga teljesen fennmarad arra az időre, mi- kor ezek a tárgyalások befejeződnek.

Polónyi t. képviselőtársam ma egész világosan mondta el utolsó nagy beszédének czélját. Ő t. i. meg akarja akadályozni azt, hogy a mostan csak koalícióban lévő pártok között fuzió jöjjön létre olyan alapon, amely a függetlenségi pártra nézve az ő elveinek megtagadását jelentené. Ez, t. képviselő ur, egészen felesleges vállalkozás volt (Ugy van!), mert azt hiszem, sem a függetlenségi párt de még talán a pártnak azon szerény tagjai sem, akik jelen- leg miniszteri állásban vannak, nem szorulnak rá, hogy nagy erővel meg kelljen őket akadályozni ab- ban, hogy ama párt elveinek megtagadásával létesí- senek valamit, lépjenek fuzióba, vagy tegyenek akár- mit. E tekintetben mi is, akik ezidőszent a kormány padjain ülünk, világos és nyílt helyzetet kívánunk. Én teljes megnyugvással fogadom, ha valaki tölem a támogatást megtagadja, örülök annak, ha valaki biz- zalmára méltónak tart és támogat, de egyből nem kérek: a gyanakodó támogatásból. (Zajos tetszés) Evvel szemben sokkal inkább kérem a támogatás nyílt megvonását; azzal le tudok számolni, az tiszta hely- zetet terem; ha a Ház többsége erre az álláspontra helyezkedik, akkor én abból az alkotmányos kon- zekvenzákat le fogom tudni venni; de olyan hely- zetet kérek, amelyben az alkotmányos utat tisztán látom magam előtt. (Zajos helyeslés.)

Nem akarok a t. képviselő ur ténybeli előadásá- nak részleteibe belemenni és azok felett a vitát foly- tatni, mert én azt hiszem, hogy nem ilyen apró rész-

letecskén fordul meg a politikai helyzet és másfél mert abban különbözik az én emlékező tehetsége az övétől, hogy az az ilyen apróságokra nézve csak ugyan igen gyenge (Derűtlenség.) és nem szeretném ha abba a helyzetbe jönnék, hogy akaratlanul olyat mondjak, ami annyira nem igaz, hogy enne még az ellenkezője sem igaz. (Zajos derűtlenség.)

De viszont, t. képviselőház, nekem van vissza emlékezősi tehetségem a nemzet sorsának alakulásán és azon időknél, amelyeket magam is átéltem, nagy döntő mozzanatait illetőleg. És arra igen vissza emlékszem, hogy mikor a nemzetnek nehéz, válsá- gos órái voltak, amelyeket nemrég együtt átéltem akkor kik voltak azok a férfiak, akik rendíthetetlen helyt álltak a nemzet igazai mellett és ebből levonni azt a következtetést, hogy azokra a férfiakra a nem- zet, ha megint nehéz idők állanak be, feltétlenül számíthat és megvallom, az ezekkel a férfiakal val együttműködést én nem könnyű szívvel áldoznám éppen azért, mert ha megint nehéz napok jönnek a nemzetre, tömör falanxként kell, hogy ismét együtt álljanak. (Hosszantartó élénk éljenzés és taps.)

Nem tehetek róla, hogy mindenféle pletykaszem apróságokra való viszemlékezéseken túl, én ez nagy emlékezősek szuggesztíója alatt állok és hogy az én politikai eljárásomnak meghatározásánál, a függetlenségi párt elveit való szilárd ragaszkó- dás mellett, ezek a nagy visszaemlékezések és a azokból kitaruló jövőndobeli perspektívák is dönt befolyással vannak rám. (Élénk helyeslés és éljenzés.)

A választási törvény.

Gróf Andrássy Gyula ismételtelen kijelentette, hogy ő az általános szavazati jognak híve. Hanea igenis, amikor a helyzet akként alakult ki, hogy eze elv megvalósítása politikai szükségé vált, akkor a én t. barátom ennek a politikai szükségnek deferál és úgy az ő kormányba való belépésének, mint a a kormányváltásunknak ezen a ki nem elégitő alapo — amint azt Kossuth Ferencz ismételtelen kijelen- tette — egyik löoka az volt, hogy a megvalósítandó elvnek, az általános szavazati jognak, olyan létesí- tését eszközöljük, mely a nemzeti érdekekkel nem ellenkezik, a nemzeti államnak nem gyengítését, ha nem megerősítését eredményezi. (Élénk helyeslés.)

Annyit a reminiscenciákból mégis megen- ged talán nekem is a t. képviselő ur és a t. Ház hogy amikor a trónbeszédet fogalmaztuk és annal minden mondatát a minisztertanácsban jól megvitát- tuk, nem véletlenül, hanem alapos megvitátás utá- történt az, hogy a trónbeszédbe a választói jog te- kintetében csak az „általános szavazati jog” jött be és az „egyenlő” és „titkos” jelzők elmaradtak. Hogy minő diszkusszió előzte ezt meg, annak részleteir- én, megvallom, nem emlékszem. De, hogy ez nem véletlenül történt, hogy nem azért történt, mintha kifejejtettük volna, talán a politikai komolyságnál is e föltevés mellett szól.

A pluralitás, még pedig az a pluralitás, amely t- barátom javaslatában benne van, szerintem megfér a demokratikus eszmével. (Ugy van!)

Én teljes meggyőződéssel jónak, helyesnek tar- tom azt a javaslatot, amelyet barátom benyújt és identifikálom vele magamat.

Az önálló bank.

Röviden nyilatkoznom kell azon kifogásokról is, amelyeket úgy Polónyi Géza képviselőtársam, mint Gaál Gaszton t. képviselőtársam a kormánynak elfo- gult álláspontjára nézve tett. (Halljuk! Halljuk!) Abba a kontroverziába nem megyek bele, hogy a kétszázalékos kvótaemelés egészben, vagy részben vagy minő részben volt ellenértéke a bankkérdés- ben nyert szabad kéznek. A tény az, hogy az egész kormány a kiegyezést csak akként kötötte meg, hogy a függetlenségi párt teljesen szabad kezét tart- son fenn a tekintetben, hogy régi programját, az önálló magyar nemzeti bankot megvalósíthassa. Így adta ezt elő Kossuth Ferencz, amidőn a kiegye- zésnek hátrányait és előnyeit a függetlenségi pár- tkörben fejtegette, ahol szó szerint azt mondotta (olvassa): (Halljuk! Halljuk!) „Ki kell emelnem első sorban, hogy a bankkérdésben a függetlenségi párt álláspontja teljesen érintetlen maradt s úgy a kor- máynak, mint a törvényhozásnak elhatározási sza- badsága tökéletesen fentartott.”

Ennél többet a függetlenségi párt a mai hely- zetben nem követelhetett és a függetlenségi állás- pont érvényesítése ilyen irányban is nehézségekbe ütközött. A kiegyezés megkötésének indoka azon- ban főleg az volt, amint azt Kossuth Ferencz szin- tén akkor részletesen kifejtette, hogy a leendő gaz- dasági összeütközésben, amely kikerülhetetlen lett volna, hogyha a kiegyezést meg nem kötjük, Ausz- triának módjában állott volna a magyar közgazda- ságon olyan sebeket ejteni, amelyek sokkalta na- gyobb árokat okoztak volna, mint amennyit a két- percentes kvótaemelés okoz. Már most azt, hogy a függetlenségi pártnak az önálló bank létesíthetése tekintetében teljesen szabad kezét megővjük, az egész kormány legszigorubb köteletségének tartja azt, még pedig nemcsak úgy, hogy ennek lehetőségét a szerződésben biztosította, hanem úgy is, hogy ebben a kérdésben a pártot...

azon időpontig, amelyen túl az önálló bank létesítésének gazdaságilag legyőzhetlen technikai akadályai volnának. (Élénk helyeslés.) Más szavakkal, ez a kormány a bankkérdés tekintetében nem fogja megismételni azt, amit az előző kormányok a vámkérdés tekintetében tettek. (Élénk helyeslés és taps.) Ugyanezt mondotta más szavakkal a miniszterelnök ur is. Ez a kormány kötelezettsége, melyet lelkiismeretesen teljesíteni fog. (Élénk helyeslés.)

Mi azon törekszünk és azt óhajtjuk, hogy azon megoldást, amelyet a függetlenségi párt elfogadhat, azt együtt csináljuk meg, mert senki sem fogja tagadni, hogy nagyobb erő rejlik abban, ha ezekben a megoldásokban azok a férfiak vesznek részt, akiknek, hogy úgy mondjam, személyi hitelük is van Európában, mint, hogy ha különválva, velük szakítva, eszközölnék a megoldást. Akkor az ügynek érdekében áll-e, minset szorítani akarni, minket, akik a függetlenségi párttagjai vagyunk és miniszteri székben ülünk, minket szorítani ma oly nyilatkozatokra, amelyek esetleg ennek az eredménynek elérését veszélyeztetnék, ha erre nézve velük szemben bizalmatlanok leszünk, nem a magam számára kérem a bizalmat, hanem Kossuth Ferencz számára kérem a bizalmat, (Élénk éljenzés) akinek megbízásából is beszélek.

Kérem a t. Házat, hogy ezek felett az incidensek felett térjen napirendre. (Helyeslés.) Térjen napirende azon meggyőződésben, hogy kárba vesztett, felesleges munka, a függetlenségi pártot oly fuziótól óva inteni, amely az ő politikai becsületén csorbát ejtne; azon meggyőződésben, hogy azok a férfiak, akik a miniszteri székben ülnek, ezáltal nem lettek a párt rosszabb tagjai, mint mások. (Igaz! Ugy van!) abban a meggyőződésben, hogy a függetlenségi pártnak most komoly, nehéz feladatai vannak, hogy a felelősségnek oly sulya van a vállán, amely egészen különböző helyzetet teremt a számára, mint aminő az előbbi helyzet volt. (Igaz! Ugy van!)

Ha a közt kell választania, hogy meg ne értsék őt... (Mozgás. Szólok a baloldal felé fordul.) Mi volt a közbeszólás?

Justh Gyula: Nem szóltam közbe, csak ezt a megjegyzést tettem: A nemzeti bankból nem engedünk. A felelősséget vállaljuk. Ennyit mondtam, de nem a miniszter urnak, hanem a szomszédomnak. (Zajos helyeslés, éljenzés és taps a baloldalon.) Csak ennyit. (Felkiáltások a baloldalon: Éljen Justh!)

Gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter: Ha a függetlenségi pártnak, miután az eseményeknek fejlődése az ország sorsáért való felelősséget az ő vállaira helyezte, a közt kell választania, hogy azok előtt, akik meg nem értik a helyzetet, a haladás lassúsága miatt, amely tényleg megvan — habár a haladás is megvan — veszítsen presztízseben, veszítsen népszerűségében, vagy a közt, hogy népszerűsége teljes nimbuszának megtartása mellett az országot veszélyeztesse. (Igaz! Ugy van!) akkor a függetlenségi párt nem volna méltó önmagához, sem tradícióihoz, ha az önös, a subjektív szempontokat választaná, nem pedig a nemzet, az ország érdekeit. (Igaz! Ugy van! Éljenzés és taps.)

Lázár Pál: Együtt vagyunk. Nincs különbség köztünk és az ország között! (Nagy zaj, folytonos közbeszólások.)

Nagy Dezső: A bank az egész nemzet érdeke.

Gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter: Nem értem, hogy azok után, amiket mondtam, az én általános megjegyzéseim folytonosan oly közbeszólásokkal találkoznak, hogy a bank így, a bank úgy. Bocsanatot kérek, ezt ahhoz a gyanakodó támogatáshoz sorolom, amelyet már említettem. (Élénk éljenzés és taps.) Egész általánosságban szólók. (Halljuk! Halljuk!) Ha mindenkinek szabad a függetlenségi párt érzelmi világa hurjait végig pengetni, hogy zavart, visszavonást idézzen elő, idő előtti krízist idézzen elő, akkor nekem, aki felelős helyen állok, és aki, bár ifjú tagja vagyok a függetlenségi pártnak, de talán némi érdemeket a párt körül szereztem, (Élénk éljenzés és taps.) nekem talán szabad mindezekkel a kicsinyeskedő kisértetekkel szemben figyelmeztetnem a függetlenségi pártot az ő nagy hivatására, az ő nagy felelősségére, arra, amit az idő, amit a nemzet tőle kíván. (Élénk helyeslés.) Ajánlom a címet elfogadásra. (Hosszantartó élénk helyeslés, éljenzés és taps. A szónokot számosan üdvözlök.)

Elnök: Az ülést öt percze felfüggesztem.

Náray Lajos alelnök újból megnyitja az ülést

Polónyi Géza félreértett szavainak helyreigazítása címén kér szót. Nem akart személyeskedést a vitába vinni. Minthogy gróf Apponyi Albert állítása szerint Wekerle miniszterelnök tegnapi beszédében nem volt személyes sértési szándék, ezért kéri beszédét tárgyalannak tekinteni.

Gaál Gaszton: Gróf Apponyi egy kifejezésére akar felelni. Azt mondja, hogy lát olyanokat, akik a kormány gyanakvó támogatásban részesítik. Csak azt jelenti ki, hogy ha ő valakiben nem bizik, van azt bátorsága meg is mondani. (Helyeslés.)

Nagy Dezső félreértett szavainak helyreigazítása címén kér szót. (Zajos derűltség. Nem is beszélt!) Tudniillik ő közbeszólott s ez bizonyos félre-

értésre adhat okot. Ő nem tartozik a gyanakvó támogatók közé.

Farkasházy Zsigmond eltér a tárgytól.

Elnök: Szíveskedjék a tárgyhöz szólni, vagy a Háztól engedelmet kérni, hogy a tárgytól eltérhessen.

A Ház megadja az engedelmet.

Molnár Jenő közbeszól.

Elnök rendreutasítja Molnár Jenőt.

Nagy György: Ne idegeskedjék az elnök ur!

Elnök: Nagy György képviselő urat rendreutasítom.

Farkasházy Zsigmond: Wekerle miniszterelnök és Polónyi szellemi csatájának egyes részéről beszél. Nem fogadja el a tételt.

Elnök: A következő ülés idejének és napirendjének megállapítása után az ülést negyedháromkor berekeszti.

Az adóreform tárgyalása.

— A pénzügyi bizottság ülése. —

Budapest, december 15.

A képviselőház pénzügyi bizottsága ma este hat óraker Széll Kálmán elnökletével ülést tartott, melyen a kormány részéről Wekerle Sándor miniszterelnök és Papp Mihály pénzügyminiszteri osztálytanácsos vettek részt.

A bizottság mai ülésében a jövedelmi adóról szóló törvényjavaslat részleteit tárgyalta. A javaslat valamennyi szakaszánál élénk eszmecsere folyt, amelynek alapján véglegesen megszövegezték a törvényjavaslat egyes intézkedéseit.

A 12. §-nál Földes Béla és gróf Andrássy Sándor javasolták azt a módosítást, hogy a kifizetett hozadéki adók az adóköteles tiszta jövedelem kiszámításánál levonassanak.

Wekerle miniszterelnök rámutatott arra, hogy ez az elméletben helyes óhaj az állami bevételek oly óriási mérvű csökkenését vonná maga után, amely mellett a pénzügyek rendezettségére is szenvedhetne. Annál is inkább kérte a bizottságot, hogy a módosítástól tekintsen el, mivel az adóreform a polgárság terhein különben is erősen könnyít.

Széll Kálmán elnök számbelileg igazolta, hogy a községi pótlékokkal együtt 300 millióban előirányzott adók levonása az államkincstárt mintegy 14 millióval károsítaná, amely károsodás a kincstárt a folyton fokozódó kiadások mellett erősen érintené. Miután még Hoitsy Pál előadó is melegen pártolta az eredeti szöveg fentartását, a bizottság a szakaszt eredeti szövegében meghagyta.

A 16. §-nál Mérey Lajos azt proponálta, hogy az önkezelésben lévő földbirtok jövedelme ne évenként, hanem átlag alapján hosszabb időre állapítsák meg.

Wekerle miniszterelnök helyesli az ideát, de az csak a földbirtokokból eredő jövedelemre lehet szorítható és a földbirtokosnak egyéb forrásból eredő jövedelmére ki nem terjedhetne.

Gróf Teleki Arvéd azt proponálta, hogy a gazdaságosság megnyugtató vételesség fel a javaslatba, hogy a jövedelmi adó alapjául szolgáló tiszta jövedelem maximuma a kataszteri tiszta jövedelem kétszeresében állapíttassék meg.

Emödy József képviselő bár nem tagja a bizottságnak, szót kér és a 16. §. első bekezdéséhez indítványozza a következő kiegészítést: A tényleg elért tiszta nyereség átalánya a kataszteri tiszta jövedelem kétszerese. Ha az adózó fél ezen átalányt el nem fogadja, a földbirtok jövedelmét a fél meghallgatásával az adókövető bizottságok állapítják meg. Indokolásul előadja, hogy az OME-ben nyilatkozó gazdák elismeréssel fogadták ugyan azon koncessziókat, melyeket a miniszter a földadónál és a tőkekamatadónál engedett, legnagyobb aggodalommal viseltetik azonban azon vexatórius eljárás-elem, melylyel a földbirtok jövedelmi adója kikutatva lesz.

Wekerle Sándor miniszterelnök rámutat arra, hogy minő nagy kedvezéseket nyújt az adóreform a gazdaságosságnak. Beleegyeznek abba is, hogy a bérjövdelem a közpénzügyek átlagos bére szerint a gazdasági egyesületek meghallgatásával állapíttassék meg, abba azonban nem mehet bele, hogy a kataszteri jövedelem dupláját maximális korlátozásnak elfogadják az adó alapjául szolgáló jövedelem kiszámításánál.

Emödy József: Ha a kormányelnök a kataszteri jövedelem kétszeresét csekélynek tartja, ám menjünk messzebb, talán a kataszteri jövedelem két és fél-szereséig.

Mérey Lajos rámutat arra, hogy eddig a bérlő fizette az általános jövedelmi pótdadót, ezután pedig ez az adó eltöröltetik és a jövőben a helyébe lépő jövedelmi adót a tulajdonosra fogja hárítani azzal az indokolással, hogy erre magát nem kötelezte. Fel kell tehát venni a törvénybe, hogy az új jövedelmi adót a bérlő tartozzék fizetni.

Wekerle Sándor miniszterelnök az eszmét ma-

gává teszi és a törvénybe átmeneti intézkedés gyanánt felveendőnek tartja, hogy a bérlő számszerint ezután is azt a terhet fogja viselni, melyet eddig viselt.

Szóll Kálmán elnök a kérdést szavazásra teszi fel. A többség a javaslat elvét fogadja el és Teleki Arvéd módosítását mellőzi.

A bizottság a tárgyalást holnap délután öt órakor folytatja.

Budapest, december 15.

A kérvények. A képviselőház kérvényi bizottsága ma délután négy óraker Hrabovszky Guidó elnökletével ülést tartott, amelyen Moskovitz Iván ismertette a leérkezett kérvényeket. A bizottság a kérvényeket letárgyalta, az önálló jegybank létesítésére vonatkozó 11 kérvényt azzal terjeszti a Ház elé, hogy azok nyomban a bankbizottságnak adassanak ki.

A katolikus népszövetség Sopronban. A Katolikus Országos Népszövetség ma tartotta Sopronban első évi közgyűlését, amelyre mintegy másfél ezer főnyi hallgatóság jelent meg. A központból ideérkeztek Rakovszky István, a népszövetség elnöke, Molnár János apát, Ernst Sándor, Hencz Károly, Szmracsányi, Zboray Miklós és még több országos képviselő. A gyűlést Rakovszky István nyitotta meg és hosszabb beszédében fejtegette a katolikus népszövetség célját. Majd Haller István szerkesztő számolt be a népszövetség működéséről és Ernst Sándor a pénztár állapotáról. A megejtett tisztújításon elnökké újból Rakovszky Istvánt választották meg, alelnökké pedig Prohászka Ottokár székesfehérvári püspököt és Zboray Miklós orsz. képviselőt. A népgyűlésen a már felsoroltakon kívül még Németh János kapuvári prépost és Hencz Károly orsz. képviselők beszéltek. Ugyanebben az időben a város egy másik részében német és horvát nyelvű népgyűlések voltak, amelyeken Szmracsányi György orsz. képviselő, Huber János és Sabel János káplánok, Ballich Lőrincz pápai kamarás és Domanovics Ferencz kanonokok tartottak beszédeket.

MEGYÉK ÉS VÁROSOK.

A vármegyei segéd- és kezelőtisztek mozgalma.

A vármegyei tisztviselők legutóbbi országos kongresszusán a státuszrendezés kérdésénél mellőzték a vármegyei segéd- és kezelőtiszteket. Ezek a tisztviselők most kongresszusra gyűltek össze, amelyen hangoztatták, hogy a státuszrendezés kérdésében követelik maguk részére az egyenlő elbánást. A kongresszusból küldöttségileg keresték fel gróf Andrássy Gyula belügyminisztert, hogy támogatását kérjék. A küldöttség szószólója a miniszter előtt Korponay Mihály abaujmegyei irattárnok volt. Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter válaszában kijelentette, hogy amíg írásban foglalt memorandumukat át nem nyújtják, addig nem alkothat magának tiszta képet a kérdéstről és ezért véleményének végleges megalkotását arra az időre tartja fenn. Addig is biztosította a maga részéről a küldöttséget, hogy a kérdés rendezését jóindulattal fogja a kezébe venni, annál is inkább, mert a szociális kérdésekkel szemben érzékkel bír és azok rendezését maga is a legnagyobb mértékben óhajtja. A küldöttség megéljenezte a minisztert. Ezután gróf Batthyány Tivadar orsz. képviselőt keresték fel, akit a küldöttség nevében Borsay Rezső fogarasmegyei irodaigazgató üdvözlött, mint a kisemberek védőjét és kérte, hogy igazságos ügyükben legyen támogatójuk, amit meg is ígért. A küldöttség innen Pest megye székházára ment át, ahol Fazekas Ágoston alispánnal tisztelegett.

Miskolc törvényhatósági joggal felruházott város ma tartotta Kubik Béla főispán elnöklésével tisztújító közgyűlést, amelyen közfelkiáltással megválasztották dr. Szentpáli Istvánt polgármesterré, dr. Nagy Ferenczet főjegyzővé, illetőleg polgármester-helyettesé. Szótöbbséggel első tanácsos lett Sassy Árpád, második tanácsos Krizsanovszky József és Nickel József. Tiszti ügyész dr. Tóth Danielt, első aljegyzővé Papp Istvánt, második aljegyzővé Csontó Dezsőt, harmadik aljegyzővé dr. Almai Bélát, főpénztárossá Kazai Józsefet. Árvaszéki ülnök lett, illetve helyettes-elnök dr. Hodobay Sándor, másod-elnök dr. Gombár István. Az orvosi állásokat dr. Pfliegler Imre, dr. Róth Samu és dr. Katona Lászlóval töltötték be. Ezután megválasztották még az árvaszéki többi tagjait, valamint a rendőrkapitányokat is. A tisztújító közgyűlést holnap folytatják. Borsod vármegye restaurációja e hó 17-én, csütörtökön lesz Kubik Béla főispán elnöklésével.

A balkáni események.

Budapest, december 15.

A Törökországgal folytatott tárgyalásokról ma kedvezőlenebb hírek érkeztek. A török minisztertanács ma foglalkozott a monarchia azon állítólagos ajánlatával, hogy ötven millió korona kárpótlást fizet Törökországnak Bosznia annexiójáért. A török kormány azonban kevesli ezt az összeget és a monarchia ajánlatát visszautasította. A bojkott ügyében sem bír, vagy nem akar befolyást gyakorolni a török kormány. Hilmi pasa belügyminiszter ugyan ma hosszabb ideig tanácskozott a bojkott-szindikátussal, de minden eredmény nélkül, miután a vezetők kijelentették, hogy addig nem térnek el álláspontjuktól, míg a monarchia meg nem adja Törökországnak a kívánt rekompenciákat.

Mai híreink a következők:

A tárgyalások Törökországgal.

Konstantinápolyból jelentik, hogy a török kabinet tegnap tanácsot tartott, amelyben megvitatották Ausztria-Magyarországnak azt az ajánlatát, hogy a két okkupált tartomány annektálása fejében kétmillió török font (ötvenmillió korona) kárpótlást fizet a portának. A török miniszterek az ügy beható tárgyalása után az összeget keveselték, ezért az ajánlatot elutasították. A „Times” szerint Pallavicini örgróf, Törökországnak Ausztria-Magyarország nevében a mitroviczai vasutvonal építésének megkönnyítését is felajánlotta.

Más forrásból eredő táviratok szerint azoknak a híreszteléseknek kapcsán, hogy az osztrák-magyar monarchia pénzbeli kárpótlást ajánlott föl Törökországnak, illetékes helyen közlik, hogy báró Aehrenthal azon az előzetes közlésben nem ment, amelylyel ismét megindította a tárgyalásokat, viszont a bojkott sem szűnt meg, sőt ellenkezőleg, mindaddig fog tartani, míg a tárgyalások eredményre nem vezetnek. Az angol nagykövetség még egyre befolyásolja a kormányt és az ifjú-török bizottságot. Érdekes, hogy akárhány török lap ellenséges hangú cikke az angol nagykövetségről származik.

Az olasz király válasza.

Rómából tegnap külön futár utazott Bécsbe, Avarna herceg bécsi olasz nagykövethoz, hogy átadja neki Viktor Emánuel királynak Ferencz József királyhoz intézett kéziratát. A kéziratban Viktor Emánuel király igen barátságos hangon válaszol Ferencz József királynak ama kéziratára, amelyben ez értesíti őt az annexióról és azokról az okokról, amelyek erre rábírták. Avarna herceg rögtön a futár megérkezése után kihallgatásra fog jelentkezni Ferencz József királynál és át fogja neki adni a kéziratot.

A bojkott nem szűnik meg.

Hilmi pasa tegnap két óra hosszáig eredménytelenül kapacitálta a bojkott-szindikátust, mely előbb Ausztria-Magyarországtól kárpótlást akar, mielőtt a bojkottot megszünteti. A bizottság lapja is, bárha az Ausztria-Magyarországgal való mielőbbi ententeot Törökország érdekében valónak tartja, a bojkott megszüntetését csak a szerződés megkötése után tartja lehetségesnek. A „Tanin” ismét cikkben tiltakozik Kréta annexiója ellen és fenyegetőzik azzal, hogy a görög kereskedelmet és hajózást esetleges bojkottal teljesen tönkre lehet tenni és hogy gazdasági háborúból más háború keletkezhetik.

A Lokalanzeiger konstantinápolyi tudósítója bojkottra nézve konstantinápolyból a következő

Alkalmam volt beszélni a bojkott-bizottság vezető tagjaival, akik a leghatározottabb hangon kijelentették, hogy noha Ausztria-Magyarországgal ismét megindultak a tárgyalások és Hilmi pasa belügyminiszter intervenciója ellenére is teljes mértékben fenntartják a bojkottot Ausztria-Magyarország ellen. A bojkott-bizottság praktikus és kézzelfogható eredményeket akar látni azoknak a követeléseknek dolgában, amelyeket Törökország Bosznia-Hercegovina annexiója fejében, mint feltételeket állított fel, mielőtt a bojkottmozgalmat megszüntetnék, vagy csak enyhítenék is. Ha ezek az eredmények elmaradnak, akkor ez annak bizonyítéka, hogy Ausztria-Magyarország a tárgyalások megindításával csak halogatni akarja a követelések teljesítését és erre az esetre a bojkott-bizottság minden egyes tagja el van tökévelve, hogy a végsőkig viszi a bojkottot. Kijelentették végül a bizottság tagjai, hogy egyetlen egy szavukra a bojkott bevégeződne.

A török parlament.

A parlament helyiségeiben dolgoznak a munkások, de a munka már annyira előrehaladt, hogy a megnyitás programmszerűleg esütörtökön, e hó 17-én megtörténhetik. A terem 262 képviselőt képes befogadni, akik közül a megnyitó ülésen 180 fog résztvenni. Tizenkét órakor kezdődik a képviselők felvonulása. Egy órakor megy a parlamentbe a szultán, mire felolvassák a trónbeszédet. A megnyitó ülésen Kutahia, csinos fayence edényeiről ismert anatóliai város képviselője fog elnökölni. Híre jár, hogy a parlamentet a megnyitó ülés után, tíz napra elnapolják, mert több kerületben még nem választották meg a képviselőket és a megválasztottak sem érkeztek még meg teljes számmal Konstantinápolyba. A parlament újbóli megnyitása után, tanácskozásait a trónbeszédre adandó válasz megvitatásával kezdi. A kormány a parlament épületének restaurálásával olyan munkát végzett, amely az európai ízlést is teljesen kielégítheti, bárha itt-ott a keleti jelleg is meglátszik. A képviselők terme világos, hasonló pályáival és fülkéivel az elnök és a kormány tagjai részére és fekete ébenfa szószekével, nagyon barátságos benyomást tesz. Három óriási ives ablakon át teljes fényvel szűrődik be a világosság. A lakosság is nagyon készül a parlament megnyitására, amelyből a törökök népünnepet akarnak csinálni.

Képviselők által összehívott értekezlet tegnap azon tanácskozott, hogy a szultán köteles-e a parlament előtt az alkotmányra esküt tenni? Több ulemának az volt a véleménye, hogy a szultán erre nem köteles, ezenfelül pedig egy izben a seik-ül-izlam előtt már le is tette az esküt az alkotmányra, de görög és örmény képviselők azt követelték, hogy a szultán nyilvánosan is tegye le az alkotmányra az esküt. Minthogy a mohamedán képviselők legnagyobb része is azt kívánja, hogy a szultán tegye le az esküt, mára újabb ülést hívtak össze, hogy ebben az ügyben végleg határozzon. A konstantinápolyi angol nagykövet az új török parlamentnek egy, Asquith miniszterelnök, Grey külügyminiszter, Balfour konzervatív vezér és az angol alsóház 350 tagja által aláírt üdvözlő iratot fog átnyújtani, melyben a legrégibb parlament tagjai szívélyes üdvözlőváltásokat fejezik ki a legfiatalabb parlament tagjaiknak s azon reményüket tolmácsolják, hogy a parlament rezsimek bevezetése áldásos következményekkel fog járni a török birodalomra nézve.

Anglia akciója.

Párisi kormánykörökben megerősítik, hogy Anglia a párisi és pétervári kabineteknél felvette azt az indítványt, hogy tegyenek közös lépéseket Ausztria-Magyarországnal és kérjenek felvilágosítást a szerb és montenegrói határon eszközölt csapateltolásokról. Franciaország ellenezte ezt a lépést azaz, hogy ez a meglevő feszültséget növelné, mire Anglia indítványát visszavonta.

Támadások a nagyvezér ellen.

A „Surra-1 Ummet” folytatja támadásait Kiamil pasa nagyvezér ellen és azt mondja, hogy ő maga készíti elő bukását. Az ifjú-török „Tanin” kifejti, hogy Kiamil pasának a parlament megnyitása alkalmával le kell mondania. Ha esetleg, még a bizalmi

szavazat ellenére is, nem vonul vissza, tág tereket nyit a zavaroknak és mindenre el kell készülnie. Angol részről ellenben támogatni látszanak Kiamil pasát. Enver bey, az ifjú-törökök vezére s az alkotmányos megújulás értelmi szerzője, a parlament megnyitása után különös küldetésben Berlinbe utazik. Enver bey mint katonai attasé a berlini török nagykövetségen fog szolgálatot teljesíteni.

Az ifjú-török párti sajtó támadásainak ellenére Kiamil pasa nagyvezér állása ma a parlament megnyitása után is szilárdnak látszik, ami Anglia, a szultán, ugyszintén az ifjú-török bizottság uralma ellen küzdő belföldi elemek támogatásának tudható be.

A „Tanin” híradása szerint a civillista a pénzügyminisztériumnak tizenhat millió fonttal tartozik.

Szerbia még mindig készül.

Szófiába jelentések érkeztek, hogy a szerb kormány az eddiginél is gyorsabb tempóban folytatja a hadi készülődéseket s a jövő hetekben el kell készülnie lenni a Bosznia ellen várható puccsra. A legtöbb ezred tartalékosai már bevonultak és ezek a csapatok hadilétszámában állanak, az önkéntesek kiképzése pedig serényen halad. Országszerte agitátorok hirdetik, hogy Ausztria-Magyarország csapatai nem alkalmasak téli hadjáratra. A szerb hadsereg teljesen megszüntette Bulgária ellen megkezdett hadi készülődéseit.

Nem lesz szerb bojkott

Belgrádból a következőket jelentik: Egyes osztrák és magyar lapok szerb lapokból azt a hírt vették át, hogy állítólag a jövő év január 1-től Szerbiában bojkottálni fogják az osztrák és magyar árukat. E hír azonban alig bír ténybeli fontossággal. Az esetben, ha a monarchiával való kereskedelmi szerződést ideiglenesen meghosszabbítják, a bojkottmozgalom már azért is megfeneklene, mert Ausztria-Magyarország ellenbojkottjával, amely Szerbia kiviteli cikkeire irányulna, bennünket sokkal érzékenyebben sújtana, semmint a monarchiát a szerbiai bojkott károsíthatná. Az esetben is, ha újváltó kezdődőleg Ausztria-Magyarország és Szerbia közti szerződés nélküli állapot következne be, a szerb kereskedők néhány czég kivételével már az uralgó hitelviszonyokra való tekintettel alig volnának képesek magukat Ausztria-Magyarországtól emancipálni. Mindezeknél fogva a szerb lapoknak közeli bojkottról szóló hírei minden tényleges alapot nélkülözzenek. A közvélemény megtévesztésének elkerülésére szükséges tehát, ha az osztrák és a magyar sajtó a szerb lapoknak ily és hasonló híreszteléseit csak nagy óvatossággal fogadná. Ma például a szerb lapok azt jelentik, hogy gróf Forgách osztrák-magyar nagykövet tegnap felkereste Velimirovics miniszterelnököt és tőle felvilágosítást kért ezen bojkott-hírekre vonatkozólag. Az egész híresztelésből egy szó sem igaz, mert gróf Forgách nem kereste fel a miniszterelnököt, és semmiféle oka sem volt ezen teljesen alaptalan híresztelés dolgában felvilágosítást kérni.

Halálra ítélt katonák.

A Reuter-ügynökség jelenti Belgrádból, hogy ott elterjedt hírek szerint Bosznia-Brod-ban több osztrák és magyar katonát zendülés miatt halálra ítélték, azonkívül tizenegy boszniai szerbet is halálra ítélték.

Ennek a hírek is bizonyosan a szerb sajtóiroda a forrása.

Legújabb híreink.

Pétervárról jelentik, hogy hír szerint Oroszország hozzájárult az osztrák-magyar jegyzékhez és elfogadta az abban a tárgyalások modus procedendiére nézve tett javaslatokat. Megelégedéssel konstatalják, hogy a feszültség csökken.

A holnapra tervezett minisztertanácsot ma tartották meg, amelyen harminczkilenc a szultán által szentesített szenátort kinevezték. A minisztertanács véglegesen megállapította a parlament holnaputáni megnyitásának programját. A megnyitáson a képviselőkön kívül a helyi szükére való tekintettel csak még 170 ember vehet részt, ezek közül 27 belföldi és külföldi új

ságiró. A programot a birodalom minden részében kihirdették és a megnyitás napját birodalmi ünnepnapnak deklarálták. Egyben irádé jelent meg, mely szerint a szultán nem hajón, hanem a szárazföldi úton, a régi hidon át hajt a parlamentbe.

Nagy botrány a Reichsrathban.

Budapest, deczember 15.

Az osztrák képviselőház nem tagadja meg aultját. Az apró botrányok sorozata után ma ismét teljes erővel kitört a nagy botrány. Mindjárt az ülés elején megkezdtek a cseh radikálisok a szokásos macskazenét, melynek élvezetétől ma sem fosztották meg a házat, dacára annak, hogy a prágai statáriumot megszüntették. A nagy vihar azonban Pergelt beszéde közben tört ki. Pergeltnek egy kijelentése kapcsán, amelyben említést tett, hogy a nemzetiségi kérdés megoldását Csehországban kell kezdeni, mert ott igen sok a német, néhány közbeszólás történt, mire megkezdődött a botrány. Előbb sértések röpökdték a levegőben, majd később is úgy, mint régente, asztaldarabok és súlyos törvénykönyvek röpültek a képviselők fejébe.

Az ülés lefolyásáról a következő jelentést kaptuk Bécsből:

Az osztrák képviselőház mai ülése Liechtenstein herczeg képviselő sürgős indítványt nyújtott be a költségvetés provizóriumáról. Az indítvány tárgyalásakor nagyon zajos jelenetek voltak. Prohászka képviselő a vita bevezetését indítványozta, amire a cseh-radikálisok viharos hamba! s pfuj! kiáltásba törtek ki. Majd sipolni kezdtek s az asztaltáblákat döngették. Az elnök folytonos csöngetése közben elfogadták Prohászka indítványát, amire a csehek fokozott lármával és sipolással feleltek. Az elnök a szociáldemokrata Adler-nek adta át a szót. Ekkor Freszl letörte az asztaltáblát s minden erejével döngötte az asztalt. Az elnök rendentasította. Lisy cseh-radikális képviselő követte Freszl példáját s ezek ketten oly lármát csaptak, hogy egyetlen szót sem lehetett megérteni. Az elnök Lisyt is rendentasította, de ez folytatta pokoli lármáját. Végre az elnök komoly figyelmeztetésére mégis megnyugodtak a cseh-radikálisok és Adler nyugodtan folytathatta beszédjét. Adler beszédében az agráriusok ellen fordul, kijelentvén, hogy ha a háborút el akarják kerülni, akkor módot kell adni a kormánynak, hogy minden eszközt felhasználjon arra, hogy a balkáni államokat legalább tovább ne izgassa. Aki e pillanatban nem ad szabad kezét a kormánynak a balkánpolitikában, árulást követ el Ausztria és a népek érdekei ellen. A szociáldemokraták köteletségüknek tartják dokumentálni, hogy Ausztria népei nem hajlandók Bosznia miatt vért ontani. Csak erősebb Ausztria lesz kevésbé kitéve a diplomatikai kedvteléseinek, de a politikai erőhöz nemcsak bajonettek és ágyuk, hanem belső állami rend is szükséges.

Dr. Pergelt vezérszónok kifejti továbbá, hogy a nemzetiségi kérdés megoldását Csehországban kell kezdeni. Jogos és méltányos, hogy restitució in integrum létesíthessék addig az ideig, amidőn a legfőbb viszály megkezdődött. 1880-ig egész Csehországban a német nyelvet tartották csupán a törvény szerint megengedhetőnek. A Stremmler-féle nyelverendelkezéseket a németek sohasem ismerték el. Szó az apellál a monarchia többi németjéhez és néptörzshöz, hogy támogassa őket. Ha a német-cseh vitakérdés tisztázva lesz, megszűnt a legfőbb akadálya az egészséges alkotmányi és parlamenti viszonyok beálltának, akkor igazi parlamentáris kormány fogja Ausztriában az ügyeket vezetni és az alparlament helyébe a politikai becsületesség és igazi parlamentarizmus fog lépni.

Pergelt beszéde alatt újult erővel törtek ki a szenvedélyek. Mikor azt találta mondani, hogy Csehországban igen sok a német, Herschky papképviselő közbejárt.

— A zsidókat nem véve ki!

Pergelt: Tisztelendő ur, csodálkozom, hogy az ön szájából ilyesmit hallok. Az ön érseke tudvalevőleg születésére és származására nézve szintén zsidó volt és a keresztényi türelem nem erre tanít. A cseh nacionalisták erőszakoskodásai és bojkottja miatt sok német átpártolt a nacionalista táborba. Mi szívesen önöknek ajándékozunk minden csehországi zsidót, akik németeknek vallják magukat. A zsidók nélkül is elég erősek vagyunk, hogy megvalósítsuk törekvéseinket.

Iszonyatos láрма lett erre, a cseh radikálisok megint füttyültek és a padot verdesték, majd pedig, mikor némileg helyreállott a nyugalom, Stransky szólalt föl. A bécsi egyetemen történeteket elevenítette fel és megbotránkozással említette, hogy a diákok a Garibaldi-indulót énekeltek.

Malik: A Garibaldi-himnusznak német egyetemen nincs helye!

Pagnini (olasz szociáldemokrata): Ön trottil! Közbeszólások: A Wacht am Rheint is énekeltek!

Malik: A Wacht am Rheint szabad énekelni, a Garibaldi-indulót nem!

Pagnini: Gazember!

Malik: Mit mondott? Azt mondta: gazember?

Malik felkapta asztaláról a képviselőházi irományok vasok kötegét és teljes erejével odavágta Pagninihoz, de az olasz szociáldemokrata felugrott és az aktacsomó egy képviselőházi gyorsíró tálát fején, aki éppen Stransky beszédét stenografálta. Malik aztán ökölrel ment Pagnininek s ketten mármár dulakodni kezdtek, amikor több német képviselő közbevetette magát és szétválasztotta a feleket. Stransky beszéde megakadt, csak nagy sokára fejezhette be. Aztán Choc a helyreigazítások során tiltakozott az ellen, hogy az elnök öt elítélte a szótól.

Ezután megtörtént a szavazás és pedig első sorban a sürgősség felett.

Kalina javaslata felett névszerint szavaznak és a Liechtenstein javaslatnak az előbb említett javaslat sürgősségére vonatkozó részét 362 szavazattal 55 ellenében elfogadják. Ezután a második és harmadik olvasás sürgősségét kétharmad többséggel szintén elfogadják, mire az ülést az érdemleges vita szónokainak feliratkozására félóra felfüggesztették.

Az ülés megnyitása után Weisskirchner elnök kijelenti: Mint az urak tudni fogják, Törökország a mai nappal belépett Európa alkotmányos államainak sorába. Felhatalmazást kérek a t. háztól, hogy a török parlament elnökéhez táviratot intézhessek (Helyeslés.), amelyben a török parlament iránt érzett meleg rokonszenvnek és áldásos működéséhez legjobb kívánságainkat tolmácsolhassam. (Helyeslés és taps.) Az urak hozzájárulnak ehhez és én ily értelmű táviratot intézek Konstantinápolyba. (Élénk helyeslés.)

— A ház ezután áttért a költségvetési provizórium második olvasására. A képviselőház hosszabb érdemleges vita után élénk tetszés mellett elfogadta második és harmadik olvasásban a költségvetési provizóriumot. Az ülés éjjel 11 órakor ért véget. A legközelebbi ülés holnap.

Az ülés közben délután a képviselőház étkező-termében kínos jelenet volt Kuranda udvari tanácsos és Pergelt között. Mikor ugyanis Pergelt, aki vezérszónok volt, befejezte beszédét, sokan üdvözölték, köztük Kuranda is. Később aztán Kuranda értesült róla, hogy Pergelt egy közbeszólásra antiszemita megjegyzést tett, mondván: Mi nem vagyunk a zsidókra szorulva, szívesen nektek ajándékozunk őket! Kuranda ezúttal kérdőre vonta az étteremben Pergeltet és heves szóváltás támadt köztük, amely azzal végződött, hogy Pergelt bocsánatot kért, Kuranda ellenben dühösen sarkon fordult és faképnél hagyta.

KÜLFÖLD.

A császár és kancellár. A császár és kancellár viszonyáról és az ugynevezett udvari kamarilla létezéséről a Frankfurter Zeitung berlini tudósítója hosszabb, érdekes cikket közöl, amely nyilván sugalmazásra íródott. A cikk egyebek között így szól: Amennyire mi ismerjük a viszonyokat és a személyeket, mondhatjuk, hogy nem hiszünk az ug-

nevezett udvari kamarilla létezésében. A kósa hírek senkit sem neveznek meg, csak czélzásokat tesznek némelyekre, akik állítólag politikai ellenségei a kancellárnak. Kétségtelen, hogy vannak szereplő férfiak, sőt a legmagasabb körökben is akadnak, akik nem értenek egyet a kancellár politikájával. A november 17-iki események nem multak el anélkül, hogy elkedvetlenedést ne hagytak volna hátra és az is természetes, hogy ellenfelei támadtak a kancellárnak. De kamarilláról azért még nem lehet beszélni s épp oly kevésbé lehet azt állítani, hogy a birodalmi kancellár ellen támadt kedvetlen hangulat nyomán ellenfelei november 17-ike óta szervezkedtek s tehát arról sem lehet szó, hogy ez a csoport akcióra készül a kancellár ellen.

Költségvetési vita a francia szenátusban. A francia szenátus a költségvetést tárgyalta. Pointcarré előadó rámutat arra, hogy az 1907. évi költségvetés egyensúlyát csak a szerencsés gazdasági fellendülés állította helyre. A folyó év deficitje 135 millióra rugna, ha nem remélnék a korábbi feleslegekkel és különböző hiteltételek törlesztésével annak csökkentését. Caillaux pénzügyminiszter koncedálja, hogy a mai költségvetési helyzet kényes, de nem válságos. Ő is konstatálja a kiadások növekedését és azt mondja, hogy jobb volna az adófizetőket progresszív teljesítésekre felszólítani és készíteni, mint a bajt gyógyíthatatlannak mondani. Különben is utalhat arra, hogy a nemzeti adósság mintegy husz év óta folytonosan csökken. A miniszter beszéde végén utalt arra, hogy a jövődelmi adót úgy fogják kimérni, hogy a tőkének a külföldre való özönlése megakadályoztassék és korlátoztassék. (Helyeslés.) Az általános vitát erre berekesztik és a részletes vitában elfogadják az igazságügyi és kultuszügyi költségvetéseket, mire az ülés véget ért.

A дума elnapolása. Politikai körökben híresztelik, hogy a czár ukázzal elnapolja egy hónapra a dumát újévkor. Eddigelé a дума önmaga napolta el magát s éppen ezért ellenzéki körökben attól félnek, hogy a kormány ily módon a törvényhozás megkerülésével akar életbeléptetni egyes törvényeket.

A prágai statárium megszűnt. Prágából jelentik, hogy a deczember 2-án kihirdetett statáriumot és a szines diákjelvények viselését eltiltó rendeletet egy tegnap este kiadott újabb rendelet hatályon kívül helyezte. Két német diákot, kik dél felé ruházatukon szines jelvényekkel hazafelé mentek, a Venzel-téren kötekedő kedvű cseh suhancok vetették körül. A csöcselék szidta a diákokat, de egyéb bántódásuk nem történt, mert rendőrök jöttek, kik a diákokat megvédték és hazakisérték. Nagyobb rendezavarás nem történt. A statárium megszüntetését és a színviselési tilalom hatályon kívül helyezését a lakosság nyugodtan, szinte közömbösen fogadta.

A holland—venezuelai viszály. Mint Port of Spain-on át Carracasból jelentik, a venezuelai külügyminiszter tiltakozó jegyzéket nyújtott át a diplomáciai karnak az ellen, hogy a hollandi hadihajók, melyek deczember 12-ike óta a venezuelai vizeken vannak, ismételten erőszakosan megsértik Venezuela területiális jogát. A jegyzék kiemeli, hogy a blokádnincs kimondva és hogy a hajók czirkálása a partok mentén valamennyi semleges hatalom kereskedelmét károsítja.

Az angol flotta czirkáló útja. Tekintettel az első czirkálóhajórajnak Scott altengernagy vezérlete alatt végzett első czirkáló útjának említésreméltó eredményére, az admiralitás parancsot adott, hogy két újabb hajóraj is czirkáljon a dél-amerikai vizeken. Sherwater és Algerine Közép-Amerika nyugati partjain fognak czirkálni, Cambrian és Flora a dél-amerikai pacifikus tengerpartjának inkább délbb fekvésű kikötőibe fognak befutni. A Pelorus czirkáló pedig, mely Dél-Afrikából utban van hazafelé, Dél-Amerika keleti partjait fogja érinteni. E hajók nagyobb és hatalmasabb angol hajórajt képeznek, mint aminőt e vizeken valaha láttak.

Az indiai lázadás. A vizsgálatokból és letartóztatásokból kitűnt, hogy a bengáliai összeesküvés komolyabb és nagyobb kiterjedésű volt, mint eleinte hitték. Az összeesküvés kiválóan jól volt szervezve és propoganda-, pénzügyi-, katonai- és hírszolgálat csztályljal rendelkezett.

A francia kamarából. A francia kamara mai ülésén Archimbaud szocialista-radikális indítványozza, hogy a képviselői napidíjak összegéről a ház jelentést kérjen. A ház az indítványt nyugodtan hallgatja meg. Az elnök íj. Archimbaudot, aki a volt képviselők páholyából közbeszólt, kivezeteti a teremből. Brisson elnök kijelenti, hogy Archimbaud indítványa nem alkotmányos. Előzetes szavazást kíván afölött, vajon a ház megengedi-e Archimbaud indítványának tárgyalását. Dumont radikális tiltakozik a két Archimbaudnak választási célból inscenált antirepublikánus manőverére ellen és kijelenti, hogy helytelen a jobboldali szónokok azon állítása, hogy a lakosság körében nagy az izgatottság. A folyosón azt beszélnek, hogy íj. Archimbaudot azért utasították ki a teremből, mert Colliardnak, aki azt kiáltotta közbe, hogy: id. Archimbaud sohasem hiányzik a pénztárnál, sértő szavakat kiáltott oda, azt mondván többek közt: A köztársaság hajótöröttjei vagytok! A teremben nagy zaj volt. Az elnök íj. Archimbaudot azonnal kiutasította a teremből. Távozásban még visszakiáltott: Jó étvágyat, uraim! A kamara Brisson előzetes kérdésére 311 szavazattal 206 ellenében nem engedte meg Archimbaud indítványának tárgyalását.

Muley Hafid — hírlapíró. Muley Hafid szultán lapot alapít, amelynek révén politikájának propagandát akar csinálni. A lapnak névleg ő maga lesz a szerkesztője, de a tulajdonképpeni szerkesztést egy I alidah nevű szíriai ember fogja végezni.

Lázadó légionáriusok. Ötven felfegyverzett légionárius feltett szuronyalappal feltartóztatott egy vonatot, amelyen Vigi tábornok volt. A vonatnak vissza kellett térnie, mire a légionáriusok visszavonultak. Az ötven légionáriust egyik kartársuk vezényelte, aki hadnagyi egyenruhát viselt, amelyet valószínűleg lopott. Miután a vonatot megállították, a határ irányában eltávoztak. Az üldözésekre küldött csapat négyet közülük elfogott.

Ain el Hadjar idegen legionáriusainak lázadásáról még a következőket jelentik:

Amidőn a lokomotívvezető Bu Residnél éjjel 1 órakor a vágányon piros lámpát pillantott meg és fékezett, a mindkét oldalról előtörő idegen legionáriusok körüllopták a vasuti alkalmazottakat és felöltözött szuronyokkal elzárták az összes kocsi kijáratát. Az egyik legionárius hadnagyi egyenruhát viselt. A lázadók sem Vigi tábornokkal, aki polgári ruhát viselt, sem Bouillon ezredessel, aki egyenruhát viselt, nem akartak tárgyalni és utóbbit szuronyalappal kényszerítették, hogy a kocsiába visszaterjen. A lázadók vezére megparancsolta a mozdonyvezetőnek, hogy a vonattal visszaterjen és kérésére a parancsot írásban adta neki, miközben De Pal, a második idegen ezred 25. századának hadnagya" nevet és rangot irt alá. Az idegen legionáriusok ezután a vonattal Bida közelébe utaztak vissza, ahol reggel három órakor megállították a vonatot és kiszálltak, mire zárt sorokban délkeleti irányban elmentek. A vonat most folytatta Oran felé útját, ahova délben ért. Az eddigi vizsgálatok szerint az idegen legionáriusok vasárnap este két láda téltényvel elhagyták Ain el Hadjart, miután a táviródrótokat elválták. Vezérük a hadnagyi egyenruhát lopta. Számos csendőrt mozgósítottak, hogy a legionáriusokat üldözzék és sikerült is többeket ezek közül elfogni. Ezek kijelentették, hogy a többiek, számra 45-en, utolsó csepp véréükig védekezni fognak. Azt hiszik, hogy a legionáriusok, többnyire németek, a köpenicki kapitány példáját akarták utánozni. Az eset Dél-Algériában nagy feltűnést kelt. Lehetségesnek tartják, hogy a legionáriusok már elérték a marokkói határt.

TÁVIRATOK.

A norvég királyi pár útja.

Calais, december 15. A norvég királyi pár ma délben Angliából ide érkezett és tizenkét óra körül vonaton folytatta útját.

Bedölt ház.

Madrid, december 15. Mint a lapok Muros-ból (corunai tartomány) jelentik, ott egy ház padozata háromszáz ember alatt bedőlt, igen sokan megsebesültek, köztük többen súlyosan.

A léghajózás jogi kérdése.

Páris, december 15. Az Elysée-palotában ma tartott minisztertanács elhatározta, hogy a

léghajózással összefüggő jogi kérdések megvitatására nemzetközi konferencia létrejöttét fogja előmozdítani. Viviani miniszter közölte a nemzetközi munkáskiállítás tervezetét.

Muraviev nagykövet halála.

Róma, december 15.

Muraviev, a római orosz nagykövet tegnap este hét órakor meghalt. A nagykövet már napok óta gyöngélt, baját azonban muló betegségnek tartotta és nem feküdt ágyba. Tegnap is délután három óra felé automobilján sétált a városban, ellátogatott a francia nagykövethöz, azután gyalog indult haza. A Splendid szálló előtt a nagykövetet rosszullet fogta el és emiatt kénytelen volt a szállóba menni, ahol ágyba fektették. Azonnal orvost hívtak, akinek fáradozásai azonban hiábavalók voltak, és a nagykövet hét órakor meghalt. A gyászhirt Soldatenkov orosz tengerészhadnagy kiméletes formában közölte az elhunyt nevével és leányaival. Muraviev Párisban lakó fiát is táviratilag értesítették. A holttestet este tíz órakor az orosz nagykövetségi palotába vitték, amelynek nagytermet gyászszobává alakították át. A Rómában időző Vladimir nagyherceg megjelent a nagykövetségen, hogy Muraviev családjának részvétét fejezze ki.

Muraviev hirtelen halála Rómában mindenféle híresztelésre adott okot, annál is inkább, mert tegnap estefelé történt és mélysegesen elfitkolták. A híresztelésekből csak annyi igaz, hogy gróf Muraviev már régebb ideje májában szenvedett és orvosainak tanácsára nem hagyta el szobáját, ha nem is volt kénytelen folyton ágyban fekvődni. Tegnap a nagykövet kikocsizott, hogy Tittoni külügyminiszterrel és Barrére nagykövettel tanácskozzék. A konferencia után a Splendid-fogadóba ment s meglátogatta egy barátját. Alig volt ott egy negyed-órát, rosszul lett, elájult s mire orvosi segítség érkezett, már meghalt. A törvényszék vizsgálóbizottságot küldött ki és az orvosok megállapították, hogy Muraviev gróftól szívizélhűdés ölte meg s szó sincs arról, hogy megmérgezték.

Muraviev Maleranovics Nikola, az elhunyt követ, III. Sándor cár és II. Miklós uralkodása alatt kegyelt személy volt az udvarnál. Oroszország belső politikájában mindig fontos szerepet játszott. A külpolitikában célja volt Oroszországnak Olasz-, Francia- és Angolországgal való szövetségét előmozdítani. Muraviev rowgorodi kormányzó, Muraviev Malerian szenátorok volt a fia, Moszkvában 1853-ban született. Tizennyolcz éves korában már a moszkvai prokurátorság figyelmét. Közéjük került sokára a jogi tudományok doktorává lett. Mint éles eszű és eloquenciájú jogász csakhamar magára vonta a moszkvai prokurátorság figyelmét. Közéjük került és már 1873-ban, II. Sándor idejében, mint főállamügyész a moszkvai egyetemen tartott felolvasásokat, melyeket az egyéni humánus felfogás jellemez. Midőn II. Sándor alatt a forradalom kitört, Muraviev a reakcionárius párttal tartott és a később meggyilkolt Sudeiken politikai rendőrökkel a legkeményebb rendelkezéseket hozta a lázongók megfékezésére. II. Sándor ellen a Moszkva-Kursk vonalán elkövetett merénylet után és a cári gyilkosok póré után mégis népszerű lett. Az 1879-iki kurskai merénylet után Muraviev Párisba utazott, hogy a merénylet tettesinek kiadását keresztyülvigye és hogy a terrorista Hartmannt kézrekerítse. Ez nem sikerült neki. Össze gyűjtött azonban egy csomó adatot, mely az oroszországi terrorista szervezetekre és azoknak tagjaira vet világot. 1881-ben mint a cári gyilkosok vádlója, Muraviev a legszebb és leghatalmasabb beszédet tartotta.

III. Sándor Muraviewt a cári gyilkosok felderítésénél tett szolgálatai elismerésül a pétervári törvényszék kormányzójaul nevezte ki. Ezen állásban 1884-ig maradt meg.

Majd áthelyezette magát hasonló minőségben Moszkvába, hol 1891-ig tartózkodott. 1892-ben bírodalmi titkárrá nevezte ki III. Sándor. II. Miklós trónralépésével egyidejűleg, igazságügyminiszterré nevezte ki. Muraviev a liberális jogrendben hatalmas vágást tett azzal, hogy az 1864-iki „sudebnije ustawy“-t beláthatatlan időkre felfüggesztette. A bi-

rók függetlenségét őrző minden garanciát eldobott. A reakcionárius törvényeknek pedig a törvényhozáásban valósággal kaput nyitott. Mint igazságügy-miniszter Plehwevel együtt erősen fáradozott a kisebbségi mérszálás eltussolásán; minden eszközt megragadott, melylyel a pogromot a nyilvánosság elől elfedheti.

Az 1905-ben kitörő forradalom minden reakcionárius egyént elűzött, köztük Muravievet is. II. Miklós cár le akarva Muraviev irányában róni háláját, kinevezte őt olaszországi nagykövetnek. Ebben az időben kissé feszült volt a viszony Olasz és Oroszország között. Ezt sikerült Muravievnek elsimítani. Sőt lehetővé tette a cárnak olaszországi látogatását.

Utódjául Urussow herceget, a bécsi nagykövetet emlegetik.

UJDONSÁGOK.

Milyen vallásu?

* * *

Alig tehetünk egy lépést, alig kerülhet szóba valaki anélkül, hogy szóba ne kerüljön a kérdés: Milyen vallásu? Amíg csak egyetlenegyszer ült az asztalunkhoz a kávéházban valaki, az egész személyét körülövező fagyos közönybe beleful ez az indiszkrét érdeklődés is. De ha másodsor jön, ha szivességet kér tőlünk, ha szivességet ajánl, ha üzletet kötünk vele, ha a legminimálisabb érdeklődést tudja kelteni a személye iránt, az első kérdés, mely puhatoló csápjait kiereszti, ez: Milyen vallásu? A közéletben pedig valóságos riadó kezd lenni, pártok tömörülnek, ellenfelek kibékülnek, protekciók megtagadtnak, mintha egyéni tisztesség, politikai meggyőződés, elvi összetartozás attól lenne függő, hogy valaki milyen vallásu?

Kezdetleges társadalmak primitív etikája tükröződik vissza ebben a puhatolódzásban, ama régi korokra visszautó atavizmus formájában, amikor a vallás szétválasztotta az embereket, amikor a hit közönsége volt a szociális kapcsolatok legerősebbje, sőt egyetlenegye. Fejlett társadalomban az erkölcsök elgyerekesedése ez a naiv előítélet s ezért, amikor nálunk éppen nyakig fürdünk ebben a kőkorszaki etikában, szinte fölüldülés olvasni az alább következő sorokat, amelyek Rooseweltnek egy leveléből valók. Ezt a levelet Roosewelt több kíváncsi amerikai állampolgár kérdézkérdésére írta, akik — valószínűleg az ó-világból hozott erkölcsi felfogással — az elnökválasztás előtt kérdést intéztek Roosewelthez Taft William vallására vonatkozólag. A levél idevonatkozó részei a következők:

E levelekre külön nem válaszoltam, mert szégyenletesnek tartottam egy ember vallási meggyőződéséről beszélni, hogy ezáltal politikai meggyőződést befolyásoljak. Előítélettel közeledni egy polgárhoz, mert az valamely felekezet tagja, vagy felekezet nélküli, mint amilyen Ábrahám Lincoln volt, meggyalázása a gondoltszabadságnak, mely az amerikai élet alapja. Ugy hiszem, hogy köztársaságunk még sok száz évig áll fenn és nem kételkedem benne, hogy jövendő elnökei között nemcsak protestáns, de katolikus, sőt valószínűleg nemsokára zsidó is lesz. Kabinetemben ebben a pillanatban egymás mellett katolikusok, protestánsok, unitáriusok, metodisták, presbiterianusok és zsidók ülnek. Mindenkit egyéni kiválósága miatt ültettem arra a helyre, amelyet elfoglalt. Soha egyetlen pillanatig sem befolyásolhatta akárkiné a vallása is kinevezését. Azt kérdezik, hogy Taft milyen vallásu. Erre azt felelem, hogy ez az ő magánügye, az ő és szülei ügye, az ő és lelkiismerete ügye. De azt kívánni, hogy nyilvánosan jelentse be vallását, annyit jelent, mint megtagadni első alapelvét államszervezetünknek, amely teljes vallásszabadságot biztosít és vallási ügyekben mindenkit saját meggyőződésére és lelkiismeretére utal.

Roosewelt tehát szégyenletesnek tartja azt, hogy egy ember vallási meggyőződéséről beszéljen akkor, amidőn politikai meggyőződések-ről van szó, azt mondja, hogy a vallás minden-

kinek belső ügye s ennek a firtatása meggyalázása a gondolatszabadságnak, mely az amerikai élet alapja.

Olvasván ezt a vallomást, abban a szomorú helyzetben vagyunk, hogy a legmardosabb önváddal irigyelünk kell Amerikát a közszellem ilyen fundamentumáért.

Lakóhelyváltoztatás esetén arra kérjük tisztelt előfizetőinket, hogy új címüket idejekorán közöljék velünk. Minden erre vonatkozó bejelentéshez szüksége van a kiadóhivatalnak egy czimszalagra, esetleg a régi lakóhely megjelölésére.

NAPIREND. Naptár. Szerda, december 16. — Róm. kat.: Oszéb. Kán. — Prot.: Albina. — Görög-orosz: decz. 8. Saolon pr. — Zsidó: Kiszlev 22. — A nap két reggel 7 óra 43 perczkor, nyugszik délután 4 óra 8 perczkor. — A hold két éjjel 12 órakor, nyugszik déli 12 óra 56 perczkor.

A horvát miniszter fogad d. u. 4 órakor. — A közoktatásügyi államtitkár fogad 12 órakor.

A Képzőművészeti Társulat téli nemzetközi kiállítása nyitva 9—1-ig. Belépő-díj 1 kor. — Modern festők kiállítása a Könyves Kálmárnai Nagymező-utczai 37—39. Nyitva egész nap. Belépő díj nincs. — Az Uránia Kigyóleri szalonjában a Műhely-kiállítás nyitva 9—1-ig. Belépő-díj 20 fillér. A tárlat nyitva. — A Nemzeti Szalon karácsonyi kiállítása nyitva 9—6-ig. Belépő díj 1 korona. — Az Iparművészeti Múzeum kiállítása és a karácsonyi vásár nyitva 9—6-ig. Belépő díj 1 korona. — Karácsonyi kiállítás az Új művészeti szalonban (Kecskeméti-utca 8.) nyitva 9—1-ig. Belépő díj nincs. — Rembrandt-kiállítás a Szépművészeti Múzeumban nyitva 9—2-ig. Belépődíj nincs. — A Nemzeti Múzeum ásványtára nyitva 9—12 óráig. — A Szépművészeti Múzeum nyitva. — A Mezőgazdasági Múzeum nyitva. — A Néprajzi Múzeum zárva. — A Fővárosi Múzeum zárva. — A Történelmi Képcsarnok zárva. — A földtani intézet muzeuma zárva. — A Közlekedési Múzeum zárva. — A Széchenyi-Múzeum zárva. — Az aquineumi múzeum nyitva egész nap. — A Technológiai Iparmúzeum nyitva 9—1-ig. — A Ráth György múzeum nyitva. — Az Erzsébet-Múzeum nyitva. — A Nemzeti múzeum könyvtára nyitva. — Az Akadémia könyvtára nyitva. — Az Egyetemi könyvtár nyitva. — A fővárosi könyvtár nyitva. — A Kereskedelmi Múzeum könyvtára nyitva 9—12-ig, a téli hónapok alatt novemberől február végéig kedden és pénteken 6—8-ig. — A pedagógiai könyvtár nyitva. — A többi múzeumok és nyilvános könyvtárak zárva.

— **Személyi hírek.** Csőke Ferencz miniszteri tanácsos, a kereskedelmi minisztérium elnöki osztálya vezetőjének állapotában, mint örömmel értesülünk, javulás állott be, mindazonáltal orvosa tanácsára még néhány napig az ágyban kell maradnia. Ha a javulás tartós lesz, nyolcz-tíz nap múlva elhagyhatja a szobát és hivatalának vezetését újból átveszi. — Demény Károly posta- és távirat főigazgató, mint értesülünk, néhány nap óta gyengélikedik és kénytelen hivatalától távol maradni.

— **Vilmos császár jubileuma.** A berlini egyetemek és főiskolák diáksága nagyban készült, hogy a jövő hónapban fényesen fogja megünnepelni Vilmos császár ötvenedik születésnapját. Az ismeretes események miatt az egyetemi hallgatók körében ellenáramlat támadt, de az csakhamar elmúlt a parlamentben lezajlott császár-vita után és a diákság még nagyobb előkészületeket tett az ünnepre. Ugy terveztek, hogy a császár születése napjának előestéjén négyezer diák fáklyákkal fog elvonulni a császári palota előtt. A fáklyásmenetet a rendőrfőnökségnek is bejelentették s a rendező bizottság megkapta az engedélyt. Most azonban a császári főudvarmesteri hivatal írásban tudatta a bizottsággal, hogy a császár köszöni a diákság szeretetének megnyilvánulását, de kéri az ifjúságot, hogy a hideg időjárásra való tekintettel ne rendezzen fáklyásmenetet. Így az ünnep elmarad.

— **A trónörökös vadászatán.** A pusztaszeri vadászatokat ma folytatták. A vadásztársaság tagjai sorában a tegnapiakon kívül ma résztvett a vadászaton Cicatricis csongrádi alispán is. A vadásztársaság negyed tíz órakor indult el Sövényházáról a Tömörkény és Újmajor között fekvő vadásztérre. Ferencz Ferdinánd főherczeg kijelentette Pallavicini Alfonz örgrófnak, hogy rég szórakozott oly kellemesen, mint jelenleg és sehol sem talált oly dus vadászszákmányra, mint Pusztaszeren. A trónörökös délelőtt tíz órától délután négy óráig a vadászat közben csak egyszer pihent, hogy ozsonniját elköltse. A vadászatot ma Újmajornál fejezték be, míg holnap Sándorfalva környékét járja be a fenség. Ma este a pusztaszeri kastélyban a trónörökös tiszteletére ebéd volt, amelyen a fenség kívánságára magyar czi-

— **Az angol király betegsége és a walesi herczeg.** Londonból eredő táviratok híriú adják, hogy az angol király betegeskedés következtében a walesi herczegnek ezentúl több része lesz a kormányzásban. A herczeg jövőben sűrűbben fog tartózkodni londoni palotájában és vidéki lakását is Londonhoz közelebb fogja átteni. A király bukinghami palotájában írászalt rendeztek be a trónörökös számára. A királynak a legközelebbi időre tervezett programját visszavonták.

— **Az alkotmánypárt vacsorája.** Az országos alkotmánypárt tagjai ma este tartották rendes pártvacsorájukat a Hungária szálló fehértermében, amelyen mint vendégek Rakovszky István, a képviselőház alelnöke és Horváth József függetlenségi párti képviselő is megjelentek. A pártvacsorán ott voltak: Széll Kálmán, a párt elnöke, Nagy Ferencz, a párt másodelnöke, Darányi Ignác földművelésügyi miniszter, Bolgár Ferencz honvédelmi államtitkár és számosan a párt képviselő- és kültagjai közül.

— **Liechtenstein herczeg meghalt.** Liechtenstein Rudolf herczeg, első főudvarmester, lovassági tábornok az éjjel Morvaországban lévő kromau birtokán meghalt hetven éves korában. Az elhunyt főudvarmester, aki igen kedvelt embere volt a királynak, 1838. április 18-án született Bécsben. Az egyik ágán szuverén Liechtenstein-család második vonalának utolsó élő férfinakja volt. Haláláig nőtlen maradt, egyetlen nővére, Anna herczegnő Trauttmansdorff Károly herczeg özvegye. Az elhunyt már régóta betegeskedett s két év előtt állandó helyettesítésével Montenuovo Alfréd herczeg második főudvarmestert bizta meg.

— **Pro artibus et litteris.** A király Thun és Hohenstein-Salm-Reifferscheid Krisztina, született wartenbergi Waldstein grófnőnek a művészetért és tudományért díszjelvényt adományozta.

— **Castro utazása.** Castro, Venezuela köztársaság elnöke, mint már közöltük, Berlinbe érkezett. A „Temps“ levelezője előtt Castro a következőket mondotta:

— Berlinben gyógykezeltetem magamat és utána talán ellátogatok Párisba is. Én elég előékenységet tanusítottam Franciaország iránt, mert a carupanoi kikötőhatóságot utasítottam, hogy vonja vissza a francziák ellen elrendelt kiutasítási parancsot. A franczia kábeltársaság ügyében azonban nem lehettem engedékeny, ez a társaság ellenségem. Épp oly kevés helyeslehettem azt sem, hogy Braziliát, amely már ugys az Egyesült-Államok érdekeit képviseli Dél-Amerikában, most még a franczia érdekek képviselőivel is megbízzák. A hatalomnak Braziliában való ilyenét összpontosítása elfogadhatatlan tulsúlyt kölcsönözne ennek az államnak.

Schön államtitkár ma délelőtt Götsch követségi tanácsost Castro elnökhöz küldte, hogy őt üdvözölje és az államtitkár nevében hogyléte iránt érdeklődjék. Götsch ismerős az elnök előtt abból az időből, midőn tagja volt annak a bizottságnak, amidőn 1903-ban Venezuelában a német kártérítési igényeket megalapította.

Berlinből jelentik, hogy a császár válaszolni fog Castro elnök üdvözlő táviratára, azonban nem egyenesen neki küldi a választ, hanem valamely minisztérium útján fogja megköszönni az üdvözlést.

— **A nagyszerb propaganda.** A nagyszerb propagandában való részvétel és felségárulás gyanuja miatt ma letartóztatták Malovic Rado tokuskói kereskedelmi ügynököt és beszállították a zágrábi ügyészség fogházába.

— **Kitüntetés.** A király gróf Hunyady Károly főrendiházi tagnak a Lipót-rend lovagkeresztjét, Hunyady Károlyné grófné, született Nádasdy Irma grófnő csillagkeresztes hölgynek pedig az első osztályú Erzsébet-rendet adományozta emberbaráti tevékenységük s általában a közjótékonyág terén szerzett érdemeik elismeréséül. A király Mailáth Józsefné grófné, született Széchenyi Mária grófnő csillagkeresztes és palotahölgynek, a közjótékonyág terén szerzett érdemei elismeréséül az első osztályú Erzsébet-rendet adományozta.

— **Zárkő-letétel.** „A lovag Wechselmann Ignác és neje, Neuschloss Zsófia vakok tanintézete“ zárkő-letélteli ünnepélye e hó 20-án, vasárnap délelőtt tizenegy órakor lesz a Mexikói-ut 60. sz. alatti intézetben. A program a következő: XXX. zsoltár, éneklő Lazarus Adolf főkantor és az énekkar. Üdvözlő beszéd, tartja Weimann Fülöp udvari tanácsos, a hitközség elnöke. A zárókormány felolvasása. Az ünnepélyre meghívták a kormányt és a városi hatóság fejeit. Az intézet bemutatása a sajtó részére péntek-

— **Tolsztoj Leórol.** Tolsztoj Leó hatalmas szervezete megint szerencsésen legyőzte a betegséget, mely megtámadta. Ezt erősíti legalább Anucsin professzor, a „Ruskija Wjedomosti“ című lapban, irván „Néhány óra Jasz-naja-Poljanában“ cím alatt a következőket Tolsztojról:

Egészsége meglehetősen kielégítő; közérzete jó és mint ezelőtt, most is sétál a parkban; lovagol, dolgozik, gondolkodik, tanít és cseveg.

— **Reggel imádkozom** — mondja Tolsztoj — de nem kérek benne semmit. A könyörgő imádság nem egyéb gyermeki babonánál; az én imádságom gondolatbeli és inkább emlékezés, a lelkiismeret vizsgálása, a természetben való gyönyörködés.

Nagyon érdeklődik az ország kulturális törekvései iránt és elolvas minden levelet. Ha a munkájában kissé ellankad, szórakozásul pasziánszot játszik. Korán reggel egy moszkvai és egy pétervári újságot olvas. A duma-tudósítások nem érdeklik; különben sem rokonszenves ezzel az intézménnyel. Irásait ugyanazzal a műgondalal írja, mint mindenkor. Mielőtt kiadná a kezéből, négyszer-ötször is legépelte, meg átjavítja. Legújában Tolsztoj nagy munkákon dolgozott. Befejezte a kénytelenség és a szerelem törvényéről írt értekezését és egy a balkáni kérdést tárgyaló cikkét, ezzel a címmel: „Levél egy szerb hölgyhöz.“ Jelenleg India irodalmát vallását és erkölcsit tanulmányozza nagyobb megírása céljából. Érdekel, hogy a szépirodalommal végképp felhagyott. Erről eként nyilatkozott:

— Legalább is furcsa volna, ha öreg napjaimon amikor oly kevés már az időm, a természet leírásával, vagy szerelmes történetek kieszelésével foglalkoznám.

— **Oláh egyetemi professzorok botránya.** Ugyancsak nagy botrányt okozott Bukarestben az egyetem rektori hivatalában két professzor, Sorga Miklós és Dragomirescu tanár voltak a botrány hősei. Dragomirescu Sorgát bottal fejbe sújtotta. A diákoknak, akik jelen voltak a rektori hivatalban, úgy látszik nagy gaudiumot okozott a dolog, mert kacagva állták körül a verekedőket. Az előkészítő tanárok végül szétválasztották a két kollégát, akik csunyán összeszagattott ruhában és orronszájon vérezve hagyták el a rektori hivatalt.

— **Karácsonyi vásár.** Az Általános Közjótékony-sági Egyesület az 1908. évi augusztus 1. napjától I., Fehérvári-ut 11. sz. alatt szőnyegszövő és egyéb háziipari szövőiskolát tart fenn, amelyben szegénysorsu leányokat ingyen tanítanak legfinomabb és legizlésebb különfajú keleti szőnyegeknek művészi tökélyű elkészítésére. Ilyen módon nagyon biztos megélhetésre tesznek szert, az intézeti látogatók, akik a kezdet nehézségein átesve, munkájukkal arányban álló fizetésben is részesülnek. A növendékek által eddig elkészített szőnyegek most a karácsony alkalmával eladásra kerülnek és azok között a keleti szőnyegek nem egy remekét láthatjuk. Az eladás ünnepélyes megnyitással veszi kezdetét, amelyen gróf Csáky Albinné, egyesületi elnök felkérése folytán Szerényi József államtitkár fogja a megnyitót tartani. Az ünnepélyes megnyitás december 19-én délután fél négy órakor lesz és arra az egyesület minden érdeklődőt szívesen lát.

— **A Steinhell-ügy.** A vizsgálóbíró tegnap kihallgatta dr. Lefevre törvényszéki orvost, aki állítólag kijelentette, hogy a Steinhellin észrevett sérüléseket és fojtogatási nyomokat szimuláltaknak tartja.

— **A tifusz a vidéken.** Nagyszébenben a tifuszjárvány egyre terjed. Az összes iskolákban bezúntatták az előadásokat és a Mária Terézia-intézet árva növendékeit is hazaküldötték hozzátartozóikhoz. Megállapították, hogy a vízvezetékek a megfertőzve és éppen ezért a fogyasztás elől teljesen elzárták. A belügyminiszter sürgősen utasította az illetékes köröket, hogy a járvány elfojtására minden lehetőt tegyenek meg.

— **Meghalt tábornok.** Stratimirovic tábornok ma 78 éves korában meghalt Bécsben. Ő alapította a katonai műszaki akadémiát, kortársa volt Kossuth Lajosnak és Görgeynek s a szabadságharc-

— **Katasztrófa egy színházban.** New-Yorkban nagy katasztrófa történt egy ottani színházban. A színház a város nyugati részén van s a katasztrófa előadás közben következett be. A zsúfolásig megtelt színházban leszakadt az erkély egy része, s onnan tizenöt néző a földszinten ülők fejére zuhant. A közönség attól tartva, hogy az egész színház összedől, vad dulakodásban kijáratok felé tolongott s a nagy kavargásban egy férfit annyira összenyomtak, hogy meghalt. Vagy százán súlyosan megsebesültek.

— **A fehér foszfor használat.** Bécsben a munkástanács által kiküldött foszfor-bizottság most tartott ülést, hogy a foszfor-tilalom keresztfülvitelének módjait megbeszélje. Mataja, a kereskedelmi minisztérium vezetője kijelentette, hogy a kereskedelmi minisztérium elvben hajlandó arra, hogy a munkástanácsnak a fehér foszfor kérdésére vonatkozó óhajai a lehetőség szerint tekintetbe véssenek. Hosszabb vita után, melynek során számos szónok a foszfor-tilalom mielőbbi kibocsátását sürgette, elfogadták a képviselőház szociálpolitikai bizottsága által előterjesztett törvényjavaslatot. Ugyancsak elfogadták a gyufa-monopólium életbeléptetésére vonatkozó tárgyalások megkezdéséről szóló határozati javaslatot. Ez ügyben a december 22-én tartandó teljes ülésen fognak jelentést tenni. A vita folyamán dr. Funder a kormány képviselőjéhez azt a kérdést intézte, mily állást foglal el Magyarország a fehér foszfor-tilalom kérdésében. Gasteiger miniszteri tanácsos kijelenti, hogy a magyar kormánnyal már régebben megkezdett tárgyalások eddig nem vezettek eredményre, miért is ez ügyben felvilágosítást nem adhat. Dr. Küntler miniszteri tanácsos kijelenti, hogy a pénzügyi kormány már régebb idő óta mérlegeli a gyufamonopólium kérdését. Gazdaságpolitikai okokból kívánatos volna e kérdést a magyar kormánnyal egyetértésben megoldani, de a megegyezés mindeddig nem jött létre.

— **A neander-völgyi koponya őse.** Párisban Terrier, a természettudományi muzeum igazgatója a tudományos akadémiában bemutatott egy Chapelle aux Saint (Correze-megye) községben végzett ásatásoknál talált koponyát a hozzá tartozó felső és alsó testtagokkal együtt, amelyek a tudósok véleménye szerint maradványai a jelenlegi ember és majom közös őseit képező prehistorikus lénynek. A koponya nagyon hasonlít a majomkoponyához, a testtagok csontjai görbültek. A csontváz mindenesetre sokkal régibb, mint az, melyet a Neander-völgyben találtak.

— **Az orosz katonai léghajó.** Az orosz katonai körök a léghajózás legújabb problémái iránt nagyobb figyelmet tanúsítanak és e célra másfél millió rubeles hitelt tartanak készen, amelyet alighanem még emelni fognak. Tudomásra jutott Winham kapitány, a brit aero-klub titkárának érkezése Pétervárra, aki a kormánynak javaslatokat fog tenni egy léghajó megszerzése ügyében. A kormány már beható tárgyalásokat folytatott ugyanezen ügyben Wrighttal. A Wright-féle aeroplan kormányzásának megtanulására tiszteket küldenek Franciaországba. Farmannal is folytatnak tárgyalásokat.

— **Ihász Lajos végrendelete.** A pápai járásbíróság előtt ma bontották föl a minap elhunyt Ihász Lajos főrendiházi tagnak, a dunántúli ev. egyházkerület felügyelőjének végrendeletét. A végrendelet szerint az elhunyt örökei uradalmát, melynek értéke mintegy egy millió korona, egyházi, iskolai és emberbaráti célokra a dunántúli ev. egyházkerületre hagyta, míg másik nagyobb uradalmát gyámiá, a Jókai-család egyetlen férfi-tagja, Jókai Miklós örökölte, ki egyszerűen általános örököse lesz. A birtokok használatát Ihász özvegyét, szül. Jókai Etelkát illeti.

— **Rejtélyes hulla.** Szdreg mellett a 102. számú vasúti őrház közelében a vágányokon egy ötven évesnek látszó úriember hullájára akadtak ma délelőtt. Kitért nem sikerült megállapítani. A vizsgálatot megindították.

— **Megszökött idegen pénzzel.** Schiefelder & társai bécsi cég a fiumei rendőrségnél távirati jelentést tett Ritzberger Károly nevű alkalmazottja ellen, aki 20.100 korona készpénz elikkasztása után állítólag Fiumén át New-Yorkba szökött.

— **Nemzetköziség és szociáldemokrácia.** Világproletár! Ennek a világban röpködő fogalomnak pozitív hiányosságát bizonyította ma este dr. Farkas Pál a Magyar Társadalomtudományi Társaságnak felolvasó ülésén. A szociáldemokrácia végig futott e sáros földtekén nyugattól keletig, északról délre és mindenütt hirdette, hogy egyek vagyunk, Világproletárok! A lassan járó idő aztán bebizonyította, hogy az „egyek” az már nem világproletár, hanem német, francia, spanyol, angol, magyar, orosz és a többi nemzetnek proletárja. Mert amikor a „világproletár” fogalmának a gyakorlati demonstráció pódiumára kellett volna lépnie, az öltöztetői összeveszték, az egyik így, a másik meg emigy akarta fölléptetni. Mi lett a vége? Nem lépett föl sehoggy. A francia öltöztetője Franciaországba, a német öltöztetője Németországba és így más nemzetiségűek is haza vitték a nagy eszméből kicsipkedett részeket. Eszme, mint pozitívum, nincs. De él mint szerteoszlott részek, csak hogy új tulajdonságokkal. Az eltűnő eszmének egy volt az érdeke. Már a részeknek különbözők az érdekei. A lámpák fényétől megsárgított ködben ezeket tárgyalták a felolvasásról hazasietők. De mit is mondott Farkas Pál? Sokat, szépet, érzékünkre hatót is, mert még a tudományokat járó, magukat mutogató hölgyek is kiejtették lorgnonjaikat kezükből, hogy úgy nézzenek az előadóra, meg azért is, hogy aztán erősen, igazán tapsoljanak. Hogyne tapsoltak volna, mikor Farkas Pál nem kisebb szavakat, mint „világproletárság”, „nemzetköziség”, kiragadva a szociáldemokrácia magasos eszméjéből, állított pellengérré elokvenciájának meggyőző erejével. Elmondta, hogy amíg az „emberi nemről”, „általános egyenlőségről” beszéltek, a nemzeti eszme érvényesülése fokozott erővel folyt mindenütt. A XIX. század első fele tele van erre nézve igen tanulságos példakkal. A német demokraták nemzetközi hangokat hallattak mindaddig, amíg a frankfurti parlamentben nem ök maguk követelik legerősebben Schleswig-Holstein német területének visszafoglalását. Az első nemzeti küzdelemben a világproletár eltűnik. Minden nemzeti társadalom a fokozott nemzeti differenciálódás felé halad és így a munkásmozgalom iránya sem lehet más. A munkásmozgalom története hiúságos bizonyítékot szolgáltat a felfogás igazsága mellett. Eleinte intranzigens volt, később fokozatosan alkalmazkodott a létezőhöz. A német szociáldemokrácia husz év alatt négyszer definiálta újra a kompromisszum fogalmát, eleinte árulásnak minősítette, legutóbb már helyesnek és természetesnek találta. A nemzetköziség pedig tényleg teljesen eltűnt. A régi „Internationale” forradalmi önképzőkör volt, amely megszűnt, mihelyst a fejlődés ráczáfolt. Ma legfőbb nemzetközi kongresszusokon találkozunk a munkáspártok képviselői, de a nemzeti ellentétek azért egyre élesednek. Az állítólagos nemzetköziség még egy nemzetben belül sem tudja a partikulárizmust megszüntetni, dél és északnémetek változatlan ellenszenvvel nézik egymást, úgy, hogy ez az ellentét éppen az idén Nürnbergben majdnem pártszakadáshoz vezetett. A magyar munkásmozgalom bizonyára ugyanezt az utat fogja választani, mihelyst egy magasabb gazdasági és kulturális fejlődéshez jut. Társadalmunk fejlődési zavarai azonban ma, sajnos, azt idézték elő, hogy munkásmozgalmunk tulságosan elméleti alapon fejlődött. Vezetői és propagálói nagyrészt nem a munkásosztály talajából kerültek ki, hanem egy negatív és destruktív szellemi proletáriátus tagjai, amely egymáson mindenáron túl akar tenni. És ezzel a fejlődés és haladás igazi és őszintén barátainak munkáját föltöbbs megnehezíti. Farkas Pál leült a zúgó taps között és szívélyesen köszönt a feléje sietők gratulációit.

— **Házasságok.** Dr. Hilb Jenő, az Erdélyi Erdőipar Részvénytársaság egyik vezérigazgatója, ma tartotta esküvőjét Mandel Fridával, Mandel Gyula építési vállalkozó leányával. Tanúk voltak: báró Groedel Bernát és Mándy Ignác nagybirtokos. Az esküvőn, melyet dr. Kohn Sámuel főrabbi vezetett, nagyszámú szűz közönség volt jelen.

Weninger Ferenc építész eljegyezte Paulheim István fővárosi építész és neje leányát, Etelkát.

Fekete Ilust eljegyezte Lengyel Mór balázsfalvi szolgabíró Ladánkán.

— **Nászajándékok.** Jeggyűrűk legelőnyösebben Polgár Kálmán művész ékszertelepén, Budapest, VII., Erzsébet-körút 29., I. em. szerezhetők be. Nagy képek album-árjegyzék bérmentve küldetik.

— **Röck Szilárd emlékezete.** A Magyar Tanítók Otthona minden évben szokásos Röck Szilárd-ünnepélyét jövő január 6-án, vízkereszt napján tartja meg az Újvárosháza nagytermében. Hétfőn a most távollevő polgármestert nagyobb küldöttség fogja felkérésni és az ünnepélyen való megjelenését kéri.

— **Mikor az öreg férj féltékeny.** Indokainál és lefolyásában is egyaránt rendkívüli tragédia játszódott le Uzd községben. Farkas János és felesége élt együtt ott. A férj is, a feleség is öreg volt már, cly öreg, hogy vagy ötven évig éltek együtt boldog házasságban. Vén korára azonban a férj — csodálatos módon — féltékeny lett oly mértékben, hogy meggyilkolta az asszonyt. József nevű fiuk vasárnap haza ment, de a kunyhó zárva volt. Zörgetett, de semmi válasz nem jött belülről. Felhagott a kilincsre, benézett az ajtó tetején levő ablakon s ott látta az apját, ünneplő ruhában az ajtó előtt fekvő. Rosszat sejtve, a község házára szaladt s orvossal, jegyzővel, csendőrrrel tért vissza. A becsukott, belánczolt ajtót betörték. Az egyik sarokban ott feküdt az asszony holtan, fején és mellén több lösebbel. Az ajtó előtt feküdt Farkas János, megmeredt kezében revolvert szorongatva. Az asszony holtteste 5—6 napos lehet, a férfié legfeljebb kétnapos. Ugy látszik, a férfi 3—4 napig élt abban a szobában, ahol az általa meggyilkolt feleség hullája feküdt. A bizottság a helyszínen felvett jegyzőkönyvet a járásbíróshoz terjesztette fel.

— **Egy veszedelmes tolvaj letartóztatása.** Veszedelmes besurranó tolvajt tartóztatott le ma a budapesti rendőrség. Pollacsek Oszkár 19 éves pincér az illető. Ahol lopni akart, oda levelet vitt, Becsengetett s a kisető szobaleánynak átadta a levelet azzal, hogy vigye be a gazdájának, mert választ vár. A levélborítékban üres papírlap volt s mire a szobaleány visszasietett, Pollacsek már eltűnt és magával vitte az előszobában talált összes ruhaneműt s más értékes holmit. Temérdek hasonló módon elkövetett lopást hajtott végre. Így többek közt Antes György operacénekest, Nedeczky Ödön kuriai bírót és özvegy Schlick Béláné magánzónót lopta meg. Orgazdája volt Weisz Mihály, aki uraságoktól levetett férfiruhákkal kereskedik. Weisz potom áron vásárolta Pollacsek től a lopott holmit. Schlickné 1600 koronát érő bundáját például 15 koronáért vette meg. A rendőrség Pollacseket, Weisz Mihályt és a vele közös háztartásban élő Sövé Róza 19 éves cselédet is, aki tudott a lopásról, letartóztatta.

— **Szerencsétlenségek a pályaudvaron.** Az éjszaka a dunaparti teherpályaudvaron Tilbos Lajos kocsiútjától tolatás közben két kocsi ütközése közé került. Súlyos zúzódásaival a Szent István-kórházba vitték. — Köllő István ötvenéves napaszámos a déli vasut teherpályaudvarán két kocsi közé került. Súlyos sérüléseket szenvedett. Az új Szent János-kórházban ápolják.

— **Az árendőrirtisztviselő.** A szélhámosok minden alkalmat megragadnak arra, hogy a hiszékeny embereket fosztogassák. Most egy furfangos kalandor azt az alkalmat használta fel, hogy a magyarországi rendőrirtisztviselők országos közgyűlésére a vidékről sok rendőrirtisztviselő érkezett Budapestre. Egy 20—35 év körüli, köpczös, vörösés hajszu férfi tünt fel a napokban az orfeumokban, mulatóhelyeken, ahol a trencsényi rendőrkapitánynak adta ki magát. Nagyban költekezett, mulatott, de következetesen adós maradt, sőt ráadásul a pinczérektől kölcsön is kért. Többek között Steiner Henriktől, a Fővárosi Orfeum titkárától 30 koronát csalt ki azzal, hogy pénze táviratilag a főkapitányságra érkezik. Azóta a „trencsényi kapitány” eltűnt. Steiner gyanusnak találta a dolgot, irt a trencsényi kapitánynak, aki válaszában közölte Steinerrel, hogy már hónapok óta nem volt Budapestén. Ezekután a rendőrség érdeklődni kezdett az álkapitány után s megtudta, hogy a szélhámos több száz koronát csalt ki több vendéglőstől, kávéstól, pinczértől ilyen módon. A szélhámost a rendőrség keresi.

— **Könyöradomány.** A VIII. ker., Szűz-utca 9. földszint 2. szám alatt elhagyva, beteg fekszik Kovács Róza 75 éves matróna. A szerencsétlen öregasszony kéri a nemesszívű emberbarátokat, hogy karácsonyi jótékonyaságaik közben ne feledkezzenek meg róla, aki már csak abból tengeti életének hátralevő napjait, amit a jó emberek juttatnak neki. Az adományokat a fenti címre kéri.

— **Viharkatasztrófa a tengeren.** Konstantinápolyból táviratozzák, hogy a legutóbbi napokban a Fekete-tengeren iszonyu vihar dühöngött, amelynek számos emberélet is esett áldozatul. Egy török bárka felborult és vagy ötven ember a tengerbe fult.

— **Czukrasz-sztrájk.** A mai napon semmi lényegesebb mozzanat nem fordult elő a sztrájkoló cukraszok ügyében. A bojkottot a mai napon a munkások kiterjesztették Vikus Károly Deák Ferencz-utcai és Kiss Miklós József-téri cukraszok műhelyeire. A rendőrség a szökevény cukraszoktanoncokat már mind visszazárolta a munkaadóhoz. A cukraszoknak elegendő számu rezerv munkásuk van arra, hogy ha kitör valamelyik műhelyben a sztrájk, dolgozó erőket tudnak beállítani. Az ipartestület csütörtökön elüljárásági ülést tart s ezen fogja tárgyalni a sztrájk-ügyet. Addig semmi lényegesebb esemény nem várható.

— **A vidéki hírlapirodalom köréből.** Miskolczon Hétfői Ujság címmel új hetilap indult meg. A lap minden héten hétfőn délelőtt jelenik meg Földes Gusztáv szerkesztésével.

— **Az Általános Közjótékonyági Egyesület** ez év augusztus hó első napjaiban I. kerület, Fehérvári-ut 11. szám alatt szőnyegszövő és egyéb háziipar-szövőiskolát nyitott meg és azt azóta üzemben tartja. A növendékek által eddig elkészített szőnyegek most a karácsony alkalmával eladásra kerülnek s azok között a keleti szőnyegek nem egy remekét láthatjuk. Az ünnepélyes megnyitás, amelyen gróf Csáky Albinné egyesületi elnök felkérésére Sztérenyi József államtitkár fogja a megnyitó beszédet tartani, e hó 19-én délután fél négy órakor lesz.

— **Sakkestély.** A II. Kerületi Társaskör december hó 19-én, szombaton este fél nyolc órakor sakk-estélyt rendez helyiségeiben (Pálffy-tér), amelyen Maróczy Géza sakkmeister is megjelenik Havasi és Hoffer mesterek társaságában. Az estélyen a kör vendégeket is szívesen lát.

— **Hogyan csomagoljuk a postacsomagot.** A hiányosan csomagolt élelmiszertartalmu postaküldeményekről a rosszul felragasztott, vagy nem elég erősen rákötött czimirat sokszor leszakad, minek következtében azután a küldeményeket — ha csak a feladó a czimirat másolatát a csomag belsejében el nem helyezte — nem lehet kézbesíteni. Az ilyen csomagok tartalmát a feladók javára a nyomozó postahivatal a VII. ker., Aréna-ut 6. szám alatti házban lévő bolthelyiségben naponként nyilvános árverésen értékesíti. A karácsonyi, rendkívüli nagy forgalom idején különösen sok küldemény kerül eladásra, amelyre a posta- és táviratigazgatóság a venni szándékozókát meghívja. Az árverés folyó évi december hó 20-tól 1909. évi január hó 2-ig bezárólag, naponként délelőtt 11 $\frac{1}{2}$, délután pedig 5 órakor kezdődik.

— **Vérgengés a rossz dohánytermés miatt.** Szulok somogy megyei községben történt az alábbi megrázó dolog. Kádár József nevű dohánytermelő afeletti elkeseredésében, hogy az idén termelt dohánya sem mennyiségileg, sem minőségileg nem vált be és emiatt a négytagu családjával a legnagyobb nyomoruságba jutott volna, kétségbeesett lépésre határozta el magát. A múlt éjjel, amikor családja már elaludt, hosszú, éles késsel előbb a feleségén ejtett több késszurást és amikor azt hitte, hogy az asszony már meghalt, a mellette fekvő 11 éves leánykát, aztán a mély álomba merült 8 és 5 éves fiait szurkálta össze, végül pedig saját balkarián vágta fel az ereket. Kádárné és a két fiu sérülései könnyebb természetűek és a 11 éves leányt is meg lehet talán menteni, de a boldogtalan vérgengő családapa meghalt.

— **Tűz.** Ma délben veszélyes tűz volt a Sajó-utca 5. számú házban s csak a tűzoltóság gyors és eredményes munkájának köszönhető, hogy a tűz nem vált katasztrófává. A háromemeletes ház pinczéjében van a Hunnia vegyszeti gyár helyisége, amelyben fénymázt és czipókrémet készítenek. Ma délben tizenkét órakor a műhelyben dolgozó leányok ebédelni mentek s a tűzhelyen hagyták a terpentint, melyet melegítés végett helyeztek oda. A terpentin felforr, kiömlött s meggyújtotta az egész műhelyt. A házban nagy ijedelem támadt, a lépcsőn nem lehetett lejönni a fojtó füst miatt, de a kivonult központi tűzörségnek erős munkával mégis sikerült a tüzet eloltania

Az Egyetértés Karácsonya

A karácsonyi ünnepek közeledtével bejelentjük olvasóinknak, hogy ebben az esztendőben karácsonyi ajándéku olyan megjelentetésben lesz részük, amelyet nem készíthet olvasóink egyetlen fővárosi lap sem. Az „Egyetértés“ olvasói karácsonyi ajándéku az

Egyetértés Vasárnapjának

gyönyörűen kiállított, dus tartalmu ünnepl számát kapják.

Nem tudunk kellemesebb ajándékot, mint egy díszesen kiállított, sok képpel tarkított munkát, amely tartalmára érdekesebb és tanulságosabb lesz mindenféle más mellékletnél.

Az Egyetértés Vasárnapjának

minden száma változatos és minden alkalommal felöleli a bel- és külföld aktuáltságait. Olvasóink és a nagyközönség körében hihetetlen gyorsan népszerű lett és ma már nehezen várt vasárnapl vendége minden háznak és ötletes, eleven kiegészítője lapunknak.

Az Egyetértés Vasárnapjának

karácsonyi száma egyenesen szenzációs lesz. Külföldi összeköttetéseink révén megszerezük és megszerezhetjük addig, ami fényképreprodukciókban megszerezhető és gondoskodtunk arról, hogy budapesti fényképszelink is kellő anyaggal álljanak rendelkezésünkre. A bel- és külföldi aktuáltságokon kívül adunk pompás utleírásokat, gyönyörű képekkel, adunk mulattatót, tanulságosat, vegyest.

Az Egyetértés Vasárnapjának

karácsonyi száma olyan lesz, hogy olvasóink beköthetik és könyvtárunkba helyezhetik mint mindenkor értékes munkát. Ugy tartalma, mint ragyogó kiállítása elsőrendű munkává fogja avatni, amelyben minden művelt embernek öröme fog telni.

A mellékletnek, miután karácsony nem esik vasárnapra

Az Egyetértés Karácsonya

czímet adtuk.

Főhívjuk erre már most az olvasóközönség figyelmét és reméljük, hogy ezzel az ajándékkal őszinte örömet szerzünk minden hívóinknak.

— **A Nőtisztviselők Országos Egyesületének** szerda esti összejövetelei mindinkább kedveltebb szórakozása az egyesület tagjainak. A jövő szerdán az egyesület tagja, Szabados Klótild tart előadást „Vidám utazási emlékek“ czimén. Az előadások minden este fél kilencz órakor kezdődnek. Tagok által bevezetett vendégeket szívesen látnak az egyesületben.

— **Bóra a tengeren.** Az Adrián napok óta rendkívül viharos időjárás uralkodik, úgy, hogy a hajók csak nagy késéssel közlekednek. A vihar következtében több kisebb bárka sérüléseket is szenvedett.

— **Merénylő péksegéd.** Tegnap este Fleischer Adolf munkátlan péksegéd kövel beütötte Steiner József és társa király-utcai üzletének ablakát. Fleischert a rendőrség letartóztatta. A merénylő a főkapitányságon előadta, hogy a Rombach-utca 6. számu szakegyletben találkozott Kis Gusztáv péksegéddel, aki bizalmiférj is. Kis elvitte egy koresmába, leitatta s rábeszélte, hogy a cukrasz-üzletek ablakait kövel dobálja be. El is indultak az Andrássy-uton levő Lukács-féle cukraszüzlet elé, de ott sok rendőr volt s nem merték elkövetni a merényletet. Onnan mentek Steiner boltja elé, ahol betörték az ablakot. E vallomás után a rendőrség Kis ellen is vizsgálatot indított.

— **Razzia a fővárosban.** A rendőrség tegnap az egész fővárosban razzit tartott, amelyen összesen 233 lakás- és foglalkozás nélküli embert fogtak el. Egy részüket lakás és foglalkozás keresésére utasították, másrésztüket a toloncházban zárták el.

— **Halálozások.** Koromza György, a szepesi gyáripar uttörője, hosszas szenvedés után, hetvenegy éves korában Kézmárkon meghalt.

Réberger József magánzó életének hatvanhatodik évében, hosszas és kínos szenvedés után, e hó 14-én Budapesten elhunyt. A megboldogultban Rácz Jenő budapesti főgimnázium tanár és dr. Rácz Miksa, a Politikai Ertesítő munkatársa édesatyjukat gyászolják. Temetése e hó 16-án, szerdán délután három órakor lesz a rákoskeresztúri új izr. temető halottasházából.

Névedi Botka János zalaújfalusi földbírtokos nyolcvanegy éves korában elhunyt. A megboldogult mint honvédszázados végigküzdötte a szabadságharcot Klapka táborában. A szabadságharc után sok politikai üldözésben volt része. Botka János díszelőke volt a keszthelyi járás függetlenségi pártjának. László Gyula kir. tanácsos, az E. M. K. E. alelnöke ma hatvanhétéves korában Szegeden meghalt.

Müller Józsefné meghalt Budapesten. Temetése ma délután volt általános részvét mellett.

Éder Géza, a biharmegyei beéli járás főszolgabírája ötvenöt éves korában elhunyt.

Horváth Benő szatmári törvényszéki bíró e hó 12-én hirtelen meghalt.

Zvarinyi Sándor nyugalmazott lyceumi tanár életének hatvanadik évében elhunyt Kézmárkon.

— **„Dal és zene századunkban.“** E czímmel már a negyedik kötet hagyta el a sajtót. Századunk zenedarabjainak kitünően összeválogatott anthológiája, klasszikus és szalonművészet, opera, operett, tánczene és művészi dal, összesen mintegy 100 darab van, mindegyik a díszes kötetben. Korunk zenei termelését izléssel állította egybe a gyűjtemény szerkesztője, Strauss Oszkár, a „Varázskeringő“ zeneszerzője. Ára díszkötésben 15 korona. Bizományosa Schenk Ferencz, Budapest, IV., Semmelweis-utca 15.

— **Lőkövcs** debreczeni ékszerésztől hozasson árjegyzéket.

x **Ha gyermekét** egészségben, vidáman és szellemileg frissen akarja látni, úgy adjon neki dr. Hommel-féle Haematogént. Ne vezettesse magát félre az utánzatoktól.

x **Fodor-féle vívóterem** a Koronaherczeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívóterme. Különös gond fordították a gyermektorna- és vívásra.

x **Téli- és Jaeger-áruk** legjobb ajándék karácsonyra Rösler-nél, Budapest, Harminczad-utca és József-tér sarkán.

x **Kitüntetés.** A pozsonyi nemzetközi népéletmezési kiállítás által rendezett sörversenyen az első díjat egyhangulag a Hercules-sör nyerte.

x **Nagy vonzóerőt** gyakorolnak az előkelő közönségre az Argenter Művek (Rust és Hetzel) cég Váci-utca 5. szám alatti raktárának pompás kiskapitái. A legsikerültebb minták remek sokfélesége tárul itt elénk, melyek úgy művészi izlés, mint a kivitel tökéletessége tekintetében utólrhetetlenek. Pompás ajándék- és használati tárgyakon kívül a legkülönbözőbb argenter-evőeszközök, kávé- és teakészletek, befőttes-tálak, gyümölcstartók és csészék, villamoslámpák és toailette-készletek sokaságát bámulhatjuk meg, melyek mindannyia értékes és örvedetes ajándékot képez. Minden nap meghozza a maga újdonságait, élénk bizonyosságul annak, hogy az Argenter Művek a modellek és formák mily hatalmas apparátusával dolgoznak és termékeik legelső-rangu művészek mintái alkotják meg.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) **Blaháné Zalaegerszegen.** A zalaegerszegi karácsonyfa-egylet január 9-én estélyt rendez, mely alkalommal a városi műkedvelő társulat a Nagymát fogja előadni. A czimszerepet Blaha Lujza játssza, kit ünneppel készülnék fogadni.

(*) **Az Operaházban** holnap, szerdán Svárdström Valborg fellépésével a m. kir. operaházi zenekar, illetve a filharmoniai társaság tagjainak özevgy- és árvasegélyező egyesülete javára „Lohengrin” kerül színpadra. A vendégművész ez alkalommal először mutatkozik be nálunk Elza szerepében. Ortrudot Flattné, a czimszerepet Anthes, Telramundot Mihályi, a királyt Ney B., a hirdetőt Várady S., a négy lovagot: Pichler, Kertész, Kárpáth és Ádám adja. Vezényel: Márkus Dezső karmester, rendező: Alszegey Kálmán főrendező. Az előadást rendkívüli bérlétszűnetben (XVIII.) felemelt helyárrakkal tartják. Csütörtökön a „Csavargó”-t adják. A főszerepekben Szamosi, Payer, Takács, Szemere és Kertész fellépésével. (Évi bérlét 142.)

(*) **Lányi Géza meghalt.** Elnémult a czimbalom. Kihullott a művész kezéből a verője. És mi fájdalommal gondolunk arra az időre, amikor Lányi Géza a Népszínház zenekarában ült és rezgettette hangszerének hurjait a Blaháné isteni nótázásához. Czigányosan tipikus barna arcán a gyönyörűség pirja ömött el. Fekete szeme égett a lelkesedés tüztől és a czimbalom zsongott, zokogott, ujjongott. Amikor a Népszínház megszűnt a népszínmű otthona lenni, s Blaháné csak nagy ritkán jelent meg azon a színpadon, ahol annyi diadalt aratott, az ő hűséges czimbalmosa is visszavonult. A vidéken rendezett hangverseny-körutakat, de egészsége hanyatlani kezdett és több mint egy év óta csak tengődés volt az élete. Gyógyítására, meg hogy a Délvidékre üdülni mehessen, hangversenyt rendeztek, de a gyilkos kör ellen nem volt menekülés. Ungvárról jön a szomorú hír, hogy ott a híres czimbalmos és számtalan zamatot magyar nóta szerzője, meghalt. Lányi Géza 1849-ben született Debreczenben, ahonnan már fiatal korában felkerült a fővárosba. 1859—1861-ig a Nemzeti Zenedének volt növendéke, később az ungvári szemináriumban és konviktusban, valamint az ottani gimnáziumban kilencz éven át működött, mint zene-tanár. A Népszínházhoz 1885-ben szerződött.

(*) **Hírek a Nemzeti Színházról.** Holnap, szerdán, a Pry Pált, Peele népszerű vígjátékát adják elő a czimszerepet Rózsahegy, Hardy ezredes Ujházy, a többi pedig Gabányi, Náday Béla, Bartos, Garamszeghy, Bónis, Abonyi, Szacsayné, Várady Aranka és Nagy Ibolya fogja játszani. — Csütörtökön az Urhatnám polgár, Molière nagysikerű klazikus bohózatát kerül színpadra, Horváth Jenővel a czimszerepben s egyebekben is a rendes szereposztásban. Pénteken lesz a bemutató előadása Schnitzler Arthur Liebeleli című háromfelvonásos színművének, amelyben Medgyaszay Vilma, Vizváry Mariska, Keczeri Irén, Ujházy Dezső, Mészáros Alajos és Gyenes Istvánok. Az újdonság jelmez és főpróbáját a sajtó meghívott képviselői előtt csütörtökön délelőtt tizenegy órakor tartják meg.

(*) **Jóka ördöge.** A Vigszínházban holnapután, csütörtökön délután lesz Komor Gyula „Jóka ördöge” című vidám mesejátékának bemutatása. Az újdonság négy képre oszlik, amelyeknek címei: I. Jóka bácsi mókái. — II. Ki volt a kutban? — III. A csodadoktor. — IV. Telles diadal! — Az első két felvonás Józsa házában, a harmadik VII. Ametiszt király udvaránál játszik, a negyedik pedig XIII. Hóvirág kertjében. Az újdonság zenéjét Stephanides Károly írta, aki magyar népdalmotívumokat is felhasználott, de nagyjában eredeti dalokat komponált. Ezek közt van Józsa (Vendrei) belépője, hintó-bicikli-automobil-indulója, refrénes kupléja, azután VII. Ametiszt (Tanay) király nótája. Luciferna és Franci (Makróczyné és Harsányi Rezső) tréfás táncduettje, továbbá Glória és Bandi (Molnár Aranka és Győző Lajos) dalai is. A darabhoz szép kiállítás készült.

(*) **Az Izs. Magyar Irodalmi Társulat** ma este tartotta rendes felolvasó-ülését a Terézvárosi Kaszinó dísztermében dr. Ágai Adolf elnöklésével. Az első felolvasó dr. Hevesi Simon főbbi volt, aki „Tűnődés közben” című hosszabb tanulmányát mutatta be. A nagy tetszéssel fogadott előadás után Patai József négy keleti stílusú szerelmi versét szavalta el Győző Lajos, a Vigszínház művésze. A műsor utolsó pontja Ruttkay György „Hibáink és érényünk” című gyönyörű felolvasása volt. A fel-

olvasás nagy és mélyreható hatással volt a nagyszámú és előkelő hallgatóságra, mely perczekig tapsolt az előadónak.

(*) **Szerződötetés.** Komjáthy János, a kassai színház igazgatója a jövő év októberétől tagjai sorába szerződötette Jáko Amáliát, az Országos Színesegyesület nagytehetségű növendékét.

(*) **A Vigszínházban** már teljes diszletezéssel folytak a „Király” próbái. Flers és Caillavet és Arené darabja oly nagy apparátust mozgósít, aminőt vígjátéki előadás ritkán igényel. Kiváltképen népes a harmadik felvonás, amelyben a köztársasági kormány tagjai szertartásosan üdvözlik a fejedelmi vendéget, akit a maga szerelmi intrikája jobban érdekel minden czeremóniánál. A bonyodalom két nagystülű nő körül forog az egyik egy nagyratörő képviselő fiatal felesége, akit Varsányi Irén személyesít, a másik pedig ünnepezt színésznő, akit Góthné Kertész Ella fog személyesíteni. A királyt Hegedüs Gyula, a képviselőt Góth Sándor adja; a „minisztérium” tagjai közül különösen Tihanyi Miklós és Vendrei Ferencz játsszanak józú figurákat. Fenyvesi Emil egy kevély márkí, Tanay Frigyes pedig a szerelmes fiatal márkí szerepében találhat alkalmat hatásos alakításokra. Érdekes Scherlock Holmes-paródia a Blond detektív szerepe, akit Szerényi Zoltán ábrázol. A bemutatást szombaton, e hó 19-én tartják meg.

(*) **Győri Színház.** Mezei társulata szombaton este nagy sikerrel elevenítette fel „A bolond” című, Budapestben is jól ismert operette-et. Birubilla szerepét Fehér Olga, a társulat gyönyörűhangú koloratur primadonnája énekelte, aki tiszta, nagy volumenű hangjával, diszkrét játékkal jelenetéről-jelenetre fokozódó hatást keltett. A fiatal művésznőnek majd minden számát megismételtette a közönség. Mellette szép sikere volt Arkossy-nak Bimbó szerepében. A többi szereplő is hozzájárult a kifogástalan összejátékhoz. Nagy elismerés illeti Mérei Adolf főrendezőt, kinek művészi ízlése ezuttal is fővárosi nivóra emelte az előadást. Kerner karmester stilszerűen vezette a zenekart.

(*) **Az akadémiail hangverseny szenczációja** Szigeti József fiatal hegedűművész, ki európai körutja közepette hazajött, hogy érett művészetét a Zeneakadémia hangversenyén bemutassa. Reményi saját készítményű hegedűjén játszott, a teljesen új hegedű a nagyközönség és művészek körében óriási feltűnést keltett — miután el sem akarták hinni, hogy egy teljesen új hegedű oly nagy hangversenyteremben ennyire megfeleljen, hol rendszeren csak a legkiválóbb Stradivarius-, meg elsőrangú olasz hegedűn játszottak eddig a művészek nagy szólókat. A jelenvolt művészek és tanárok Reményi mesternek örömmel gratuláltak a nagy sikeréhez.

(*) **A debreczeni műtárlat sikere.** Debreczenben vasárnap zárult be a műtárlat, amelyet immár nyolczadizben rendezett a Debreczeni Műpártoló Egyesület a Képzőművészeti Társulat támogatásával. A tárlat iránt ezuttal a város és a megye közönsége még fokozottabban érdeklődött, mint eddigél s a kiállítást egyaránt igen sokan látogatták s abból igen sok alkotás talált is vevőre. Itt említtük meg, hogy a legközelebbi tárlatot már a városnak saját kulturpalotájában fogják rendezni.

(*) **Intim-Színpad.** A Sándor-téri délutáni színház vasárnap, december 20-án gyermekelőadást tar 3—5 óráig félhelyárrakkal. Színpadra kerül a „Pelekesi nótárius” hat képből.

(*) **A Nemzeti Szalon téli kiállítása,** amelyet a Budapesti Leányegyesület karácsonyi vásárá alkalomból naponkint a látogatók ezrel tekintettek meg, ismét szokott formájában áll rendelkezésre a műbarát közönségnek. A kiállítás reggel kilencztől este ötig van nyitva. Belépő díj egy korona.

(*) **Angol-magyar Irodalmi társaság.** A társaság megalakítása ügyében ma előértekezlet volt az Országos Kaszinó helyiségeiben, amelyen az angol-magyar barátság több kiváló híve vett részt. A többi között jelen volt gróf Apponyi Albert közoktatásügyi miniszter, dr. Erdődi Béla udvari tanácsos, tankerületi főigazgató, dr. Schwöder Ervin, Gólyonyi Jenő, a Hungary szerkesztője, Forster Bovill és Yolland Artur. Távolléttüket kimentették a következők: Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter, Szerényi József államtitkár, Berzeviczy Albert, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, Bolgár Ferencz államtitkár, Rákosi Jenő főrendiházi tag, gróf Mailáth József, Lánzy Leó főrendiházi tag, Mandelló Gyula, dr. Brüll Ignác udvari tanácsos, Sir Thomas Barclay. A megjelentek kifejezést adtak az ügy iránt érzett rokonszenvüknek. Az értekezlet elhatározta, hogy az alakuló közgyűlést január második felében, a képviselőház összejelése után tartja meg.

(*) **Tagajánlások a Petőfi-Társaságban.** A Petőfi-Társaságba tagul ajánlottak sorából két név tévedésből kimaradt. Ezek: Révai Károly költő, a Nagy-

bányai Teleki Kör elnöke, akit gróf Zichy Géza ajánlott és Sajó Sándor költő, akit Endrődi Sándor, Erdődy Béla, Ferenczy Zoltán, Prém József és Zempléni Árpád ajánlanak megválasztásra.

(*) **Schnitzler Artur Budapestben.** A Nemzeti Színháznak pénteken érdekes bemutató előadása lesz Schnitzler Artur „Szerelmeskedés” (Liebeleli) című darabját adják Medgyaszay Vilma vendégszereplésével. A szenczációszámba menő premiére-re az illusztris szerző Budapestre jön. Itt említtük meg, hogy a bécsiek büszkesége — magyar ember: Kanizsán született.

(*) **Tavaszi tárlat.** A Képzőművészeti Társulat nemzetközi grafikai kiállítása után rendes tavaszi tárlatát 1909. április 1-étől május 15-ig rendezi a városligeti Mücsarnokban. A tárlatra szánt műveket márczius 16-án esti hat óráig kell beküldeni, míg azokat a helybeli művészekből 14., 15. és 16-án veszik át. A tárlaton kiosztásra kerül a négyezer koronás társulati díj és a négyszázötven koronás báró Harkányi Frigyes-féle díj.

Mulatságok.

** **A protestáns bálra,** melyet január 16-án a Vigadóban tartanak, serényen folyik a készülődés. A bál fővédnökségét gróf Bánffy György v. b. t. i. királyi főajtónállómester, főrendiházi tag fogadta el a tiszteletbeli elnökségben pedig a protestáns társadalom legelőkelőbbjei foglalnak helyet. A tiszteletbeli elnökök névsora a következő: báró Ambrózy Béla, dr. Baczó Albert, gróf Bánffy Miklós, dr. Benedek János, Bernáth Zoltán, gróf Bethlen Ádám, gróf Bethlen Balázs, gróf Bethlen István, Brückler Mihály, dr. Czékus Miklós, Csajághy Béla, Chernel Gyula, dr. Dapsy Viktor, dr. Darányi Gyula, gróf Degenfeld Pál, gróf Degenfeld Sándor, dr. Dirner Gusztáv, Dókus Ernő, Domahidy Elemér, Edeskuthy Jenő, Elek Pál, dr. Falussy Árpád, Fráter Barnabás, Gencsy Albert, Gregersen Nils, Haggemacher Árpád, Haggemacher Róbert, Halász Mór, dr. Hammerberg Miklós, dr. Hegedüs Loránt, Horthy Béla, báró P. Horváth Kálmán, Jékely Zsigmond, dr. Jeszenszky István, dr. Kéler Zoltán, báró Kemény Ákos, dr. Keresztessy József, dr. Kiss Károly, dr. Kovács Ernő, Laky Adolf, Lánzy Leó, Láng Lajos, Laszkáry Gyula, Lisznyay-Damó Tihamér, gróf Lónyay Gábor, ifj. Madarász József, Mikszáth Kálmán, Muza Gyula, dr. Pekár Imrc, dr. Petri Mór, báró Prónay Dezső, báró Radvánszky Albert, báró Radvánszky Antal, Saxlehner Andor, báró Solymossy Ödön, dr. Somogyi Lajos, Szontágh Andor, dr. Szontágh Félix, Szelehl Kornél, gróf Teleki László, gróf Teleki Tihor, gróf Üchtritz Amade Emil, dr. Wagner Géza, Zsilinszky Mihály. A rendező-bizottság a Bethlen Gábor-Kör helyiségeiben (VIII., Szentkirályi-utca 22.) tartja pénteki üléseit. Akik meghívókra tartanak számot, a bálirodához forduljanak. A tánczend egy urileány festményével lesz díszítve, aki a jótékony célt művészetével kívánta előmozdítani s mint ilyen bizonyára kedves emléke lesz a hölgyeknek.

** **Tánczestély.** A „Gyöngy” asztaltársaság december 26-án, szombaton a VI. kerületi függetlenségi kör (Andrássy-ut 67. I.) összes helyiségeiben tánczestélyt rendez.

** **Jótékonycélu tánczvizgalom.** A Budapesti Kereskedőszolgák Egylete január hó 2-án, szombaton, aggszegélyző alapítványa javára, jótékonycélu tánczvizgalmat rendez a belvárosi Sas-kör (Irányi-utca 17.) földszinti termében.

EGYESÜLETEK.

(—) **A Magyar Nyelvtudományi Társaság** ma este Szily Kálmán elnökle alatt tartott felolvasó-ülésén dr. Réthelyi-Prikkel Marián nagyérdő felolvasásában egy, méltatlanul elfeledett régi magyar nyelvtudós, Sándor Istvánnak emlékeztetőt nyújtotta fel. Az érdekes felolvasást a nagyszámú előkelő hallgató közönség mindvégig nagy tetszéssel fogadta.

(—) **A Tulipán-Szövetség Magyar Védőegyesület** VII. kerületbeli fiókja e hó 17-én, csütörtökön délután öt órakor abból az alkalomból, hogy magas látogatósaikat jelentették be Apponyi Albertné, Batthyány Lajosné grófnők, gróf Festetics Géza és Bárczy István polgármester, rögtönzött kiállítás rendez a foglalkoztatók helyiségeiben (VII., Dob-u. 85., Iskola-épület), amelyre az érdeklődő közönség figyelmét is ezuton hívja fel az egyesület.

(—) **Gyorsírók gyűlése.** A Gyakorló Gyorsírók Társasága december 20-án, vasárnap délelőtt a kereskedelmi és iparkamara dísztermében évi köz-

lést tart. A gyűlésen dr. Fabro Henrik, a társaság elnöke beszámol az egyesületnek a múlt évben kifejtett tevékeny munkásságáról. A tisztikar megalkotása után Téglás Dezső fog felolvasni.

FŐVÁROS.

(A főváros az új ipartörvénytervezetről. A főváros tanácsa tudvalevőleg vegyes bizottságot küldött ki az új ipartörvénytervezetre vonatkozólag készült fővárosi előterjesztés tárgyalására. Ez a bizottság, amely a jogügyi, ipari, munkásjóléti és közgazdasági bizottságoknak öt-öt tagjából alakult, ma délután tartotta első ülését dr. Vaszilievits János alpolgármester elnöklésével. Dr. Vaszilievits János alpolgármester bevezető szavai után, amelyekben utalt arra, hogy a kereskedelmi minisztériumban készült revizionális munka csupán előadói tervezet, dr. Déry Ferencz előadó általánosságban ismertette a jogügyi osztály előterjesztését. Az 1884-iki ipartörvény revíziója már régebben foglalkoztatja a kereskedelmi kormányt, míg végre most elkészült az előadói tervezet, amely — a miniszter kijelentése szerint — csupán alapul szolgál arra, hogy minden érdekelt tényező megtehesse rá észrevételeit. A főváros a tervezetet kiadta mindazoknak a hatóságoknak, amelyek érdekelve vannak. Az észrevételek beérkeztek és a jogügyi osztály ez észrevételek figyelembe vételével és a saját megjegyzéseivel is megtoldva, készítette azt az elaborátumot, amely a bizottság tárgyalásának alapjául van hivatva szolgálni. A rendelkezésre álló idő, sajnos, rövid volt. Mindenki szívesen várt volna még egy ideig abban a reményben, hogy ezután teljesen kielégítő törvényhez jut az ország iparos- és kereskedő-világa. Ami a tervezetet általánosságban illeti, mindenesetre örömmel lehet üdvözölni, de más kérdés, hogy mostani lalkiában és terjedelmében váljék-e törvényvé. Az ügyosztály azon a nézetben van, hogy a tervezetben felöltött kérdéseket több törvényben és különböző időben kellene szabályozni. Jobb lett volna, ha az ipartörvény revíziója azokban a keretekben maradt volna, amelyekben a mai törvény mozog. A tervezet azonkívül igen sok oly részletre is kiterjed, amelyeknek tulajdonképpen a végrehajtási rendeletben volna helyük. Ami az előterjesztés főbb irányelveit illeti, különösen három szempontot helyezett súlyt: Az iparfejlesztésre, a fogyasztóközönség érdekeivel kapcsolatban az ipar-szabadságra és a humanizmus szempontjából a munkásvédelmi és szociális szempontokra. Az előterjesztéshez elsőnek dr. Neumann Ármán, udvari tanácsos szöveg hozzá. Ez az előterjesztés — mondja — nagyban meg fogja könnyíteni a bizottság feladatát és igen hasznos utmutatást fog adni a kormánynak. Díszére válik annak, aki készítette. Ami a tervezetet illeti, képtelenségnek tartja, hogy törvényvé váljék. Ezt az óriási anyagot nem lehet megemészteni. Az első rész tisztán reakzionárius és retrograd irányt követ, a második rész, a legmerészebb reformirány, amely még sehol kipróbálva nincs. Emellett egyik rész sem fogja a kitűzött célt szolgálni. Indítványa az, hogy jelentse ki a főváros, hogy a tervezetet nem fogadhatja el a tárgyalás alapjául. Dr. Vaszilievits János alpolgármester hangsúlyozza, hogy a miniszter a tervezetet véleményadás végett küldötte le a fővárosnak. A főváros tehát a tárgyalás elől nem térhet ki. Herzfeld Frigyes, dr. Kraemer József, lovag Falk Zsigmond, Czettel Gyula, Boross Soma, dr. Waigand József, dr. Oláh Dezső és dr. Melha Kálmán tisztí főügyész rövid felszólalásai után az elnök összegezte a bizottság álláspontját. E szerint a bizottság nagyobb része nem nyilatkozott az egységes törvényhozás mellett. A bizottság konstatálja továbbá, hogy a tervezet első része retro-

grad, mindazonáltal belemegy a tárgyalásba, mert azt tartja, hogy a fővárosnak e nagyfontosságú kérdésben nyilatkoznia kell. A második rész — a bizottság nézete szerint — oly merész újításokat tartalmaz, amelyek még kipróbálva sehol nincsenek. A bizottság ezután áttért a főváros előterjesztésének részletes tárgyalására és a 17. §-ig jutott. A tanácskozást pénteken, délután folytatják.

(Az Artézi-fürdő építése. Az Artézi-fürdő építésére felügyelő bizottság ma délelőtt Vaszilievits János alpolgármester elnöklése mellett és dr. Bercezel Jenő tanácsjegyző referálása alapján megtartotta az árlejtést az Artézi-fürdő építésével kapcsolatos munkálatokra. A föld-, köműves- és elhelyező munkálatokra 13, az ácsmunkákra 7, a kőfaragó munkákra 11, a hengerelt vastartókra 1, a szerkezeti vasak szállítására 7 ajánlat érkezett be. A bizottság az ajánlatokat most kiadta a műszaki közegeknek az összehasonlító számítások megejtése végett. A legolcsóbb ajánlat Pucher István építészé volt.

(A Werbőczy-szobor átadása. A király szobrai között a kilenczediket, Werbőczy István szobrát, ma délelőtt adták át a főváros képviselőinek. A szobor a belvárosi Kigyó-téren, az egyik Klotild-palota előtt áll. Talapzata sárga haraszti márványból, a szobormű maga pedig tiszta fehér karrarai márványból készült. A szobrot a miniszterelnök megbízásából Romy Béla miniszteri tanácsos adta át a fővárosnak, amelynek nevében megjelentek Rózsavölgyi Gyula alpolgármester, Heuffel Adolf középítési igazgató és dr. Buzáth János tanácsjegyző. Romy miniszteri tanácsos néhány rövid szóval adta át a szobrot és Rózsavölgyi alpolgármester a főváros nevében ígéretet tett, hogy az emlékművet hiven fogják gondozni. A szobor alkotóját, Donáth Gyula szobrászt melegen üdvözölték. Az emlékmű 64.000 koronába került. A szobor tudvalevőleg kis parkban van elhelyezve, melyet a főváros rendeztetni fog. Az utolsó a király szobrai közül, Pázmán Péter szobra, mely a szemben levő parkocskát fogja díszíteni, csak két-három év múlva készül el.

(A Pesti Könyvnyomda Részvénytársaság szerződése. A főváros tanácsa azt a kérelmet intézte a belügyminiszterhez, hogy a főváros közönsége és a Pesti Könyvnyomda R. T. közt fennálló szerződésnek az egységáruk 25%-os felemelése mellett nyilvános versenytárgyalás kizárásával további három évre való meghosszabbítását engedélyezze. A belügyminiszter a kereskedelmi miniszterrel egyetértőleg az engedélyt nem adta meg és ezt a következőképpen indokolja: A közszállítási szabályrendelet értelmében a törvényhatóság a fennálló szerződését nyilvános, illetve korlátozott verseny mellőzésével és akkor is legfeljebb egy-egy évre csak abban az évben hosszabbíthatja meg, ha az az eredeti, vagy ennél kedvezőbb feltételek mellett lehetséges. Egyébként pedig még ily kedvező feltételek mellett is csak akkor van joga a szóban forgó eljárásra, ha a fennálló és megújítani kívánt szerződés hat évnél rövidebb időre kötött.

(A Boszniába vonult katonákért. A főváros tanácsa felhívásának, hogy Budapest lakossága enyhítse a Boszniába vonult katonák viszontagságos helyzetét természetbeni és pénzübeli adományokkal, máris igen szép eredménye mutatkozik. A főváros gazdasági hivatalába eddig a következő kiadmányok érkeztek: Latzkó és Popper bankház 100 kor., Simplon-kávéház zenekara, Kis Janosi primás 20 kor., Földmívelési minisztérium gyűjtése 10 kor., Kende Lajosné 2 kor., Moskovits Jakab 1 kor., Hájós Károly 4 kor., dr. Morzsányi Károly 20 kor., dr. Dedeke János egyet. tanár 10 kor., Spiegelmayer vendéglős gyűjtése 46 kor. 90 fill., Makói adóhivatal tisztikara 3 kor. 20 fill., Balogh Józsefné gyűjtése 12 kor., Gyenes János 2 kor. és Kertész József könyvnyomdája 10 kor. Természetben adakoztak: Spargel Ödön korcsmáros egy hordó bort, Singer Testvérek egy láda rumot és teát, Erődy Ernő tanár egy doboz teát, dr. Végh János tisztiorvos 200 darab szivart, Sárkány Dezső 3 alsó nadrágot és egy pár vadász harisnyát, Jánossy-család egy skatulya

czukrot, teát és rumot, Weinberger Antal nyus. postafelügyelő 3 doboz szivart és Lurie és Balogczeg 1 csomag füstölthas-félet. Az előjárásokhoz is érkeznek be adományok nagyszámmal.

SPORT.

(A Vén Fiúk Vivó Clubjának két napon át tartott háziversenye előkelő közönség jelenlétében ma este fejeződött be a Fodor-féle vivóteremben. Méltán büszkék lehetnek a Vén Fiúk a versenyükre, mely, tekintve a résztvevők quilítását, nagy nemzetközi verseny színvonalán állott. A szebbnél-szebb assautok egymást váltották fel s az elsőség kérdése az utolsó pillanatig kétes volt. A művészi niveaun álló assautok közül különösen tetszett az, amelyet az aktív versenyzők sorából visszavonult Hajdu Marcell Mészáros Erwinel és dr. Szablyával vívott, kiket vivófénykorára emlékeztető imponáló stilyuban győzött le. Nagy tetszést aratott a Heinrich-Gerde assaut, melyben Heinrich gyönyörű formában verte meg olympiai ellenfelét, továbbá a Werkner-Krencsey, Gerde-Tóth, Heller-Halász, Werkner-Heinrich, Heller-Nagy Valér, dr. Szablya-Werkner, Gerde-Tóth, Gerde-Werkner assaut. Figyelemreméltó szép formát mutatott dr. Berend Miklós, aki mint a kezdők versenyének győztese vett részt a versenyen. Este féltizenegy órakor hirdette ki Heinrich Aladár az eredményt, mely szerint első lett Krencsey Géza, második dr. Tóth Péter, harmadik holtversenyben dr. Gerde O., Heinrich Aladár, dr. Szablya, negyedik Halász, ötödik Sötér, hatodik dr. Hajdu és Heller, hetedik Werkner, nyolcadik Mészáros, kilencedik Nagy Valér. Verseny után Heinrich Aladár a Vén Fiúk nevében szép szavakban mondott köszönetet Fodor mesternek a verseny körül kifejtett áldozatkészségeért és agilitásáért. A verseny befejezését képező akadémia szerdán este 7 órakor lesz, ugyancsak a Fodor-féle vivóteremben.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ Az ipartörvénytervezet a Jogászegyesületben. A Magyar Jogászegyesület december hó 19-én (szombaton) délután hat órakor az Ügyvédi Kamara helyiségeiben (Szemere-utca 10.) folytatja a munkaviszony általános feltételeit szabályozó szerződés megvitátását Szerényi József államtitkár előadása alapján. Előadók dr. Pap Dávid, dr. Agoston Péter, dr. Meszlényi Artur, dr. Szladits Károly, dr. Pap Dezső. Az ülésen vendégeket szívesen látnak.

§ A Kardos-bankok ügye a járásbírószágon. A Kardosék bankjai még egyre foglalkoztatják a bíróságokat. A József- és Ferencvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság helyiségeinek összes felszerelését, finom bútorait, nehéz pánczélszekrényeit, részben a kincstár, részben pedig a háztulajdonos tudvalevőleg elárvereztették. Az árverésen mintegy 5550 korona folyt be. Az ötödik kerületi járásbírószágon most volt a sorrendi tárgyalás Ladányi Béla bíró előtt, aki akként osztotta föl az összeget, hogy nagyobb részét kapja Retter háztulajdonos, egy része letétben marad addig, amíg a tömeggondnok igazolja azt az összeget, amelynek erejéig a csődtörvény 55. §-a alapján elsőbbségi joga van s ekkor a letétben maradt összeg feleslegét a kincstár kapja meg adó fejében. Ezenkívül a csődtömeg javára sorozott egy részt. Tehát ebből az összegből is jut valamennyi a szomorú sorsra jutott bank hitelezőinek.

§ Fogházgondnokok memoranduma. A magyarországi fogházfelügyelők és fogházgondnokok ez év augusztus 15-én Budapesten országos értekezletet tartottak, amelyen helyzetüket megvitatták, elhatározták, hogy sérelmeiket emlékiratba foglalva, felterjesztik az igazságügyminiszterhez, akitől sérelmeik orvoslását kérik. Ez a memorandum most készült el s ebben elpanaszolják, hogy a velük egy fizetési osztályban lévő tisztviselőtársaik helyzetéhez képest az ő szolgálati lekötöttségük nem is hasonlítható. Azután előterjeszti a memorandum a fogházgondnokok kérelmét, mely arra irányul, hogy nyitassék meg részükre a IX. fizetési osztály oly módon, hogy a fogházfelügyelők 34 százaléka a IX. 33 százaléka a X. és 33 százaléka a XI. fizetési osztályba jusson. A magasabb fizetési osztályban meg-

Reggelizés előtt fél pohár
Schmidthauer-féle
Használatra valódi áldás gyomorbaajosok-
nak és székeszörülésekben szenvedőknek

Igmándi keserűvíz

az elrontott gyomrot
2-3 óra alatt tel.
jesen rendbe hozza
Kis üveg 40 fillér.
nagy üveg 60 fillér

üresedett állásra a rangban legidősebb fogházfelügyelőt hivatalból léptessék elő.

§ A végrendelet-hamisítók bünpöree. Gelléri-Szabó János végrendeletének meghamisítása miatt letartóztatott Battik Sándor, Battik Sándorné, szül. Filep Gizella, valamint Krudy Ferencz, Krudy Gyula, Krudy Jenő és Landau Samu végrendeleti tanuk magánokirat-hamisítási bünpöreeben Kovács Lajos vizsgáló albiró nagy erélyvel folytatja a vizsgálatot. Már ismételt kihallgatta a Battik házaspárt, valamint a végrendeleti tanukat. Battikék most is tagadják, hogy a bemutatott végrendeletet ők meghamisították volna s azt vitatják, hogy ez az a végrendelet, amely az elhunyt Gelléri-Szabó János utolsó akaratának teljesen megfelel. Tagadásukkal szemben a négy végrendeleti tanu, kiket Losonczon tartóztattak le a végrendelet bemutatása utáni napon, töredelmesen beismeri, hogy őket a Battik-házaspár pénzügerekkel s a galabocsi birtok odaigérésével vette rá arra, hogy a szeptember 13-án készített végrendeletben mint végrendeleti tanuk szerepeljenek s bizonyítsák azt, hogy Gelléri-Szabó János előttük tette ezt a végrendeletet. A vizsgálóbíró a vizsgálatot kapcsolatosan több tanut hallgatott ki Filep Gizellának előlételeire vonatkozólag.

§ Megszökött vádlott. A budapesti esküdtbírósnak ma kellett volna ítélnie Soroin Virgil román lapszerkesztő felett, akit öntrendbeli izgatással vádol az ügyészség. A Luptában és Poporul Romana-ban írt rosszindulatú támadó cikket a magyarság ellen. A mai tárgyaláson azonban nem jelent meg, elutazott az ítélet elől Romániába. Az esküdtbíró a körözését rendelte el.

§ Inzultált ügyvéd. A múlt hónap közepe táján az Eskü-ut 5. számú ház előtt Halápi Frigyes gyógyszerész többször arcüzlötött dr. Neumann Rafael ügyvédet. Egy polgári pörre, amelyben felperes képviselőjeként szerepelt az ügyvéd, vezethető vissza a kínos incidens. Ma tárgyalta volna az ügyvéd feljelentésére az ügyet a büntető-bíró, de a tárgyalást el kellett halasztani, mert Halápi betegség miatt nem jelent meg.

§ Felmentett zálogkövetítők. Ismeretes, hogy Csukay Sándor asztalossegéd, akinek folyton a zálogházakkal van dolga, hatóság előtt rágalmozás miatt panaszt tett Ditrich Agoston zálogházi főtiszt, valamint Füredi Simon és Danzig Jakab m. kir. zálogházi követítők ellen. Annak idején Csukay hatósági személyt kért maga mellé a követítők állítólagos visszaéléseinek leleplezésére, de a hivatalosan kiküldött Ditrich főtiszt arról tett jelentést, hogy Csukay a vele közös háztartásban élő nővel és annak rokonaival összebeszélve, bizonyítékokat koholt a követítők ellen. Ez abban az időben történt, amikor büntügyi eljárás volt folyamatban zsarolás miatt Csukay ellen. Csukay rágalmozási panaszát két hónappal ezelőtt tárgyalta a büntető-járásbíró s Ditrich felmentette, a két követítőt pedig 50-50 korona pénzbüntetésre ítélte. A felek felelőssége folytán most került ez az ügy a törvényszék felelősségi tanácsa elé, mely a járásbíró ítéletét Ditrich felmentésére nézve helybenhagyta, Füredi és Danzigra nézve azonban megsemmisítette az ítéletet s őket szintén felmentette oly indoklással, hogy a Csukay elleni vádak nem voltak alaptalanul vagy könnyelműen emelve, hanem való tényeket tartalmaztak, már pedig való tények feljelentése nem büntethető. A tárgyaláson az is megállapított, hogy a zsarolási ügyben kelt elsőfokú ítélet azon indoklását, mintha Csukay közérdektől vezéreltetve hadakozott volna a zálogházak ellen, a táblai ítélet mellőzte, amennyiben jogerősen kimondta, hogy Csukay azoktól kért és kapott pénzt, akiket fildőzött, ez nála a közérdekből való eljárást teljesen kizárja. A törvényszék másodfokban hozott felmentő ítélete jogerős.

§ Nyilatkozat. Felkértek bennünket a következő sorok közlésére: A lapokban „Egy affér kritikája” címűen egy törvényszéki közlemény jelent meg, amely számot ad egy sajtópöröm elsőfokú ítéletéről. Röviden csak a következőket tartom szükségesnek megállapítani: Nem felel meg sem a tényeknek, sem az ítélet megokolásában erről szó sem esik, mintha én kritikusi tollamat terrorizálásra valaha is felhasználtam volna, aminthogy az sem áll, hogy zsaroló célzattal családom egyik-másik tagjának szerződését kieszközöltem, vagy ki akartam volna eszközölni az ez évi június hó 5-én történt operai incidens alkalmából. Hiszen ezt már csak azért sem tehettem volna, mert édesatyám negyedszázadja tartozik az Operaház kötelékébe, amelynek nagyideje

véglegesített tagja. Nővérem pedig több évre szerződésileg lekötött tagja az Operának és ezen szerződés létrejötte kerek másfél évvel előzi meg, az emlékezetes affért. Kiváló tisztelettel Bendiner Nándor.

A megfelelő karácsonyi ajándék beszerzése bizony nagy gondnal és fáradsággal jár. Ezen könnyen tudhatunk, ha a Pannonia-nyár karácsonyi vásárját felkeressük. Ott található

nagyon olcsó karácsonyi ajándékokat

és pedig: művészies kivitelben domborművű faldíszeket, híres mesterek reproduktióit,

házi kápolnákat 2 koronától feljebb.

domborművű szentképeket egy koronától feljebb.

Ne mulassza el senki ezt a ritka alkalmat, a hol olcsó pénzért szép ajándékokat vásárolhat

Pannonia

műipari cikkek gyára, V. ker., Honvéd-utca 14. szám, Alkotmány-utca sarok.

KÖZGAZDASÁG.

A banktisztviselők drágasági pótléka. Nehezek, nagyon nehezek a megélhetési viszonyok és az egyre fokozódó drágaság közepette még nehezebbé válnak. A kis fizetésű hivatalnok alig tud megélni belőle. És e mellett a tisztviselő-osztály kétszeresen érzi a drágaság nyomását, mert az előléptetési viszonyok is rosszak. Ez okból a banktisztviselők körében már régóta folyik a küzdelem a drágasági pótlékért, melyet már a székesfőváros is megadott tisztviselőinek fizetésük 8-20 százaléka arányában. Ugy látszik, hogy a bankok is követni akarják a székesfőváros tanácsának a példáját, mert mint értesülünk, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank Igazgatósága Lánczy Leó elnökgazgató kezdeményezésére megadta tisztviselőinek a drágasági pótlékot egy esztendőre, fizetésük tíz százaléka erejéig. Kívánatos volna, hogy a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank szép példáját követné a többi pénzintézetek is és így módon segítenék nagyszámu tisztviselőket, akik körében Lánczy Leó nemes altruizmusra valló kezdeményezése igen nagy örömet keltett.

Gyufamonopólium? Sok szó esett már arról, hogy a foszfortilalom behozatalával egyidejűleg vegye be a magyar kormány a gyufagyártást és kereskedelmet is az állami monopóliumok közé. A kérdés meglehetősen határozatlan formában forgott a nyilvánosság előtt. Most kerülő uton kaptunk róla új hírt. Bécsben ugyanis a kereskedelmi minisztérium vezetőjének, Mataja osztályfőnöknek elnöklése mellett a munkásügyi bizottság tegnap tanácskozott a fehér foszforok a gyufagyárakban való feldolgozásának tilalmáról. Ezen az értekezleten jelentést tettek a magyar kormányval folytatott tárgyalásokról, valamint arról is, hogy a foszfortilalmat esetleg egyoldalúan csak Ausztriában fog-

ják kersztülvihetni. Dr. Kolischer a gyufamonopólium létesítése érdekében terjesztett elő javaslatot. A tanácskozáson annak a nézetnek is adtak kifejezést, hogy az osztrák kormány egészen függetlenül a magyar kormánytól, járjon el a foszfortilalom behozatalának kérdésében. Beer képviselő felszólalásában azt javasolta, hogy az osztrák pénzügyminisztérium a dohányárudák engedélyezésénél kösse ki, hogy fehér foszfort tartalmazó gyufákat nem szabad eladni. Ebből a hiradásból az tetszik ki, hogy a magyar kormány mégis csak nehézségeket gördített a tervezett megváltás, kártalanítás vagy monopólium elé s így egyelőre nem kell félni a foszfortilalom kimondásától.

Az adóreform és a gazdák. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület már régebben felterjesztett intézett a képviselőházhoz, amelyben részletesen megjelölte azokat az alapelveket, amik szerint az új adójavaslatok a mezőgazdaság érdekében módosítandók. A képviselőház pénzügyi bizottsága az O. M. G. E. óhajait a javaslatok tárgyalása alkalmával tanulmányozta részben figyelembe vette, különösen a földadó kataszter kiigazításáról és a földadó százaléknak megállapításáról szóló javaslatoknál tett a bizottság számos változtatást, amelyek különösen alkalmasak arra, hogy a javaslatok iránt táplált aggodalmak jelentékeny mértékben enyhüljenek. Az Országos Gazdasági Egyesület legutóbbi választmányi ülésén elismeréssel vett erről tudomást, megköszönték tartotta azonban, hogy egyes, még le nem tárgyalt törvényjavaslatokra vonatkozó óhajait a pénzügyi bizottsággal közölje. Az egyesület a kívánásokat a bizottság tagjaihoz intézett terjedelmes előterjesztésben foglalta össze, amelyet ma küldött meg a pénzügyi bizottság tagjainak.

Fizetéseképtelenségek. Királyhelmecről írják: Grünwald Adolf és Grünwald Manó gézsényi földbirtokosok a napokban fizetéseképtelenséget jelentettek. Passzíváik 300.000 koronát, aktíváik 180.000 koronát tesznek ki. A fizetéseképtelenséget a földárak hanyatlása idézte elő. Grünwaldék ugyanis parcellázásra vásároltak ingatlant s miután nem tudtak tudni az ingatlanon, kénytelenek voltak fizetéseképtelenséget jelenteni. Ez a fizetéseképtelenség nagy nyugtalanságot keltett, mert ott több inzulvenziától tartanak. Ugyanis ezen a vidéken roppant kifejlődött a parcellázási mánia, most pedig az amerikai rossz munkaviszonyok folytán a parasztok kevés pénzt küldenek haza s így a vásárolt ingatlanokon a spekulánsok nem tudnak tudni. — A bécsi hitelezői védegyelet a következő fizetéseképtelenségeket közli: Schindler József kereskedő, Újvidék; — Friedmann Mór és fia ruhakereskedő, Zimony; Schwarcz Izsák kereskedő, Homonna.

A Magyar Földbérő R.-T. feloszlása. A Magyar Földbérő R.-T. december 30-ára rendkívüli közgyűlést hívott össze, amelyen kimondják a társaság feloszlását. A társaságot 1905-ben alakította 500.000 korona alaptőkével a Magyar Telepítő és Parcellázó Bank R.-T. és még a múlt évben is 51.960 korona nyereséget mutatott ki és 8%-os osztalékot fizetett. Igazgatósága: Bárdy dr. Madarassy Beck Gyula, dr. Éber Antal (vezérigazgató). Felügyelő-bizottság: Pál József elnök, Gelley Antal, Székács István.

Az osztályosorsjáték mai húzásán a következő nagyobb nyereményeket sorsolták ki:

70.000 koronát nyert: 121828.
25.000 koronát nyert: 66617.
15.000 koronát nyert: 4406.
3000 koronát nyertek: 79458 91513.
2000 koronát nyertek: 81317 99380 101090.
1000 koronát nyertek: 19312 28165 52532 5992.
500 koronát nyertek: 29297 43423 59651 63524 94351 94795 150453 107363 110863 123980.

A többi kihúzott számok 300 és 90 koronát nyertek.

A mai húzás 25.000 koronás főnyereményét 66.617. számú sorsjegyre 1/3 részben Gaedicke bankház (Kossuth Lajos-utca 11.) szerencsés vevői nyerték.

Gelléri Mór felolvasása. A magántisztviselők Otthonában december 17-én, csütörtökön este fél 8 órakor Gelléri Mór kir. tan., az Országos Iparegyesület igazgatója Ujabbkori munkásjóléti intézmények című felolvasást tart, amelyre az egyesület vendégeket szívesen lát.

A newyorki tőzsde. Newyork állam kormányzója bankárokból, kereskedőkből és gazdasági szakértőkből álló bizottságot nevezett ki, hogy a newyorki tőzsde üzletmenetét figyeljék meg abból a szempontból, mely változtatásokat szükséges tenni az értékpapirokban és árukban való spekulációkra vonatkozó törvényes rendelkezésekben, hogy törvénytelen tranzakciók megakadályoztatásának és törvénytörő üzlet védelemben részesüljön.

Szeged város vagyona. A városoknak nyújtandó nagyobb kedvezményes államkölcsön iránt Szeged városa akciózt indított. Ennek vizshangjakép gróf Andrassy Gyula belügyminiszter leirt a polgármesterhez és adatokat kért tőle a város vagyonára és az alkalmazottak illetményeire vonatkozólag. A részletes kimutatást most küldték fel. Eszerint a város jövedelmező vagyona, a követelésekkel együtt 32,938.837 korona 23 fillér. A nem jövedelmező vagyona 30,659,400 korona 61 fillér, összesen tehát 62,260,081 korona 49 fillér. A város tartozása a szenvedő hátralékkal együtt 16,976.166 korona 58 fillér. Ezek szerint a város tiszta vagyona 46,622,071 korona 26 fillér.

Új vasut. A karánsebes—hátszegi vasut karánsebes—banresti részét november hónapban átadták a forgalomnak és e hó 18-án tartják meg a banrest—hátszegi rész közgazgatási bejárását és ennek eredményéhez képest valószínűleg egyidejűleg a forgalmat is megnyitják.

A kiállítási központ ülése. Az Országos Magyar Kiállítási Központ tegnap ülést tartott, amelyen Zsolnay Miklós hangoztatta, hogy az 1910. évben Brüsszelben rendezendő viláikiállításon való részvételünket minél hamarabb el kellene határozni, mert a többi kulturállamok már igen erősen és komolyan készülődnek a kiállításon való részvételre. A bizottság azt határozta, hogy a kormányt rövid uton megkérdezi, hogy a kiállításon való részvételünket kiváratatosnak tartja-e, hogy a bizottság ez irányu határozatát minél előbb meghozhassa, mert ha az előkészületekre elegendő idő nem lesz, képviseltestésünk nem lehet teljes és tökéletes. A vidéki kiállítások szabályozására vonatkozólag hosszabb vita után a bizottság azt határozta, hogy ugy az iparosok, mint a mezőgazdák érdekeit szem előtt tartva, egy az összes vidéki kiállításokra érvényesíthető mintaszabályzatot és minta-zsűriszabályzatot állapít meg és ennek szövegezésével az elnökséget bízta meg. Végül Gelléri Mór főtitkár jelentést tett a legközelebbi két esztendőre tervezett kiállításokról és bemutatta a gyári iparosok szövetségének állásfoglalását a szerajevói kiállítás ügyében, melyhez a munkabizottság is hozzájárult.

„ALTVATER“
GESSELER
BUDAPEST.

VIZÁLLAS.

m é t e r		m é t e r	
decz. 14. decz. 15.		decz. 14. decz. 15.	
Inn	Phárding 0.17 0.13	M. Szjgel	0.54 0.16
Duna	Passau 0.89 0.88	Tokabáza	0.68 0.56
	Lins 1.76 1.71	V. Namény	0.75 1.12
	Bács 1.75 1.75	Tokai	0.88 0.16
	Pozsony 0.02 0.02	Tiszafüred	1.10 0.98
	Komárom 0.67 0.74	Szolnok	1.21 1.14
	Budapest 0.18 0.14	Csongrád	1.95 1.97
	Paks 0.78 0.80	Szeged	1.59 1.60
	Mohács 0.10 0.03	T. Becse	1.51 1.45
	Gombos 0.58 0.57	Titel	0.11 0.22
	Ujvidék 0.22 0.23	Ódava	0.70 0.20
	Pancsova 0.46 0.52	Tapoly	0.40 0.80
	Orsova 0.46 0.38	Podroz	0.57 1.72
Horva	Morvajalu 0.28 0.28	Sajó	1.18 1.20
Vág	Zalona 0.10 0.18	Hernád	0.24 0.82
	Trenesén 0.02 0.01	Margitta	0.12 0.01
	Szered 0.82 0.78	R. Ujfalu	0.21 0.01
Bába	Szt-Gottlárd 0.60 0.60	Kőrös	0.01 0.30
	Sárvár 0.15 0.16	N. Váradi	0.12 0.14
	Győr 0.91 0.88	Relényes	0.52 0.48
Dráva	Vasas 0.90 0.88	Tonka	0.58 0.48
	Zákány 1.08 1.10	Gurahona	0.04 0.10
	Barcs 0.08 0.08	Borosjónó	0.04 0.30
Hura	Bécs 0.08 0.08	Bécs	0.07 0.22
Bzáva	M. Szerdah. 0.16 0.18	Gyoma	0.06 0.10
	Zágráb 1.15 0.78	Gy. Behórvár	0.06 0.10
	Eszék 1.50 1.00	Branyicska	0.01 0.01
	Mitrovicza 1.50 1.00	Soborsin	0.01 0.01
Szamos	Déás 0.30 0.38	Arad	1.48 1.40
	Szalmár 0.80 0.95	Makó	0.56 0.54
Áraszna	N.-Majtény 1.62 1.52	K. Kostély	0.74 0.80
Latorca	Munkács 0.50 0.80	Kiszató	1.00 0.70
Laboroz	Homonna 0.25 0.35	Temesvár	0.86 0.40
Ung	Pereseny 0.65 0.50	Becserek	0.50 0.20

Felelős szerkesztő:
PURJESZ LAJOS.
Kiadótulajdonos:
A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság.
Igazgató: **ERDŐS ARMAND.**

Angol, francia és amerikai rendszerű KÉSZPÉNZÉRT félárban:
Ruháskodhatik minden ember finom és elegánsan az ország- és alsórangú társaságban is. **Zelinger Samu** üzletében.

Nyilt-tér
E rovatban közzétettéért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.)

Dr. KALLAY ZOLTÁN
jogi szemináriuma
Budapest, IV., Magyar-utca 3. sz.
Kiváló sikerrel s alaposan készít elő az alapvizsgáktól az ügyvédi vizsgáig bármely jogi vizsgára.
Nem tévesztendő össze hasonló intézetekkel!

TÖZSDÉK.
A BUDAPESTI ÁRU- ES ÉRTÉKTÖZSDE
Gabonatözsde.
Budapest, deczember 15.

A készáru piacra lanya volt ma az irányzat. Csekély kínálattal szemben a malmok tartózkodók voltak, csak nagyon keveset vásároltak és tegnapi árakat sem voltak hajlandók fizetni. Mivel az eladók sem nagyon erőltették a dolgot, korlátolt maradt a forgalom, melynek folyamán mindössze alig 5000 métermázsas buza kelt el, a tegnapiaknál husz fillérrel olcsóbb áron. A legdrágább eladási ár 26.25 korona volt 80 kilós tiszavidéki buzáért, a legolcsóbb pedig 23.70 korona 73 kilós boszniai buzáért. Egyéb gabonaneműk közül rozs 20—30 fillérrel, árpa 20 fillérrel olcsóbb, zab lanya, tengeri változatlan. Forgalomba csupán egy 1000 métermázsás tétel rozs került 20.10 koronás áron. A határidőpiacra a mai üzlet alacsonyabb tengerentúli jegyzésekre lanyhán és a tegnapi zárlatnál jóval alacsonyabb jegyzésekkel indult meg. A forgalom folyamán, amely ma rendkívül nagy arányokat öltött, nagyon izgatott volt a hangulat, az irányzat ugyszólván minden perczen változott és eszerint az árfolyamok is folyvást fluktuáltak. A tegnapi zárlathoz viszonyítva, végeredményképpen ma az áprilisi buza harminczhat fillérrel, az októberi buza huszonhat fillérrel, az áprilisi rozs negyvennégy fillérrel, az októberi rozs huszonnégy, az áprilisi zab tizenégy fillérrel, a májusi tengeri tizenhat fillérrel csökkent.

A készáru jegyzése a mai tözsdén a következő volt:

	kilós	Ár 100 kg.	kilós	Ár 100 kg.
Buza				
Tiszavidéki uj	75	—	79	25.60—26.00
"	76	25.05—25.45	80	25.65—26.15
"	77	25.25—25.65	81	26.00—26.20
"	78	25.45—26.80	82	—
Fejérmegyei uj	75	—	79	25.30—25.70
"	76	24.85—25.15	80	25.45—25.80
"	77	25.05—25.40	81	—
"	78	25.25—25.45	82	—
Pestvidéki uj	74	—	78	25.25—25.55
"	75	—	79	25.40—25.80
"	76	24.85—25.25	80	25.65—25.90
"	77	25.15—25.45	81	—
Bánsági uj	74	—	78	25.20—25.65
"	75	—	79	25.55—25.85
"	76	25.60—25.80	80	25.60—26.00
"	77	25.20—25.55	81	25.85—26.15
Bácskai uj	74	—	78	25.35—26.00
"	75	—	79	25.50—26.00
"	76	25.05—25.45	80	25.75—26.05
"	77	25.25—25.65	81	—
Rozs I.-rendű uj	—	—	—	20.40—20.60
középmínőségű uj	—	—	—	20.10—20.30
Árpa takarmány I.-rendű	—	—	—	16.25—16.45
II.-rendű	—	—	—	15.45—16.15
Köles	—	—	—	13.75—14.00
Zab I.-rendű	—	—	—	17.45—17.75
II.-rendű	—	—	—	17.05—17.40
Tengeri belföldi uj	—	—	—	13.90—14.50
Repce: Káposztarepcze	—	—	—	—

A készáru piacra ellett:
Buza. Tiszavidéki: 100 mm. 80 kg. 26.25 korona, 100 mm. 79.5 kg. 26.— korona, 100 mm. 79.-kg. 25.80 korona, 100 mm. 78.5 kg. 26.20 korona, 100 mm. 78.5 kg. 25.90 korona.
Pestvidéki: 100 mm. 79 kg. 25.90 korona, 100 mm. 77 kg. 25.80 korona, 200 mm. 77 kg. 25.10 korona, 150 mm. 76.2 kg. 25.05 korona, 150 mm. 76.2 kg. 25.05 korona, 150 mm. 77 kg. 25.25 korona.

A rendszerem abból áll, hogy angol és francia gyári raktárakban vásárolt 8—6 méteres legújabb divatu mintu gyapjuszövetekből mérték szerint készítok: finom öltönyt — — — — — 21 frtért nagyon finom prima öltönyt — 26

Szerémségi: 850 mm. 79 kg. 25.70 korona, 150 mm. 78.3 kg. 25.— korona.
Boszniai: 100 mm. 73 kg. 23.70 korona.
Rozs: 1000 mm. 20.10 korona, kp., par.
Az árak 100 kg.-kint koronákban értendők.
A határidőpiacra kötetett:

Délitözsde:

Előfordult kötések (50 kg.-kint):
Buza 1909 áprilisra 12.62, 12.63, 12.50.
Buza 1909 októberre 11.06, 11.07, 10.97.
Rozs 1909 áprilisra 10.41, 10.30.
Rozs 1909 októberre 9.47, 9.38.
Zab 1909 áprilisra 8.67, 8.63, 8.65.
Tengeri 1909 májusra 7.41, 7.42, 7.34.

1 óra 30 perczkor zárulnak:

1909. áprilisi buza	12.50—12.51
1909. októberi buza	10.97—10.98
1909. áprilisi rozs	10.26—10.27
1909. októberi rozs	9.38—9.39
1909. áprilisi zab	8.64—8.65
1909. májusi tengeri	7.35—7.36

Budapesti gabonaforgalom.
1908. deczember 13-16 | deczember 14-16.

	Erkezett:	Elszállított:
Buza	27150	—
Rozs	2340	100
Árpa	3431	—
Zab	3870	—
Tengeri	1830	258
Liszt	—	11535
Korpa	—	2227

Értéktözsde.
A nemzetközi értékek piacán, a helyi piacon is, ma gyöngé volt az üzlet. Bár a gyöngébb irányzatra semmi különösebb ok nem volt, az árfolyamok mégis tartottak voltak s a gyöngé irányzat mellett a vezető értékek árfolyamai egy koronával lemorzsolódtak. Nagyobb árfolyamesökenést csak a Déli vasut részvényei szenvedtek, amelyek bécsi eladásokra 101.50 koronára estek. A helyi piacon a Magyar kereskedelmi részvény, az Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár, az Adria részvény és a Budapesti városi vasut részvényben fordult elő kötés némileg javult árak mellett. A járadékpiac ma szintén gyöngébb volt s a Koronajáradék kötvény 91.30 koronával zárult.

Forgalomba került a mai nap folyamán: Osztrák hitel 623.—623.50—621.—621.50 koronával, Magyar hitel 722.75—720.—721.— kor. Államvasut 672.—670.50 kor. Leszámitolóbank 480.—482.50—477.50 kor. Rima 519.25—520.50—519.— kor. Városi villamos vasut 264.75—264.— kor. Közuti 581.50—583.—581.— kor. Magyar koronajáradék 91.35—91.25 kor. Hazai bank 279.50—279.— kor. Drasche 437.— koronán.

Előtözsde.
Előtözsde gyöngült.
Kötetett: Osztrák hitelrészvény 623.50—621.—, Magyar hitelrészvény 722.75—720.75, Osztrák-magyar államvasut 672.—670.50, Déli vasut 104.50, Rimamurányi vasut 520.50—519.25, Magy. leszámitoló bank 482.50—479.50, Közuti vaspálya 583.—581.50, Városi villamos vasut 264.75—264.25, Hazai bank 279.50—279.—.

Déli tözsde.
Déli tözsde gyöngé.
Kötetett: Osztrák hitelrészvény 621.50—621.—, Magyar hitelrészvény 721.25—720.75, Déli vasut 102.50—101.50, Osztrák-magyar államvasut 670, Rimamurányi vasut 520.—519.—, Magyar leszámitolóbank 478.—477.—, Közuti vaspálya 582.—581.—, Városi villamos vasut 264.75—264.—, Magyar koronajáradék 91.20—91.30, Hazai bank 278.—277.50.

Forgalomba került továbbá: Kereskedelmi r.-t. 560.—, Egyesüt fővárosi takarékpénztár 2125, Adria tengerhajózási r. t. 468.—470.—.
A prémiumüzletben díjbiztosításokért fizettek: Osztrák hitelrészvényért holnapra 4.—5.— K, 8 napra 8.—10.— K, 1908. deczember hó végeig 20.—22.— K.

Utőtözsde.
Az utőtözsdén a forgalom teljesen szűntelt, mert a spekuláció tartózkodott újabb üzletkötésektől.

Magyar-utca 3. sz. I. emelet.
Készítok Lajos-utca mellett

Magyar-utca 3. sz. I. emelet.
Készítok Lajos-utca mellett

BÉCSI GAZDASÁGI ÉRTÉKTŐZSDE.

Bécs, december 15. (Saját tudósítónktól.) A külföldi piacok általában lanyha irányzatot jelentettek és az enyhe időjárás is nyomasztó hatást gyakorolt az itteni irányzatra. A konzum szigorú tartózkodása miatt teljes üzlettelenség uralkodott, buza és rozs 10 fillért vesztett, tengeri 5-10, zab 5 fillérrel olcsóbban lett volna kapható. Árpában a kínát nagy árengedményeket követelt, amire az eladók nem voltak hajlandók és így nem fejlődött ki üzlet.

Jegyzetelt buza: új tiszavidéki 13.25-13.65 korona, marosi és bánáti 13.-13.30 kor., mosoni 12.45-12.85, korona, tótfelvidéki 12.35-12.90 korona, déli vasuti 12.50-12.95 korona, marcheldi 12.15-12.55 korona.

Rozs: tótfelvidéki 10.35-10.60 korona, csepeli 10.30-10.45 korona, pestmegyei 10.45-10.60 korona, déli vasuti 10.30-10.55 korona, tótfelvidéki magyar 10.30-10.55 kor., osztrák 10.15-10.40 korona.

Árpa: morvaországi 9.20-10.35 kor., marcheldi 8.50-9.10 korona, bécsvidéki 9.-9.30 korona, tótfelvidéki 8.10-9.80 korona, csepeli 7.80-8.40 korona, középduinai állomások 8.20-8.80 korona, déli vasuti 8.40-9.40 korona, északmagyarországi 7.60-9.10 korona, tiszavidéki 7.60-8.50 korona, sörrápa -.-.- korona, takarmányárpa -.-.- korona.

Magyar tengeri: régi 8.90-9.15, új 7.50-7.75 korona, cinquantin 10.15-10.30, új 9.-9.50 korona.

Magyar zab: minőség szerint 8.75-9.30 kor., közepes -.-.- kor., elsőrendű -.-.- kor., válogatott 9.30-9.70 korona, cseh-morvaországi és alsóausztriai 8.75-8.90 korona.

BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE.

Bécs, december 15. A bécsi konstantinápolyi jelentésekre a mai előtőzsde kezdetén folytatódott az ajánlás. Később azonban Alpisi bányarészvényekben eladásokat eszközöltek, mert az a hír terjedt el, hogy a vaskartel november hóról szóló kimutatása rosszabb vasüzletről számol be. Ezenfelül pedig a tőzsdét az a pétervári hír is elkedvetlenítette, hogy Oroszország a balkáni szláv államok részére kompenzációkat követel. A déli tőzsdén csöndesen folyt az üzlet s az árfolyamok csak kevésbé változtak, később helyi vásárlásokra mérsékelt javulás következett. Berlinből nyugodt irányzatot jelentettek.

II órákor zárulnak:

Osztrák hitelr. 621.25. Magyar hitelr. 721.-. Länderbank -.-., Államvasut 670.-.-.-. Elbavölgyi vasut -.-., Déli vasut 102.-.-.-. Alpisi bányatársulat 630.-. Rimamurányi 519.50. Májusi járadék 94.50, Magyar koronajár. 91.35. Orosz érték 97.30, Török sorsjegy 176.25, Német márka 117.30.

I órákor jegyeztek:

Osztrák hitel 621.-, Magyar hitel 721.50, Länderbank 423.50, Unio-bank 520.50, Államvasut 669.75, Anglo-bank -.-., Bankverein -.-., Déli vasut 102.-, Gőzhajó -.-., Alpisi bányarészvény 630.50, Májusi járadék 94.50, Magyar koronajáradék 91.35, Török sorsjegy 176.-, Német márka 117.30, Elbavölgyi vasut -.-., Rima-

murányi 519.50, Orosz járadék -.-., Keleti vasutak -.-., Skoda -.-., Magyar jelz. -.-., Kárpáti petroleum -.-.

Bécs, december 15. (Osztrák értékek zárulata) 4-2 százalékos papír-járadék 94.45, 4 százalékos osztrák arany járadék 114.65, 1860-as sorsjegy 150.50, Osztrák hitelsorsjegy 457.50, Angol osztrák bankrészvény 292.-, Bécsi Bankverein 504.25, Osztrák-magyar bank 1727. Déli vasut 101.60 Dunagőzhajózási társ. 912.- Dohány rész. 351.- Cs. k. arany (vert) 11.33 Német bankv. 117.20 Osztr. Lloyd 408.- 4.2 száz. ezüst. jár 94.40-97.50, Osztr. koronajáradék 94.60, 1864-es sorsjegy -.-., Osztrák hitelintézeti részvény 621.25, Union-Bank 519.50, Osztrák Länderbank 423.45, Osztrák-magyar államvasut 670.25, Elbavölgyi vasut 441.-, Alpisi részvény 630.25, 20 frankos 19.12, Londoni váltótár 239.77, Lipótkohó 415.-, Töröksorsjegy 175.65. Tartózkodó.

Bécs, december 15. (Magyar értékek zárulata.) 4 százalékos arany-járadék 109.70. Tiszai és szeg. kölc. sorsjegy 138.50, Magyar hitelbank részvény 720.50, Magyar leszámítoló és váltó részvény 476.-, Rimamurányi 519.60, Magyar cukoripar -.-., Adria hajózási részvénytársaság 368.-, Magyar koronajáradék 91.25, 4 százalékos magyar földteleherm. kötv. 92.45, Magyar nyer.-k. sorsjegy 182.-, Kassa-Oderbergi vasutészvény -.-., Magyar jelzálogbank 413.-, Magyar keresk. bank -.-.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDE.

Berlin, december 15. (Tőzsdejelentés.) Néhány nap óta az uralkodó üzleti csönd nyomása jegyben állott a tőzsdeforgalom. Ma a külföldi piacok sem nyújtottak ösztönzést és ezért az üzlettelenség élesen jutott kifejezésre, minek következtében a forgalom vontatott volt. Valamivel élénkebben mozgott hajózási részvények, állítólag a kivándorlási üzlet jobb kilátásaira. Amerikai vasutak, amelyek szintén elég ellentálló képeseknek bizonyultak, tegnapi newyorki tőzsde gyenge zárulata következtében hátrányosan befolyásoltak. Járadékok szilárdak. Villamosági részvények és bankok tartottak, ellenben bányarészvények gyöngén lemorzsolódtak. Utóbbiakból kivételt képeztek a deutsch-luxemburgi, melyek 1%-al olcsóbban indultak. Osztrák értékek Béccsel egybehangzóan gyöngülés felé hajlottak. Az üzlet későbbi menetében csak jelentéktelen árfolyamváltozások fordultak elő. Zárulati felé azonban a pénz kamatlábnak nyílt piacon való állandó emelkedése, valamint a magánleszámitolási kamatláb ujabbi emelkedése általános gyöngülést idézett elő, amit realizációk még tetőztek. A készpénzpiac ipari értékel csekély forgalom mellett tulajdonképpen engedékeny volt. Napi pénz 2 1/2%, magánleszámitolási kamatláb 3 1/2%.

Zárulati jegyzetelt: 4-2 százalékos papírjáradék -.-., 4 százalékos osztrák aranyjáradék 98.-, osztrák hitelrészvény 195.60, Déli vasut 18.30, orosz bankjegyek 214.50, 4 százalékos új orosz kölcson 75.60, Disconto Commandit 179.10, Dinamitruszt -.-., Harpeni 193.10, Unifikált török járadék 93.-, 4.2 százalékos ezüst-járadék -.-., 4 százalékos magyar aranyjáradék 92.70, Magyar koronajáradék 91.80, Osztrák-magyar államvasut 143.90, Bécsi váltótár 85.45, Olasz járadék -.-., Alt. villamosági Edison 218.50, Gelsenkircheni 188.80, Laurakohó 193.90. Nyugodt.

Frankfurt, (Zárulati) december 15. 4-2 százalékos papírjáradék -.-., 4 százalékos osztrák aranyjáradék 97.85, 4 százalékos magyar aranyjáradék 92.50, Osztrák hitelintézeti részvény 195.80, Osztrák-magyar államvasut 144.-, Északnyugati vasut -.-., Bustiehradi vasut -.-., Londoni váltótár 204.42, Bécsi Bankverein 128.20, Villamos részvény 138.-, 3 százalékos magy. aranykölcson -.-., 4.2 százalékos ezüstjáradék 91.95, Osztrák koronajáradék 97.90, Magyar koronajáradék 91.65, Osztrák-magyar bank 124.80, Déli vasut részvény 18.30, Elbavölgyi vasut -.-., Bécsi váltótár 852.16, Párisi váltótár 813.33, Unlon bankrészvény -.-., Alpisi bányarészvény -.-. Nyugodt.

Hamburg, (Zárulati) december 15. 4-2 százalékos ezüstjáradék 97.40, 1860. sorsjegy 153.50, Déli vasut 18.30, 4 százalékos aranyjáradék 97.40, Osztrák hitelrészvény 195.30, Osztrák-magyar államvasut

143.75, Olasz járadék 103.60, 4 százalékos Magyar aranyjáradék 91.65. Nyugodt.

London, december 15. Angol consol 83 1/16.

Páris, decz. 15. (Zárulati.) 3 százalékos Francia járadék 97.47, Osztr. aranyjáradék 96.50, Magyar aranyjáradék 93.50, 5 százalékos Bolgár kötelezvény 1896. évről 494.50, 3 százalékos Olasz járadék 104.15, Déli vasut elsőbbségi kötv. 285.-, 5 százalékos marokkói járadék 522.-, 4 százalékos 1890. Román kölcson 95.75, 4 százalékos Kons. amort. román járadék 89.-, 4 százalékos Amort. román járadék 1905. 92.25, 5 százalékos Orosz járadék 1906. 99.90, 5 száz. Orosz kincstári utalvány 1904. 513.-, 4 száz. Szerb járadék 1907. -.-., 4 százalékos spanyol járadék 96.87, 4 százalékos unifikált török jár. 92.95, Török sorsjegy 173.50, Török dohánvrészvény 377.-, Osztrák földhitelintézet 1100.-, Osztr. Länderbank 462.-, Magyar jelzálogbank 441.-, Banque de Paris -.-., Banque Ottomane -.-., Osztr. magyar Államvasut 726, Déli vasut -.-., Meridional vasut 672, Keleti vasutak -.-., Waggon Lits -.-., Hartmann gépgyár 519.-, Rio Tinto 18.60, Sucrerie d'Egypte 34.-, Tula 272.-, Thomson Houston -.-., Urikányi kőszén 153, Chartered 21.50, De Beers 277.50, East Rand 110.-, Jagersfontein 96.50, Transvaal Consols -.-., Transvaal Land Company 58.75, Váltó Amsterdamra (rövid) 208.31, Váltó német piacokra (rövid) 122.93, Váltó Bécsre (rövid) 104.81, Váltó Belgiumra (rövid) 1/80, Olasz aranyváltó (rövid) 1/4, Váltó Svájcra (röv.) 1/8, Csek Londonra 25.75, Magánkamatláb 2 1/8. Szilárd.

Koraszülött gyermekek

a SCOTT-féle Emulsió az elcsatnyulástól megment és rendes erőhöz és vidámsághoz segíti őket.

Égő szülők ezrei nézték elragadtatva gyermekük egészségségének rohamos javulását. Még akkor is, ha a gyermek a tejet visszautasítja, a SCOTT-féle Emulsiót szívesen fogadja és könnyen emészti meg.

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét - a halaszt - kérjük figyelmeztetni.

Egy eredeti üveg ára 2 K, 50 fillér. Kapható minden gyógyszertárban.

ÜZLETI TUDÓSÍTÁSOK.

Vásárcsarnok.

1908 december 15.

Allandó jó kereslet van az összes husifélékben (sertés, borjú) s vágott baromfiiban s noha az utóbbi cikknél a hozatalok elég bőségesek, jó árak érhetők el, miért is ezen áruk, nemkülönben vad felkúldését ajánlhatjuk. Burgonya és hagyma változatlanul szilárd. Almában a készletek még mindig nagyok s az árak sem javultak. Tojás bécsi jelentések révén némileg lanyhult.

Mai árak:

Husneműek: marhahus hátulja 112-140 K, eleje 80-82 K, vidéki borjú, bórben hosszan mérve, súlylevonás nélkül 114-120 K, helybeli borjúhus 132-140 K, sertéshus szalonnával 114-118 K, lehuzott sertés 120-122 K, szalonna friss 124-126 K, szalonna sózott 120-128 K, szalonna füstölt 132-136 K, olvasztani való 120-132 K, hárj 132-136 K, sertézsír 136-140 K, mind métermázsánként. Füstöltus (vidéki) 1.50-1.60 K, hazai sonka 1.80-2.- K, szalámi magyar 3.20-3.40 K, szalámi nyári 1.20-1.40 K kg.-kint.

Vad: őz 1.40-1.40 K, szarvas 76-80 K, dámvad 80-90 K, vaddisznó 80-1.0 K kg.-ként egészben, nyul nagy 2.80-3.- K, nyul süldő 1.80-2.- K.

SZÉN, koks, briket, antracit összes gazdasági ipari és házi célokra
Telefon: Detail 28-27, 75-28, Engros 164.

Radnay Károly
BUDAPEST, Váci-körut 78. szám.
Sürgönyosim: ANTRACIT BUDAPEST

fogoly 90.—1.— K. fázán 3.—3.20 K darabonkint. Fenyvesmadás kötegye 1.—1.20 K.

Baromifélék: Élő: rántani való csirke 1.20—1.80 K., sütni való 2.60—3.20 K., kacsá sovány 3.40—4.— K., kacsá hizott 4—5 K., lud, hizott 10—16 K., tyuk 3.20—3.40 K., pulyka 5—7 K. páronként. Vágott: szépen tisztított baromfi: hizott lud 1.—1.30 K., hizott ruca 1.20—1.30 K., hizott pulyka 1.—1.40 K., levestyuk 1.30—1.50 K., kg.-ként. Pulard 1.80—2.— K. darabonként.

Tejtermékek: tevaj (centrifugált) I. 2.20—3.40 K., II. 2.—2.10 K., főzővaj (köpült) 1.80—2.— K., tehénturó 10—20 K. Valódi erdélyi juhturót és munkásturót igen jutányosan szállíthatunk.

Zöldsgéfielék: burgonya (waggonáru) sárga 7.80—8.— K., rózsá 8.—8.40 K., fehér 5.40—6.— K., kiftl 12—16 K., sárgarépa 13—14 K., petrezselyem 13—14 K., vörshagyma makói 16—20 K., vörshagyma közönséges, hazai 10—14 K., fokhagyma 36—44 K., káposzta 6—7 K. 100 kg.-ként.

Gyümölcsfélék: Szőlő —.80—1.— K. kg.-ként. Alma: válogatott elsőrendű áru (aranyparmen, ranett, Jonathán, Törökbálint, batul stb. 40—60 K., másodrendű 20—40 K., harmadrendű apró áru 12—24 K. Körte elsőrendű 80.—100 K., másodrendű 40—60 K., dió I. 40—60 K., dió II. 30—40 K., 100 kg.-ként.

Vegyesárúk: Méz —.80—90 K. kg.-ként (A szövetkezet — mint az Országos Magyar Méheszeti Egyesület vezérképviselője — minden mézértékesítési ügyben is ad felvilágosítást.) Gomba szárított 24—38 K. 100 kg.-ként.

Tojás: házkai 130—134 K., erdélyi apróbb áru 124—126 K., meszes 110—116 K. eredeti ládánként (1440 drb.)

Budapesti szurómarhavásár.

Budapest, december 15. Felhajtott: 156 drb élő borju (közte 3 rugott), 1 drb leölt borju, — drb növendékmarha, — drb élő bárány, — drb leölt bárány.

Arjegyzések: Elsőrendű élő borjukért 88—96 fillér, kivételesen 100— fillér; középminőségű élő borjukért 80—86 fillér; leölt borjukért — fill.; silány és rugott borjukért 82— fillér, növendékmarháért — fillér, kilogrammonként, levonás nélkül. Elő bárányokért — korona, leölt bárányokért — korona páronként. Az irányzat lanyha volt, az árak 4—6 fillérrel gként csökkentek.

Bécsi sertésvásár.

St.-Marx, december 15. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A mai sertésvásárra 21,040 darabot jelentettek be, melyből a vásár kezdetéig felhajtott 9087 fiatal és 9804 hizott sertés.

Árak: elsőrendű 107—109 fillér, kivételesen — fillér; középnehéz 100—105; idős 96—102 fillér, könnyű 86—96 fillér; fiatal sertés 80—106 fillér, kivételesen 110 fillér kilogrammonként élő sulyban levonás nélkül.

Sertéskereskedelmi csarnok

Budapest—Kőbánya.

Budapest, december 15-én. (Hivatalos tudósítás Hizott sertésárak: Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogrammon felül)

fillér Közép (páronként 300—400 kilogramm terjedő sulyban) — fillér. Fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli sulyban) 116—120 fillér. Fiatal közép (páronként 251—320 kilogramm terjedő sulyban) 120—121 fillér. Könnyű (páronként 250 kgr-ig) 120—121 fillér. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 kilogrammon fölül sulyban) — fillérig, közép (páronként 240—280 kilogramm sulyban) 119—121 fillérig. Könnyű (páronként 240 kgr.) 119—121 fillérig.

Sertesletszám 1908. évi december 13. napján volt készlet 23238 drb., 1908. december hó 14-én felhajtott 170 darab, 1908. december 14-én elszállított 304 darab, 1908. december 15. napjára maradt készletben 23204 drb. A hizott sertésüzlet irányzata: csendes.

Sertéskonsumvásár.

Budapest, decz. 15. (Hiv. tud.) Előző napról maradt 2978 darab sertés, 213 darab süldő, 14 darab malacz. Pótfelhajtás — drb sertés, — drb süldő — malacz. Mai napi felhajtás 1126 darab sertés, 79 darab süldő, — darab malacz. Összesen 4104 darab sertés, 292 darab süldő, 14 darab malacz. Eladatlanul visszamaradt 2048 drb sertés, 277 darab süldő, 14 drb malacz. Mai árak: Zsirsertés öreg elsőrendű 350 kg.-on felül ételsulyban 83—92 fillér, ételsulylevonással — fillér. II. rendű 280 kg.-fól 503 kgr.-ig, 84—90 fillér, ételsulylevonással — fillér, fiatal nehéz, 300 kg.-on felül — fillérig, ételsulylevonással 102—110 fillérig;

fiatal közép 220 kg.-tól 300 kg.-ig — fillér, ételsulylevonással 100—107 fillérig, könnyű 220 kg.-ig — fillér, ételsulylevonással 104—110 fillér. Hussertés, nehéz 300 kilogrammon felül — fill.-ig, könnyű 140—300 kgr.-ig — fillérig, ételsulylevonással — fillér Belföldi süldő — fillérig, külföldi süldő 104— fillérig. Malacz — fillérig. Arak minden levonás nélkül kilogrammonként, ételsulyban értendő. A vásár irányzata lanyha. Az árak 2—5 fillérrel hanyatlottak.

Kivonat a hivatalos lapból.

— December 15. —

Kinevezések. A földmivélségi miniszter dr. Lengyel Géza budapesti tudományegyetemi növény-tani intézeti tanársegédét vetőmagvizsgáló állomás-asszisztenssé, Keneszi Akos, Prack László és Horváth Béla gazdaszoktat, a gazdasági akadémiák létszámába, ideiglenes minőségű gazdasági gyakornokokká; az igazságügyminiszter Kraner Viktor kolozsvári törvényszéki joggyakornokot a kolozsvári törvényszékhez jegyzővé, Bozsán Emili módosi járásbírósi díjnokot a szolnoki törvényszékhez irnokká; a pénzügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök Schaller Ferencz díjtalan pénzügyi számgyakornokot ideiglenes minőségű segélydíjas pénzügyi számgyakornokká. Csusz Károly brassói lakost pedig ideiglenes minőségű díjtalan pénzügyi számgyakornokká a brassói pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőszékhöz; a budapesti-vidéki pénzügyigazgatóság Gudricza Mihály kecskeméti díjtalan adóhivatali gyakornokot a kecskeméti adóhivatalhoz, Osztóics Miklós budapesti IV. ker. állampénztári díjtalan adóhivatali gyakornokot a budapesti IV. ker. állampénztárhoz, Gyovai Sándor kiskőrösi adóhivatali díjnokot a kiskunhalasi adóhivatalhoz, ifj. Kándl János kiskunhalasi adóhivatali díjnokot a ráczkevei adóhivatalhoz segélydíjas adóhivatali gyakornokokká ideiglenes minőségben; a beregszászi törvényszék elnöke Baráth Lajos beregszászi törvényszéki napibéres szolgát a munkácsi járásbírószághoz rendes hivatalsszolgáivá nevezte ki.

Áthelyezések! Az igazságügyminiszter dr. Thury Endre debreczeni kir. ügyész a nagyvárad kir. ügyészszékhöz, Keblusek Miklós vágbesztercei kir. járásbírósi végrehajtót az illavai kir. járásbírószághoz; a budapesti kir. főügyész Schisser József budapesti irnokot a budapesti kir. főügyészszékhöz ugyanebben a minőségben; a marosvásárhelyi kir.

Table with columns for Buza (wheat), Egyéb gabonanelemek (other grain elements), Burgonya (potatoes), and Faj (varieties). It lists prices for different types and grades of grain in various units.

Table with columns for Allamadosság közközlésnök (public debt), Záloglevelek, Elsőbbségek (priority claims), Takarékpénztárak (savings banks), Biztosító társaságok (insurance companies), Gőzmalomok (steam mills), and Különféle vállalatok (various enterprises). It lists financial data and prices for these categories.

Table with columns for Bankok részvényei (bank shares), Sorsjegyek (lottery tickets), and Pénznekem és váltók (money and exchange). It lists prices for various financial instruments and currencies.

főgyész Pál János kézdívasárhelyi kir. törvényszéki fogházort a brassói és Zólyomi Márton brassói kir. törvényszéki fogházort a kézdívasárhelyi kir. törvényszéki fogházhoz helyezte át.

IDŐJÁRÁS.

A meteorologiai központi intézet távirati jelentése 1908. december 15-én reggel 7 órakor.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete:

Mazánkban nagyjából borus, ködös idő uralkodott, de lecsapódás alig fordult elő. A hőmérséklet többnyire lényegtelenül változott; maximuma Cirkvenicán 11C°, minimuma Rajeczfürdőn -16C°.

Prognózis a következő 24 órára:

Lényegtelen hőváltozás és elvélve inkább csak nyugaton némi csapadék várható.

Table with columns: Allomás, Legnagyobb hó +, A. hőmérséklet Celsius skálán, Szélirány és ereje, Főhőmérték, Csapadék mm., Hőmér. skála. Lists various locations like Szatmár, Ungvár, Kőszeg, etc.

EGYETERTÉS

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJOR MÁTYÁS

BUTOR RESZLETFIZETÉSRE RENDHÍVÓLI OLCSÓÁRON HÁRHATÓ. EGYETERTÉS-UTCA 17. (ANDRÁSSY-UTCA SARKÁN) BUDAPEST, VI. KER. EÖTVÖS-UTCA 17. (ANDRÁSSY-UTCA SARKÁN) KAPAL. ARJEGYZÉSEN INGYEN. TELEFON 822.

Restuool Giuseppe, mechanikus Rómában. a 35760, száma

«Kerék rugalmas küllőkkel»

című magyar szabadalom tulajdonosa szabadalmának gyakorlatbavétele céljából beíródi gyárosokkal össze-kötetést keres, szabadalmát esetleg el is adja, vagy gyártási engedélyt ad. Bővebb felvilágosítással szívesen szolgálnak:

Harsányi Jenő és dr. Messinger Károly hites szabadalmi ügyvivők. Budapest, V., Váci-körút 78.

Neustein Fülöp Székszorulás. (NEUSTEIN-féle ERZSÉBET-labdacsok.) E pilulák hasonló készítményeknél minden tekintetben többre becsülendők; mertek minden ártalmas anyagot, az ártalmas anyagok bajaitól legjobban eredményteljesen tisztítják, gyöngyöden hashajtók, vértisztítók; egy gyógyszer sem jobb a melléte oly ártalmatlan, mint a pilulák a

SZÉKSZORULÁS

legjobb bejegyzések forrása ellen. Csakrozott küllők miatt még gyermekek is szívesen veszik. Egy 15 pilulát tartalmazó doboz 30 fillér, egy tükör, mely 8 doboz, tehát 120 pilulát tartalmaz, csak 2 kor. 245 kor. előleges befizetés mellett egy tükörös doboz 82.24

Óvás! Utánzásától különösen óvakodjunk! Kérünk hálaosztatón NEUSTEIN Fülöp hashajtó-labdacsok. Valódi csak, ha minden doboz törvényileg bejegyzett védjeggyel, két piros-tekőse nyomtatásban „Szent Lipót” és „Neustein Fülöp gyógyszerész” aláírással van ellátva. A kereskedelmi törvényektilog védelmet csomagjaink aláírásunkkal vannak ellátva. NEUSTEIN FÜLÖP „Szent Lipót”-hoz csatolt gyógyszerára, Bécs, I., Plankong. 6. Kapható: Budapestben, Török J. gyógyszer-tára, Király-utca 12, és Andrassy-ut 26.

Benzin-, nyersolaj- és szivógáz-motorok

A legjobb gépek. A legolcsóbb üzem. Kedvező fizetési feltételek.

Tessék árjegyzéket kőrní, ingyen küldjék.

Dobry Ant. motor- és gépgyárának magyarországi egyedárútitó:

Szabó Emil és Társa. Budapest, Ferencz József-tér 6. szám. (Gresham-pilota.)

Teljes közlőműberendezések valamint egyes alkatrészek. Gyűrűskeszél valamint Sellar-rendszerben.

IPAR- és MEZEI VASUTAK

m. p. sínek, kocsik, váltók, fordítók, foglvasalkatrészek stb.

Motorok és lokomobilok

Benzin, gáz- és gőzüzemre. Garancia mellett felszerelve.

Malmi és téglagyári cikkek

valamint szerszámok, szerszámgépek, vas- és gép-szaktmabeli cikkek hasznáit és új állapotban kiválóan előnyösen beszerezhetők

Schlesinger Alajos-nál

Budapest, V., Váci-körút 30. szám.

MEGHÍVÓ

„Fővárosi Kölesönös Segélyegylet m. sz.”-nek 1908. december hó 31-én, csütörtök délután 5 órakor a szövetekezeti helyiségében (VI., Teréz-körút 3. szám alatt) tartandó

tizennegyedik évi rendes közgyűlésére.

Napirend: 1. Az igazgatóság jelentése a lefolyt üzletévről és a zárszámadások előterjesztése. 2. A felügyelő bizottság jelentése és határozat a telmentvény megadására tárgyában. 3. A felügyelő-bizottság 3 rendes és 3 póttagjának választása. 4. A felügyelőbizottság és választmány díjazásának megállapítása. 5. A közgyűlést öt nappal megelőzőleg az igazgatósághoz - legalább 10 tag aláírásával - netán beadóitindítványok tárgyalása. Budapest, 1908. december havában. Az igazgatóság. Igazgató: A tagsági igazolványok, melyek a közgyűlésen való részvételhez és a szavazati jog gyakorlásához okvetlen szükségesek, a törzs-beírókönyv vagy részjegy-nyugta letéte ellenében, három nappal a közgyűlés előtt, azaz december 28-ig a hivatalos órák alatt adatkak ki a szövetekezeti helyiségében - Mérieg-számia 1908. szeptember hó 30-án. Tartozik. Pénztárállomány: Pénztárkészlet és pénztárléteknél elhelyezve 23339 57, értékpapírállomány 11500.-, összesen 34839-57, kölcsönállomány 113851-21, leltár 500.-, veszteség, mint egyenleg 20289 96, összesen 369480-74. Követel. Részjegytőke és befizetések 165951.-, tartalékalapok: akarcébetétek47493-86, visszlezámitolt váltók 63525-34, átmeneti tételek 648-47, összesen 369480-74. Tag-állomány: Az üzletév kezdetén volt 15 tag 695 részjegy és 672 tag 2205 üzletrészszel. Belépett az üzletév folyamán 4 tag 6 részjegy és 23 tag 61 üzletrészszel. Összesen 219 tag 701 részjegy és 595 tag 2286 üzletrészszel. Evközben kilépett, elszámitolt és kifizettetett 33 tag 45 részjegy és 207 tag 1102 üzletrészszel. Maradt az üzletév végén 181 tag 656 részjegy és 388 tag 1164 üzletrészszel. - Veszteség- és nyereségszámia 1908. szeptember 30-án. Tartozik. stézeti házbér 2236.-, üzleti költségek, tiszti fizetések, lakberek és behajtási költségek 22424-16, felügyelőbizottság díjazása 1600.-, betét-amatok 914-43, visszlesz. kamat 10015-51, adó és illetekek 5459-78, választmányi és bírálati díjak 280.-, betétkamatadó 94-45, Leltár-leírás 874-84, összesen 44409-67. Követel. Kamatok 21902-09, díjak és kezelési költségek 2217-61, veszteség, mint egyenleg 20289 96, össz 44409-67. Ielt Budapestben, 1908. szeptember 30-án. Sándor s. k. pénztárnok, Brandl s. k. könyvelő. Az igazgatóság: Bretschneider s. k. igazgatósági tag, Katller s. k. alelnök, Faludi s. k. elnök, Binyal igazgatósági tag, Gittmann igazgatósági tag. Jelen mérleg-, veszteség és nyereségszámilat a 5-és segédkönyvek számláival összehasonlítván, azokkal mindenben teljesen megegyezőnek találtuk. A felügyelő-bizottság: Goldstein s. k., Vertheimer s. k., Tedeico s. k. fb, elnök, Kosa s. k.

HETI MŰSOR.

Table with columns: December, Nemzeti Színház, M. kir. Operaház, Vigaszínház, Ártály Színház, Magyar Színház, Orania, Varszínház. Lists dates and plays like 'Urhatnám polgár', 'Faust', 'A király', etc.

A Franklin-Társulat kiadásában legújabbán megjelent:

ELEMI FIZIKAI KISÉRLETEK GYŰJTEMÉNYE

Közli, számos fizikus közreműködésével

ABRAHAM HENRIK az «École normale supérieure» tanára, a «Société française de physique» főtákkára.

Fordította Sziájtó Miklós.

- I. rész: Műhelymunkálatok. Geometria és mechanika. Hidrosztatika. Termika. Akusztika. - Optika. - Elektromosság és mágnesség.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter támogatásával

Ára a két kötetnek 16 K.

Kapható: LAMPEL R. könyvkereskedése, (Wodianer F. és fia) részvény-társaságnál, Budapest, VI. ker., Andrassy-ut 21. sz és minden könyvkereskedésben.

KÜLÖNFÉLÉK.

Versek.

I.

Szívem az ajkamig szökik föl,
Ha néked irok levelet;
Szeretnék hideg, közömbös lenni
De nem tudok, de nem lehet.

Lelkem tele van izzó vágygyal,
Sugárzik arcom s homlokom,
S mint szívem, a betűk is égnek
A rózsaszínű papíron.

Szétépelem százszor s újra kezdem,
Szívemből izzóbb vágy fakad,
S magamba rogyok vágyva, égve:
Mert nem szabad, mert nem szabad.

II.

Vonatot várok. Járom a pertront.
Vonatok jönnek, vonatok mennek,
S arcukba nézek a sok gyütt-mentnek
S köztük didergve járom a pertront.

Vafakit várok, bár tudom hiába.
S tudom, hogy ő is koldusan, árván,
Virrasztva, vágyón, zokogva vár rám
Sikongva vár rám, bár tudja hiába.

Hát már ez így lesz? ... Sohasem lesz nászunk? ...
Karunk elfonnyad ölelés nélkül
Lázverte ajkunk sohasem egyesül
Csókos zenében? — Sohasem lesz nászunk? ...

Ujabb vonat jö kattogva, dübörgve.
Bús, könnyes arcát hiába lesem,
S a könny miként ha roncsolt testemen
Vágtatna tovább kaczagva, dübörgve.

Nagy Lajos.

(Roosevelt mint felolvasó.) Jövő évi márczius kilencedikén adja át Rooseveltnak a kormány gyeplőjét utódjának, Taftnak. Hogy ezután a történelmi esemény után mik a tervei az elnöknek, arról több ízben volt már szó e helyütt. Mindenekelőtt Afrikába megy oroszlánra vadászni, azután megjárja Egyiptomot, végre pedig átkel Európába. Ide azonban már nem szórakozni jön majd, hanem — mint az Outlook, Rooseveltnak immár hivatalos orgánuma tudja — felolvasásokat fog tartani az ó-világ néhány nagyobb városában. Oxfordban kezdi felolvasásait s Párisban folytatja. Az oxfordi egyetem hirdeti is már, hogy 1909-ik évi „Romanes lecturer”-je az Egyesült-Államoknak ez idő szerint való elnöke lesz. A Romanes-féle előadások intézményét George-James Romanes híres tudós alapította, aki 1894-ben halt meg. Egy-egy előadásért 625 koronát fizetnek a felolvasónak a Romanes-alapítványból. Látnivaló, hogy ezen a konferencián meg nem gazdagszik. De ha kevés az anyagi haszna ennek a vállalkozásnak, annál nagyobb a tisztesség, amely vele jár. A „Romanes lecturer”-t mindig a leghíresebb kortársak közül szemelik ki. Huxley, Halmant Hunt, Acton lord, Curzon lord, sir Oliver Dodge voltak ebben Rooseveltnél elődei. A Romanes-felolvasások szövegét az oxfordi egyetem kinyomatja és sok ezer példányban szétküldi a világ híresebb tudósainak. Hogy Oxfordban miről szándékozik beszélni, eddig nem árulta el, Párisban azonban Lafayette tábornok életéről és műveiről fog előadást tartani. A Sorbonne már fel is ajánlotta neki erre a célra a nagytermét.

(Gyógyítás álom közben.) Egyik protestáns templom lelkésze, Henry C. Rose azt írja egyik new-yorki lapban, hogy minden hibát, vétet és bünt meg lehet gyógyítani azáltal, ha az alvó ember ágya mellé ülünk és szuggeráljuk őt, vagyis akarát a mi elhatározásunk alá hajtjuk s véleményünket átültetjük az alvó ember agyába. „Mutass nekem száz gyermeket — írja a lelkész — s képes leszek közülük harminczötöt hibáinak elhagyására birni s megszerettetni vele mindazt, ami igazán üdvös és helyes, ha az ágya fejéhez ülök és a lelkére beszélek”. A gyermekeket könnyen lehet gyógyítani, de szuggerálni lehet a felnőtteket, ha állandóan, állhatatosan beszélünk a lelkükre. „Ismerek férjes asszonyokat — írja Rose — akik jobba tették férjük életét azáltal, hogy megvárták, míg elaludtak és az ágyuk mellé ültek. Egyik asszony, akinek férje iszákos, durva volt, így beszélt alvó férjéhez: Beszélni akarok neked, édes Henry. Ne ébredj fel, mivel kellemes dolgokat fogok neked mondani. Nem akarlak megsérteni, hiszen szeretlek és mindketten igen boldogok le-

szünk, ha reám hallgatsz.” „Holnap — suttogta tovább az asszony — midőn elvégezd a munkád, nem fogsz menni a szalonba s nem fogsz inni. Hazajössz szépen, ahol jó vacsorát fogsz találni és békés családi otthon. Az estét együtt fogjuk tölteni s én mondom neked sok bohókás, édes történetet, ugy, hogy nem fogsz máshová kíváncskozni.” Másnap megismételte az asszony kívánságát s harmadnap a férfi otthon töltötte az estét s lassanként annyira hozzászokott az otthonüléshez, hogy örökre bucsut mondott a szalonoknak. A tiszteletes ur szerint ki lehet gyógyítani az asszonyokat is ily módon a — részegségéből, vagy más hóbortból s boldog, békés otthonokká varázsolni a czivódás tanyáit.

(A czilinder alkonya.) A czilinder-kalap napjai már meg vannak számlálva. A divat leggyakorlottsabb tekintélyei már csak rövid jövőt jósolnak neki. Mióta Edvard angol király felvetette azt a forradalmi eszmét, hogy frakkhoz kerek keménykalapot is lehet venni, érvényét veszítette az a princípium, mely a korrekt uriemberek társaságából kirekesztette azt a szerencsétlen halandót, aki nem volt abban a helyzetben, hogy ünnepélyes érzések alkalmával magas kalapot helyezzen fejére. A czilinder küzdelme az életért még eltart rövid ideig, aminthogy Edvard király ismert divat-ötlete — a nyitvahagyott utolsó mellénygomb — sem egy nap alatt hódította meg a divat birodalmát. De a czilinder alkonya már holtbiztos s szinte sejtetni lehet előre azokat a háborukat, melyeket a kulturálmok czilinder-készítő gyárosaik érdekében fognak vezetni a gyarmatok színes emberei ellen, hogy az Európából száműzött ruhadarabnak közönséget biztosítsanak. Esztétikai szempontból bizony nem igen kell könyveket hullatni érte, de különben is elég hosszú ideig uralkodott. Csaknem oly régi, mint maga a burzsoázia. Első formája a francia forradalomban bukkant föl. 1790-től kezdve aztán mind sürűbben kezdik hordani, akárcsak előbb a parókát. A direktórium idején a piperkőczők körében az a szokás, hogy — nem fejüket fődik be vele, hanem a bottal együtt kézben tartják. A kézben a kalappal — ezzel a szokással a radikális demokraták szakítanak. Mint egy divatozó mesélte a „Journal des Debats”-ban, a girondisták pöre alkalmával a vádlottak fedetlen fővel ültek a vádlottak padján, a hallgatóság azonban föltett kalappal kísérte a pör kimenetelét. A restauráció korában oly gyakori a czilinder, hogy már a tanulóifjúság is hordja. Ekkor már elveszti forradalmi jellegét s amint az 1848-iki forradalomban a proletáriátus is szerephez jut, a czilinder a „józan gondolkodásnak” válik szimbólumává.

A KITAGADOTT

— REGÉNY. —

Írta: RICHARD DALLAS.

20

Oly eset volt, melyben a rendőrségnek nem volt más támpontja, mint a hiányzó pénz is az a körülmény, hogy egy ember sötét éjszaka benézett egy ablakba és mégis negyvennyolcz óra leforgása alatt megtalálta az emberét és lefűlte. Nem lehet bizony elvitatni, tekünk van a világban a legjobb rendőrségünk, amit különben mindig állítottam. Ez a Dalton ördögös, ügyes ficzko.

— Igen — szól egy másik közbe, mielőtt közt nyertem volna a helyeslésre vagy ellentmondásra — és milyen szemre van, olyan ártató, mint egy sasé, mikor ránéz az emberre! Igazán érti a mesterségét.

— Azt mindenesetre érti — folytatta ismét az első beszélő — és mindent megfigyel. Olvasa a különkiadásban ma este a tárgyalást? Minden támpontot megragadott és rendszeresen kihasználta. Én mondom, Wintersnek nincs meg az egéryuka, amelyen kibújhatik.

— Tehát ön azt hiszi, hogy a bűnössége teljesen bebizonyult? — kérdezte egy öreg barátságos kis ur, aki szintén bele akart szólni az általános társalgásba.

— A bűnössége bebizonyult-e?! — ismételte az első felszólaló sajnálkozó hangon. — Hiszen ehhez szó sem fér. A dolog feltétlenül bizonyos.

— Természetes, hiszen a tanuvalomások is mind ezt bizonyítják — szól a kis ur mintegy bocsánatkérőleg. Csak azért mondtam, mert ismerni akartam a véleményét.

— All right! — folytatta megengesztelve az első szónok — csak egy véleményt lehet mondani és az, hogy Winters minden tekintet-

ben naplopó, elzüllött ficzko és nem is lehetett másként elképzelni, minthogy rossz vége lesz a dolognak.

— Mit gondol, mikor lesz meg a tárgyalás — fordult ismét felém.

Azt feleltem, hogy nem tudom, de azt hiszem, nemsokára megtartják. Mindnyájan megelégedésüket fejezték ki.

Most újból az első kezdte:

— Igazán, nem is lehet eléggé dicsérni a gyors és ügyes rendőrségi szolgálatot, mert itt a Winters-féle esetben az elítélés már tisztán csak formáság. A felügyelő mindent felderített és kikutatott.

Valószínűleg ebben a hangnemben folyt volna tovább a beszéd tárgya, ha Littell, ki észrevétlenül lépett be, nem szakította volna félbe a beszélőt ezekkel a szavakkal:

— Mit csinált a felügyelő a három ötvendolláros bankjeggyel, amelyek visszamaradtak?

— És mi dolga lenne ezzel a felügyelőnek? — volt a pikírozott kérdés.

— Igazán nem tudom megmondani — felelte Littell — azonban az uram azt állítja, hogy a felügyelő mindent kiderített és semmi sem homályos, vagy rejtélyes többé.

Azonban én azt gondolom, hogy egy bankjegy megtalálása egy embernél már elégséges bizonyíték a gyilkosságra, a többi háromnak a holléte éppen nem közömbös. Ha megtalálják ezeket, ugyanolyan körülmények között, mint az elsőt, akkor még három emberre bizonyul a gyilkosság vádjá.

Mély hallgatás követte ezt a magyarázatot és én attól tartok, hogy gunyosan mosolyogtam az urak megrökönyödésén, de másrészt örültem, hogy saját véleményem ilyen megerősítést nyert.

— Eszerint ön nem tartja bűnösnek Wintert? — kérdezte habozva az egyik.

Mohón lestem a választ.

— Ezt nem mondtam — felelte Littell — csak azt akartam tudni, vajon van-e valamilyen körülmény, amit a felügyelő mégsem tud-

További felvilágosításokra nem reagált, mert ebben a társaságban nem volt érdemes e tárgyról komolyabban vitatkozni.

Kinos szünet után a társaság más szobába vonult, ahol maguk között lévén, sokkal kedélyesebben érezték magukat. Néhány percz mulva ismét visszanyert bizalommal újból hallottam őket tárgyalni.

Mikor magunkra maradtunk, megragadtam az alkalmat és megkérdeztem Littelt, vajon ő a bankjegy hiányát a bizonyító eljárásban nagy hibának tekinti-e?

— Azt hiszem, nagyfontosságú azoknak megtalálása — felelte ő — ámbar a dolgok mostani állásán aligha változtatna valamit. Legalább én ezt hiszem. Csak ezeket az embereket akartam figyelmessé tenni és bebizonyítani nekik, hogy milyen keveset értenek ezekhez a dolgokhoz és hogy a rendőrség nem mindig csálhatatlan a kutatásaiban.

Csalódottan fordultam el; még Littell sem fektetett tényleg nagy súlyt a bankjegyek eltűnésére. Eltűnésük jó volt arra, hogy felületes fecsegőknek leczkét adjon, de praktikus szempontból teljesen értéktelennek találta.

NYOLCZADIK FEJEZET.

Mikor másnap a hivatalba mentem, telve munkakedvvel, amelyet majd ebben az ügyben kifejthetek, egy jegyző már várakozott reám, azzal a hírrel, hogy Withe Artur engem nevezett ki végrendeletének végrehajtásával.

A jegyző mindjárt átadta a végrendelet másolatát.

Néhány percz mulva már tudtam annak a tartalmát, mivel nagyon röviden fogalmazták meg. Az adósságok és egyéb kiadások kifizetése után a fenmaradt összeget unokaöccsére, Winters Henryre hagyta azzal a rendkívüli megjegyzéssel, hogy egy, régi hibáját jóvá akarja félig-meddig tenni.

(Folyt köv.)

SZÍNHÁZAK

Szerdán 1908 december 16-án

Nemzeti Színház

Pry Pál.

Vígjáték 5 felvonásban. Irta: John P. Fordította: Lasky György...

M. Kir. Operaház

Lohengrin.

Regényes opera 3 felvonásban. Szövegét és zenéjét szerzője Wagner Richard.

Magyar Színház

A Sasfiók

(L'Algon) Dráma 5 felvonásban Irta: Rodand Edmond, fordította: Abrányi Emil.

Királysínház

Mary Ann.

3 peretes 3 felvonásban. Irta: János Sándor, zenéjét szerzője Kacsóh Pongyác.

Vígyszínház

Kutya van a kertben! Bohózat 3 felvonásban. Irta: Georges Feydeau, fordította: Góth Sándor.

Személyek:

Victor Emanuel Góth Sándor, Raymond Gázi M., Chandebise Camille Tihanyi M., Fernillon Augustin Vendrei F., Olmpe, a felesége Rónaszéki Zsuzsanna, Histangu Carlos Komlóssy, Lucienne, a felesége Tapolcsay Katalin, Journel Román Balassa J., Vinache dr. Sarkadi A., Babbistin.

Várszínház

A rágalom.

Dráma 3 felvonásban. Irta: Eötvös József, fordította: Huszár Vilmos.

Személyek:

Amparo Paulay E., Ange es Hegyesi M., Lona Fáy Sz., Ricardó Mihályi, Karmen Molnár R., Dombraulló Hajdu, Don Leandre Horváth M., Donna Andrea Vizváry M.

Úrániaszínház

Hogyan mulatunk

Kezdeté fél 8 órakor.

Apollo-Prtojectográf

TELEFON 68-99.

Alarczosbál. Értékes ékszerláda a tengerben.

Talchímia del amore. (Olasz dráma). Grófnő és a juhászlány. A vasutas álma. A kis gipszszobor árusító.

Gálans gárdista.

Kellemetlen találmány. Mulatságok a vidéken.

KEZDETE: 8 órakor, vasár- és ünnepnap 3 órakor.

BUDAPESTI CABARET

BORNONIÉRE 28. Telefon 52-86.

Minden este 9 1/2 órakor az óriási sikerű műsor:

BÖRZE ANKÉT.

Társadalmi szatíra.

Az első hó (Nagy revue.) Borsó pongyolában (Bohózat). A bizonyítvány gyár (Tréfa), Lurchányi Olga, Vörös Ill., Kókény Ilon, Virág, Kabók, Tarján, Nagy, Conferencier: Dr. Szalay József. Jegyek: 6, 5, 4 és 3 korét minden jegyárúttól helyen. Bővöbhat a plakátok.

ROYAL ORFEUM

ERZSÉBET-KÖRÜT 31. TELEFON 110-22

Füv vagy leány

névtelen ceneke bohózat.

„A primadonna”

„Egy perc késés”

Továbbá 10 elsőrangú attrakció.

A télikeret tükörfényes Bohózi Cabaret és táncszínház előzők reggeli 5 óráig.

Jegyek elővétel díj nélkül a nappali pénztárban, Bárd és Molnár jegyirodájában = Kertész Tódor utca 13. számán.

FOLIES CAPRICE

gazdagok: LEITNER és KELETI Főrendező: TIT SÁNDOR

Budapest, Révai-utca 18. sz.

Az előadás kezdete fél 9 órakor

4,10 órakor: Ma Ujdonság!

«CORPUS DELICTI»

Bohózat, irta: Arnold Lecomte.

Fordította: Salyr. Rendező: Rott Sándor.

Végül! 11 órakor. Végül!

«Scheiden that weh.»

Bohózat, irta: ROSSÉ. Rendező: Rott Sándor.

Továbbá: Lugosi Jenő, Béla és Pálfi Mária ujjonnan szerződött: tagok és Török Bertó, Kacsóh és Trebitsch Sándor fellépje.

Nappali pénztár d. a. 9-11-ig és d. a. 2-6-ig. Az első emeleti Casino és Pariban elsőrangú táncatrakciók.

Kezdeté fél 12 órakor.

FŐVÁROSI ORFEUM

WALDMANN IMRE Igazgató. VI., Nagymező-u. 17

Nemzetközi Artista-szemle.

különlegesség 18 különlegesség

Az előadás kezdete 8 órakor.

Jegyelővétel 10-1 és 8-6 óráig a nappali pénztárnál

PENZTÁRI TELEFON: 98-98.

A télikeretben reggeli 5 óráig VÖRÖS ELEK színházzenekara hangverseny.

STEINHARDT MULATÓ

Telefon 54-28. Rákóczi-ut 53. Telefon 54-23.

Ma és mindennap: Kezdeté 1/2 órakor.

Zsiga nem akar!

Ujdonság! Ujdonság! Bohózat, Irta: Glinger és Taussig. Fordította: Steinhardt G. Köt követi

A nőtlen férj

Bohózat, Irta: Glinger és Taussig. Fordította: Szék. Steinhardt, Gyárfás, Solt és Pápy teljeszen új magánzámokkal, va amit Vancsó's tornászok, Lea Angeliott's turbillion táncosok és Boston and Philadelfia szentírások leírta.

A remek télikeretben zene és tánc reggeli, elsőrendű attrakciók. Beáptulj nunc. — Jegyek: 12-ig és 3-6-ig Rákóczi-ut 53. és Özv. konti József névű dohányárútlétegei Áradájában

Andrássy-ut 29. — Vasárnap délután fél 4 óral kezdettel mérsékelt helyére előadás. Szinte kord; A Nőtlen Férj. Steinhardt fellépje magánzámában

A PARADICSOM KABARET

ÖLLŐI-UT 48. szám. — Telefonszám: 115-84.

Igazgató Widóczy Rószó József, Karmester Hádor Mihály Róvoss Ilonka, Konder Ernő, Nogrady Gígi, Csabai Eszti, Lugosi Jenő, Ellen Milford, Nagy Ella, Balnoky Imre, Ballat Béla, Tarján Vilmos, Báttassék Lajos conferencier

RABLÓK A BANKBAN

Aktuális irás, előadja az egész személyzet.

KÉZIMUNKA

Gobelinek, himzőanyagok és szövetek szabott gyári árakban. Kérjen nagy képes árjegyzéket és kiválasztási kü deményt

TELEFON 108-08.

Bérczi D. Sándor

női kézimunka nagyiparos

Budapest, VI., Dessozffy-utca 5. sz.

(Váci-körút sarokház mellett, villamos megálló) szelét árúházában.

MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB KÉZIMUNKAUZLETE.

MARGIT GYÓGY FORRÁS

(Margittalaj) Bereszegyás)

a gyomor, belek, húgyhólyag, s különösen a légzőszervek hurutos bántalmánál igen jó hatása még akkor is, ha vérzések esete forog fenn

Megrendelést: Édeskúty L.-nél Budapest és a forrás kasszójánál Munkács.

Surányi

szalonzukorkák

legfinomabb minőségben

1 kg. 4 K., 2 kg. 7 K., 4 kg. 12 K., utánvétel mellett bérmenve.

Finom friss teaszótemény is kapható.

Surányi cukorkagyár

Nagy-Surány Nyitra megye.

«Standard»

amerikai husvágó- és aprító gép. Házi-asszonyoknak, vendéglősöknek, henteseknek, hus, zsír, fűszerek, zöldség, gyümölcs, kenyér, stb. aprításra és kolbász készítésre. Könnyű, tiszta, egyszerű kezelés

5 10 12 22 33 szám Kolbászöltő

7.-10.-12.-20.-30.80 fill. 1.-, 1.20. 1.40. 1.60

KERTÉSZ TÓDOR, Budapest, Kristóffy-utca 13. — Czélszerű ajándékok. — Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve.

A legszebb karácsonyi ajándék

egy hangszert, melyet legjobban és legegyszerűbben csak a WAGNER a „Hangszerkirály” névvel, Budapest, József-körút 15. számán vásárolhat. Önkéntes iskolák minden hangszereket mellette is készítenek. Ne koldjuk pénzünket kártevőre. — Kioszerelés megengedve. Telefon 67-65. szám.

SZABADALMAKAT

védjegyeket és mintákkal megvédő Szabadalmakat Értékesítő Vállalat

PASZTOR (bej. cég.)

BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KÖRÜT 17. Felvilágosítás díjtalan. Telefon 84-28.

Elismert kitűnő minőségű fényképező készülékek

R. LECHNER, Wien, 30 Graben 31.

Cs. és kir. udv. fényképező készülékek gyára. — Atelier.

Gyönyörűen ragyogó

11. számú pótláda gyűjtemény 50-60 db. csillogó karácsonyfadísz üvegféle

1 frt 25 kr.

és

a minden konkurenciát felülmúló Glória-angyal-harangocska tükörfényes nikkelvezéssel. 75 kr.

Összesen 1 láda kollekció 1 frt 80 kr.

Glória-harang, gyönyörű virágdíszrel 1 frt.

12 számú pótláda gyűjtemény 2 frt 35 kr.

13 számú pótláda gyűjtemény 4 frt.

FLÖKL és HAAS

sportújságlek karácsonyfadísz-idegyosztálya

Budapest, VI., Andrássy-ut 13. szám.

30 db karácsonyfa-gyertya

Levegős... Levegős... Levegős...
PAP. LAN. PAP. LAN. PAP. LAN.

Összeállható vasúgy kivehető matracossal, 10 ft.
 Székelygyöngyök német szerint 6 ft-től feljebb.
GICHNER JÁNOS
 ágynemű-rész- és vasbútor-gyáros
 székelygyöngy, pokróc, terítő stb.
 nagy választékban.
BUDAPEST,
 Erzsébet-körút 20.
 Fiókület: Sándor (Károlyi) ut 28. sz. Gyár: Kertész-utca 7. és 8.
 Árjegyzéket háziaknak ingyen és bérmentve küldök.
 Nagyon sokféle áru készítem nagy a pénz visszafizetése.

MESÉS
AJÁNDÉKOT AD
A BAZÁR
A DIVATLAPOK KIRÁLYA
KÉRJEN EGY MUTATVÁNYT
A KIADÓBÓL
BUDAPEST, DOHÁNY-U 16.

Most jelent meg! • Most jelent meg!

ALMANACH

XXII. évfolyam. Az 1909. évről.

Szerkesztő: **Mikszáth Kálmán**

TARTALMA:

Előszó: Mikszáth Kálmántól.
 Szikra: Józ Pista.
 Lovik Károly: La Cote.
 Hevesi József: Grandvirág.
 Ambrus Zoltán: Egy kis tévedés.
 Farkas Pál: A német mérnök.
 Soossa Dezső: A baronica.
 Gárdonyi Géza: Egy ember.
 Krúdy Gyula: Harsztv.
 Zsidi Márton: Az úszókereszt.
 Vörtegy Gyula: Upmann mellett.

Pekár Gyula: A szerencsének összeesküvése.
 Rékasi Viktor: Réz Péter különös története.
 Lőrinczy György: A veréből nézve Herceg Ferenc: Lozenko.
 Bárcsny István: Mese a boszorkányról.
 Mikszáth Kálmán: Tóviskes látogatásban.
 Utószó: Brédy Sándortól.

Ára díszkötésben 2 korona.
 Kapható minden könyvkereskedésben, valamint a kiadónál **SINGER és WOLFFERNEEL** Budapesten, VI., Andrássy-ut 10

STANDARD

életbiztosító társaság Edingburgban, Angolhon
 Alapítva 1825.

Magyarországi fiók
 Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 4. (Standard palota)

Évi bevétel	36,638,000	korona
Kintalt nyereségrészek	170,000,000	"
Vagyon	290,900,000	"
Halálesetek folytán kifizetve	628,474,000	"

A »Standard« kötvényeinek nevezetesebb előnyei:
 Kétségtelen biztonság. • Alacsony díjak. • Szabad világkötvények. Kötvények érvényben tartása díjzárások elmulasztásánál • Tőkésítés és előre megállapított visszaváltási érték. • Megtámadhatatlanság. • Feltétlen fizetés öngyilkosság esetében egyévi fennállás után. Szabad háború-biztosítás népfelkelők részére.
 Díjtáblázatok kívánatra küldetnek.

Ezen specialista legjobban ajánlható szerfelett gazda tapasztalatai alapján, melyeket a kórház húgyszervi és bujakóros osztályán való működése alatt számos éven át szerzett.

Dr. FABINYI

specialista nemi bajokban emeritált kórházi orvos
 gyorsan és alaposan gyógyít bármely régi és makacs **nemi betegséget** (hugyosöfolyást ebeket, syphillist stb.)
Impotentiát (férfiui gyengeség megidősebbeknél is meglepő eredménnyel, a rendszeres foglalkozás megzavarása nélkül.)
 Biztos siker folytán a honorarium utólag is fizethető.
 Levélre díjtalanul válasz. Kívánatra gyógyszeresek.
 Rendelés: d. e. 9-3-ig és este 6-8-ig.
Budapesten, Rákóczi-ut 8/A. szám.
 (A Pannónia szállóval szemben.)
 Átjáró ház. — Bejárati a lépcsőnél. — Külön várószobák.

Sérvben szenvedők!!

KELETI J. orvoseszéki műszer-készítőgyárában Budapest, IV., Koronaharozg-utca 17

Havibaj-övek. Diana-kötő. Néikülöshetetlen minden hölgynek. Ára 11 korona
Uj! Görcsérharisnyák varrat nélkül! Uj!
 Valamint a betegápoláshoz és betegkényelméhez szükséges ósaszoró kosztülők a legjobb kivitelben, eredeti gyári árk mellett szállít
KELETI J. orvoseszéki műszer-készítőgyárában Budapest, IV., Koronaharozg-utca 17
 Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

GUMMI
 és hálhólyag 2, 3, 5, 6, 8 és 12 kor. tuozatonként.
 Valódi NEVERRIP 6 korona. SUNLIGHT elefántcsont-fehér 6 korona. Valódi DIANA (védjeggyel) 8 kor. tuozatja. MENSINGA PESSAR 4 korona. ATHAKOS PORBÉFUVO 10 korona. IRRIGATOR, HAVIKÖTŐ

sérvkötők a legolcsóbb áron
WEINSTINGLER DIANA
 kótszergyár
 Budapest, VII., Szövetség-utca 11. szám.
 Árjegyzék ingyen. Képviselek kerestetnek.

Titkos betegségek
 gyógyítására legjobban ajánlható 28 éven át szerzett kórházi tapasztalatai alapján

Dr. KAJDACS

v. es. és kir. esredorvos és kórházi főorvos.
 Biztos sikerrel, rövid idő alatt gyógyít húgyszervi, hólyagbaj, sebekt, bujakórt (syphillist), bőrbajokat, elgyengült férfierő, idősebbeknél is, ömterfőzést és annak utóbjait, ideg- és hárgyerebaj, valamint minden nemi bajokat.
 RENDEL: 9-4-ig és este 7-8-ig.
Budapest, VIII., József-körút 2.
 Levélre válaszol, gyógyszeréről gondoskodik.
 Levél útján is biztos gyógyszeres.

Magyar Általános Kőszénbánya Részvénytársulat

HIRDETMEŒY.

Az 1908. december 12-én tartott rendkívüli közgyűlésünk elhatározta, hogy társulatunk részvénytőkéjét 20.000 drb. egyenként 200 korona névértékű új részvény kibocsátása által 12.000.000 koronáról 16.000.000 koronára emeli fel. Ezen új részvények a régiekkel egyenjogúak és az új üzleteredményben 1909. január 1-től kezdve részesednek.

Ezen közgyűlés határozatai és az alapszabályok 15. §-a alapján, a jelenlegi részvényeseknek a kibocsátandó új részvények felét, vagyis 10.000 darab részvényt a következő feltételek mellett ajánljuk fel elővételre:

1. Minden hat darab régi részvény birtokosa elővételi jogot nyer egy darab új részvényre. Hányadrészvényeket nem bocsátunk ki; egyes részvények alapján az elővételi jog törédekben nem gyakorolható.

2. Egy új részvény átvételi árfolyama 500 korona, mely összegből 200 korona a részvénytőkére, 300 korona pedig a tartaléka'apok javára esik.

3. Az elővételi jog 1909. január 2-től, 1909. január 9-ig bezárólag — ezen jog különben elvesztésének terhe alatt — gyakorlandó.

Budapesten: A Magyar Általános Kőszénbánya Részvénytársulat pénztáránál,

Wienben: A K. K. Priv. Osterreichische Länderbanknál,

Párisban: A K. K. Priv. Osterreichische Länderbank Főközigazgatásánál,

Genfben: A. Chenevière et Cie bankháznál.

4. Aki elővételi jogával élni kíván, tartozik részvényeit, részvények nélkül, számsoros jegyzék kíséretében a fentemlített helyek egyikén lobélyegzés végett benyújtani és az általa átveendő új részvények vételárát az alább körülírt módon, elismervény ellen, befizetni:

a) Az elővételi jog gyakorlásánál 1909. január 2-től 1909. január 9-ig bezárólag, minden új részvény után

kamatmentesen K 200.—

b) Második részletül 1909. márczius 1-ig bezárólag K 150.—
valamint ezen összegnek 1909. január 1-től folyó 5% kamata;

c) Harmadik részletül 1909. május 1-ig bezárólag K 150.—
valamint ezen összegnek 1909. január 1-től folyó 5% kamata.

Ezek a részletek 1909. január 2-ától kezdve korábban is, vagy egyszerre is befizethetők, ugyanannál a pénztárnál, mellynél az első részlet fizetett és mely az elismervényt kiszolgáltatta. Ezen az elismervényen igazoltatnak a további befizetések és az összes befizetések teljesítése után, az elismervény bevonása ellen, az új részvények kiszolgáltattak. Az egész részvényért járó teljes befizetések, ha azok 1909. január 2-ától bezárólag 1909. január 9-ig teljesítettek, kamatmentesek. Ez esetben a végleges részvények azonnal kiszolgáltattak.

5. Az elővételi jog gyakorlásának határideje meg nem hosszabbítható és az előjogon át nem vett részvényeket az igazgatóság az alapszabályok 15. §-a értelmében értékesíti.

Késedelmes befizetés esetében az alapszabályok 10. §-a szerint 6% késedelmi kamat tétítendő meg az illető befizetés lejárta napjától.

A befizetések elmulasztása esetében az alapszabályok 11. §-a nyer alkalmazást.

Budapest, 1908. december 12-én.

Az igazgatóság.

E hirdetési rovatban minden szövegi beiktatása közönséges betűkkel 4 fillérrel, kompakt betűkkel szedve 6 fillérrel fizetendő

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetési rovatban minden szövegi beiktatása közönséges betűkkel 4 fillérrel, kompakt betűkkel szedve 6 fillérrel fizetendő

Pénzszekrények
használtak és újak, rendkívül olcsó áron kapható a budapesti pénzszekrényraktárban, Budapest, V. Bálvány-utca 6/C. 23

50000 K vagyonnal
örökös hajadon, földbirtokos éneke, 21 éves, férjért keres. Azonkívül még több száz ragyogó parthéi előjegyzésben, úgy, hogy minden génynek bármikor megelérhetünk. Forduljon minden házasságkötő Schlesinger céghez, Berlin 18.

Benzinmotorok
25 lóerőig műhelyünkben gyártunk kijavítva, valamint új motorok is, jótállással és kedvező áron. Felhívások mellett kaphatók.

KALAI motortelepén
Budapest, VI. Nagymező-utca 43. Gyártott használt gézművelőeszközök és alkatrészek is kaphatók.

Azonnali pénz-
közzel beraktározunk buktort, kocskat, varrógépeket, automobilt és kereskedelmi árut, száraz rakárainkban utólagos díj-fizetéssel* és igen mérsékelt díjak mellett. Tauber Armin és Társa, Baross-tér 18. Telefon 97-66.

Gimnáziumi,
polgári iskolai magánvizsgákra felkészítő előkészítő magántanulók előkészítő Rottenbiller-utca 1. 9239

Vadászfegyver
tűka kedvező alkalmi áron egyenként is potomon eladó. Közöttük Toplewer-kulcsu Lanaster 20 forint. Előrefekvő akasztókeretű, modern Hammerles 35 forint. Brenner-záru, Bücksilinte 40 forint. Schnelleres Mannlicher 28 fr. Ejectos (tölténykivető) Hammerles, 105 fr. Drilling, valódi krupp acélsőkecsővel 65 fr. Winchester 35 fr. Négy jobb revolver, mint Trauning Welodoghmeres, ugyanitt karacsnyijándék tárgyak szebbnél szebb dísz és használati tárgyak és gramofon beszélgépek valamint Götz Zeiss, Voigtlander és más finom bányakészítő, perzsa szőnyegek és egy motorkecskár nagyon olcsón azonnal eladó. IV/E. Egyetem-ter 5. szám. Radonál. (Nem egyetem-utca. 49082

Magán építőiparos-
iskola előkészítő építő, kőműves és kőfaragó vizsgához biztos sikerrel. Szerény díjazás mellett előadg tervek készítését, felülvizsgálatokat és statisztikai számításokat. Vagy összes műépítész igazgató, Budapest, VII. ker., Baross-tér 17. 29110

Parlament
gyorsírók által vezetett magyar, német gyorsíró-iskola. Díjtalan gépirás-oktatás, magyar, német fogalmazás, kereskedelmi akadémia tanárok által oktatott szakantárgyak. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület hivatalos tanfolyama. Alapította Markovits Ivan 1863-ban. Biztos állásbiztosítás. Nyitva szeptember 1-től október 1-ig. Tájékoztató: Csak Liszt Ferenc-tér 10. sz. előbb Gyár-utca 4.) Címre vigyázzunk! Az egyesület ezen a címen a legújabb szakiskolai rögzítésekkel s más hírlapjainkat utánzó utóbbi tanfolyamokról független. Telefon 64-68. Beírások kétféle napon át. 28944

Pénzszekrények
és amerikai irodabútorok használtak és újak rendkívül olcsó áron szállít Hirsch és Társa Budapest, VII., Szegény-ház-tér 5.

Vigyazzon,
ha meghűlt és vásároljon valódi Réthy-féle cukorkát 60 fillérért. sz.

12 drb. Makart-
fénykép, matt vagy fényes 5 frt. 12 Kabinet, matt vagy fényes 4 frt. 12 Visit 1.50 a legszebb kivitelben HERZ fényképésznél, Budapest, Rákóczi-ut 16. Vidéki megrendeléseket bármilyen fénykép után.

30 forint. Varrógépek
egy új valódi osztrák Singer varrógép zárszekrényvel 5 évi jótállással csak 30 forint. SINGER A. Műgépészeti Budapest, főútlelet Akácfa-utca 55. Minden nemű varrógépek javítását legutányosabb áron elvállalunk. Arlagvák ingyen.

ELEKTRO-MOTOROK
minden nagyságban, Al-landó nagy raktár Laub Lipót, BUDAPEST, Liszt Ferenc-tér 17. sz.

Soványásó.
Az egyedüli eredménytől kisért házias a dr. William Hartley tanár amerikai erőtáp-pora. Soványak tartós, szép testidomokat nyernek. — Hölgyek remek keblét. Hat hét alatt 20 kiló gyarapodásért jótállást. Verszegénység, gyengeség, idegesség ellen és gyomor-bajoknak kiváló hatású. Kínjeltve: Chicago, Berlin, London, Hamburgban. Köszönő levelek minden országból. — Dobozonként 1 frt 10 kr. Használati utasítással. Főraktár: Balázs Hór E. Budapest, VII. István-ut 11. II. emelet 1.

Stenográfia
Rákóczi-ut 60. Magyar, német gyorsírók oktatás. Gyenyen gépirás tanítás az összes rendszerű írógépeken. A »Stenográfia« Országos Gabelberger gyorsíró és gépiró iskolában hivatott új magyar, német gyorsírási, gépirási, kereskedelmi és sokszorosítási tanfolyamok nyílnak. Levelezés és vitairási tanfolyamok. Okleveles gyorsíró és kereskedelmi iskolai rendes tanárok. Az intézet sokszorosító és másoló irodája elvállal mindennemű írás és diszjunkció elkészítését és sokszorosítását. A »Kalligrafia« széprási osztályában fényesen bevált gyakorlati módszerrel oktatunk minden esetben sikeres szepirasoktatás. Mersékelt tandíj. Beírások naponta kizárólag Rákóczi-ut 60. I. em. Nem tévesztendő össze hasonló hangzású iskolákkal. Kérjen tájékoztatót.

Jogi,
politikai szigorlatokra, alap- és államviszsgákra továbbá ügyvédi vizsgákra, ugyszintén államszámvevőtanai államviszsgára teljes sikerrel gyorsan, olcsón előkészít: Dr. Kállay Zoltán jogi szeminárium Budapest IV. Magyar-utca 3. III. em. 6. (ezelőtt VI., Rózsa-ut. 44.) Ne tévesztse össze más hirdetéssel

Zálogcédulát
Ingyenről is, brillantot, aranyat, ezüstöt, ékszert és régiékszert vesz. Kérlekézzék, Budapest, VII. ker., Király-utca 85. sz. Telefonszám 95-48.

Modern urasági bútorok
alkalmi vétel és eladása háló-, ebédlő-, szalon-uriszoba és irodai teljes berendezések. Dus raktár szőnyegek, függönyök, terítők, csillárok, vas- és rézbútorokban. GROSZ SÁNDOR és társa Budapest, Liszt Ferenc-tér 2. sz. ezelőtt Gyár-utca. Telefon 14-09.

Zálogcédulákat
veszek. Elzálogosított brilliansokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiváltak és teljes értéket kifizetem. SCHILLER IZIDOR ékszerkereskedő BUDAPEST, Sip utca 8. sz.

A legelőnyösebb részlefizetésre **zongorát, pianinót, czim balmot, hegedűt**
késpénzbeni áron a legújabb rendszerű bankhitel útján kizárólag csak Reményi nagy magyar bank részlegén. Prospektus és árjegyzék ingyen. Budapest, Király-utca 58. szám.

THE ROYAL beszélgépeket
a legújabb modellokat szigorúan az eredeti gyári áron 30% árleszállítással szállítunk havi 8-10 k. részletfizetésre is, vidékre is bérbe. Láng Jakab és fia gramofon- és nagykereskedő Budapest, József-körút 41. Főkönyvtárunk: VII., Baross-tér 4. és Budán, II., Margit-körút 6. sz. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Magánnyomozó
törv. bejegyzett cég elvállal bizalmi, házassági örökségi és egyéb kényes ügyekben teendő kutatásokat, személyek lakások felkutatása nélkül megfigyelést a elűnt egyének és névtelen levelek iróinak kinyomozását, bel és külföldön. Barna Lóbor János, Budapest, Rákóczi-ut 6. L. 15. Telefon 108-82. 28587

Saját gyártmányú vas- és rézbútorok
Részeg — — — 45.- frt Vaságy matraccsal 8.50 • Gyermekágy — — 11.50 • Sodronyágy-betét 8.50 • Vas- és rézbútorok gyári áron. 28046 WEISZ LIPÓT Király-utca 99. szám TELEFON 57-01.

500 koronát
fizetnek annak, ki a Bartilla fogvizet használatával mellet — üvege 80 fillér — valaha ismét fogfájást kap vagy szája büzlik, Bartilla-Winkler Ede Wien 19/1. Sommergasse 1. Főraktár Budapest, Török J. Király-ut. 12., Andrássy-ut 29. sz. Dr. Egger Václav körút 17. sz. — Kapható minden gyógyszerárban. Csakis »Bartilla fogviz« kéréndő. Hamisítások bejelentése jól jutalmaztatik.

Zalogcédulákat
veszek. Elzálogosított, brilliansokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiváltak és teljes értéket kifizetem. Singer Jakab ékszerkereskedő BUDAPEST, Király-utca 91. szám. Izabella-utca sarkán

Jogtudományi
és államtudományi szigorlatokra, alapviszsgákra, államviszsgákra előkészít biztos sikerrel Dr. Erdős Vilmos jogi szeminárium. Budapest, Messelényi-utca 18 szám.

BÚTOROK
háló-, ebédlő-, szalonberendezések, továbbá uriszoba, iroda berendezések és mahagoni bútorok, szőnyegek és függönyök valódi angol bőrgarnitúrák eladása és vétel. Wechsler Károlyné VII., Király-utca 23. szám I. emelet 268

«Fidelitas»
magánnyomozó Intézet VI., Nagymező-utca 45. Elvállal kényes megfigyeléseket, nyomozásokat és házassági információkat. Legszébb és legértékesebb **KARÁCSONYI AJÁNDÉK**

Ha Ön családját, gyermekeit, barátját, ismerősét egy pompás és értékes ajándékkal akarja meglepni, rendelje meg a legszebb díszművet, az **Erzsébet király- asszony emlékére**

kiadásunkban megjelent könyvet, amely a királyi család tagjainak, főpapoknak, főembereknek, íróknak és művészeknek eredeti kézíratain kívül 59 nagy fejezetben megdicsőült Erzsébet királynének életörténetét szűletésétől haláláig érdekes elbeszélés alakjában ismerteti legjelesebb írónk tollából. A mű számos rajzzal és melléklettel 200 oldal jóval meghaladó terjedelemben, pompás aranyozott dombornyomású angol vászon díszkötésben, a királyné síkrelt relief arcképével **ára 20 korona.** Nem kevésbé értékes és ajándéknak kiválóan alkalmas a legnagyobb magyar költőnk emlékére a »Petőfi társaság« megbízásából szerkesztett és kiadott vaskos kötet, a **Petőfi Album**

is, mely remek angol vászon díszkötésben, dombornyomással, több mint 300 oldal terjedelemben, számos rajzzal, eredeti okmányok sikerült másolataival, képekkel, műmellékletekkel, Petőfi Sándor életére vonatkozó minden nevezetesebb eseményt legjelesebb írónk tollából érdekes elbeszélés alakjában adja elő. Ennek a pompás és értékes díszműnek megrendelési ára 16 korona. Mind a két dísmű egyszerre megrendelve csak 30 kor. Megrendelhető az **Erzsébet Királyné Album** kiadóhivatalában Budapest, Erzsébet-körút 50. Megrendelések utánvéttel, vagy a pénz előzetes beutalása ellenében pontosan eszközöltetnek. Könyvgyűzők helyben és vidéken felvételnek.

Petőfi Album
is, mely remek angol vászon díszkötésben, dombornyomással, több mint 300 oldal terjedelemben, számos rajzzal, eredeti okmányok sikerült másolataival, képekkel, műmellékletekkel, Petőfi Sándor életére vonatkozó minden nevezetesebb eseményt legjelesebb írónk tollából érdekes elbeszélés alakjában adja elő. Ennek a pompás és értékes díszműnek megrendelési ára 16 korona. Mind a két dísmű egyszerre megrendelve csak 30 kor. Megrendelhető az **Erzsébet Királyné Album** kiadóhivatalában Budapest, Erzsébet-körút 50. Megrendelések utánvéttel, vagy a pénz előzetes beutalása ellenében pontosan eszközöltetnek. Könyvgyűzők helyben és vidéken felvételnek.

Erzsébet Királyné Album kiadóhivatalában Budapest, Erzsébet-körút 50. Megrendelések utánvéttel, vagy a pénz előzetes beutalása ellenében pontosan eszközöltetnek. Könyvgyűzők helyben és vidéken felvételnek.

Pénzkölcsönt
4 1/2, 4 1/4, 5 és 6% alapon földbirtokra, földművelő fövárosi, vidéki, városi és Budapest környékén levő bérházakra I., II., III. helyen 15-60 évig törleszthető. Személyhitelezési feladatok gyorsan eszközöltetnek. **HOFMANN JAKAB** bankbizományi iroda, Budapest, Teréz-körút 1ja.

Most jelent meg az 1909-ik évre szóló **MAGYAR KÖZIGAZGATÁSI KALENDÁRIUM!**

Hivatalok, intézetek, közigazgatási hatóságok és tisztviselők részére nélkülözhetetlen az **ATHENAEUM MAGYAR KÖZIGAZGATÁSI KALENDÁRIUMA** az 1909-ik évre.

XVIII. ÉVFOLYAM. Közel 400 oldalon.

Ára tartós kötésben **2 kor.** Megrendelhető a kiadó ATHENAEUM R-T. Könyvkiadóhivatalában (Budapest VII., Rákóczi-ut 54. sz.) és minden könyvkereskedésben

Villamos világítás
saját dynamóval, lakóházak, gazdaságok részére. Telefon és villamos cikkek árjegyzéke ingyen. Árjajlat és felvilágosítás ingyenes. Strigl és Gartner, elektromérnökök, Budapest VI., Gyár-utca 1. sz. 27855

INGYEN DRÁGÁBB, MINT NÁLUNK RENDELT FÉNYKÉP NAGYÍTÁSOK
ADUNK EGY ÉLETNAGYSÁGÚ KÉPET 5 KORONÁÉRT DISZES PASZPARTUVAL 35-60 CCM. NAGYSÁGBAN CSORABOLVA SZÍNBEN **OLAJKEP ÁRA 10 KORONA.** KÉPVISZELŐK MINDENKÖZÖS FELVÁLTATNEM. **SZAVATOSSÁG**
MINDEN IRÁNYBAN FÉNYÉNYMAGYÍTÓ ÉS RAFAEL FÉNYÉNYMAGYÍTÓ BUDAPEST, VI. BOTTENHEIMER-UTCA 46. NYITVA VAN 1908. ÉVI PÁRÓSI NEMZETKÖZI KIÁLLITÁSON DÍSZKÖZVÉLY-HERSZITTEL ÉS ARANY-ÉREMMELEL.